

Zarząd Zieleni
m.st. Warszawy

Ogólnopolskie
Towarzystwo Ochrony Ptaków
BirdLife Polska

Park Skaryszewski im. Ignacego Jana Paderewskiego

Raport z inwentaryzacji ornitologicznej
wykonanej w okresie 12.03.2025 r. – 28.02.2026 r.

Patryk Rowiński, Fatima Hayatli

Warszawa, 15 kwietnia 2026

Spis treści

1. Wstęp	5
2. Charakterystyka terenu badań	6
2.1. Opis miejsca badań	6
2.2. Kwerenda archiwalna	19
3. Materiały i metody	30
3.1. Założenia metodyczne	30
3.2. Daty kontroli	33
3.3. Opracowanie wyników	34
4. Wyniki	35
4.1. Park Skaryszewski	35
4.1.1. Awifauna parku	35
4.1.2. Awifauna przelotna i ptaki zalatujące	37
4.1.3. Ptaki zimujące	39
4.1.4. Awifauna lęgowa	41
4.1.5. Przegląd gatunków	44
4.2. Fragment Kanału Wystawowego z zadrzewieniem	62
4.2.1. Awifauna terenu	62
4.2.2. Awifauna przelotna i ptaki zalatujące	64
4.2.3. Ptaki zimujące	65
4.2.4. Awifauna lęgowa	66
4.2.5. Przegląd gatunków	68
5. Dyskusja i wnioski	73
5.1. Charakterystyka awifauny	73
5.1.1. Park Skaryszewski im. Ignacego Paderewskiego	73
5.1.2. Fragment Kanału Wystawowego z zadrzewieniem	83
5.2. Podsumowanie i wnioski	83
6. Wytyczne do gospodarowania terenem pod kątem ochrony awifauny	84
6.1. Stan siedlisk	84
6.2. Zagrożenia	85
6.3. Zalecenia	86
7. Literatura	88
8. Załączniki	93

1. Wstęp

Jednym z wyzwań współczesnych miast jest pogodzenie ich rozwoju z równoczesnym zachowaniem różnorodności biologicznej oraz kompensowaniem skutków zmian klimatycznych. Narzędziami ułatwiającymi zarządzanie miastem w sposób sprzyjający ochronie przyrody, a także uwzględniający usługi ekosystemowe, są strategie i inne dokumenty przyjmowane na różnych poziomach – od dokumentów samorządowych po unijne. W przypadku Warszawy lokalnymi dokumentami wyznaczającymi kierunki rozwoju miasta, również w kontekście ochrony przyrody, są m.in. Miejski Plan Adaptacji (MPA), Program ochrony środowiska dla m.st. Warszawy na lata 2025–2030 oraz Strategia #Warszawa2030. Podstawą do podejmowania odpowiednich działań są wyniki badań naukowych oraz inwentaryzacji przyrodniczych.

Miejskie tereny zieleni pełnią wiele funkcji, m.in. krajobrazowe, klimatyczne, wodochronne czy rekreacyjne, a przede wszystkim stanowią ważne enklawy różnorodności biologicznej w obszarach zurbanizowanych. Zbadanie bioróżnorodności wszystkich organizmów danego terenu na poziomie gatunkowym jest bardzo trudne, dlatego konieczny jest wybór odpowiedniej grupy taksonomicznej możliwej do monitorowania. Ptaki są zwierzętami stosunkowo łatwymi do wykrycia, a jednocześnie wykazują zróżnicowane preferencje siedliskowe i pokarmowe, co czyni je bardzo dobrym wskaźnikiem stanu środowiska (Michalicha, Mitrus 2018). Obserwacje gatunków ptaków występujących w siedliskach parkowych dostarczają cennych informacji na temat jakości tych siedlisk.

Choć awifauna miast zazwyczaj charakteryzuje się niższą bioróżnorodnością niż awifauna terenów nieurbanizowanych, wiele gatunków przystosowało się do życia w sąsiedztwie człowieka (Luniak 2006). Procesy zachodzące na tych terenach określa się jako synantropizację (zmniejszanie dystansu ucieczki przed człowiekiem, zamieszkiwanie w pobliżu osiedli ludzkich) oraz synurbizację (zasiedlanie miast). Zjawiska te dotyczą wielu gatunków zwierząt, w tym ptaków. Szczególną uwagę należy zwrócić na proces synurbizacji (Andrzejewski i in. 1978). Adaptacja wielu gatunków ptaków do życia w środowisku miejskim zachodzi dynamicznie i nie jesteśmy w stanie dokładnie przewidzieć jej efektów. Przyjmuje się, że gatunki o wysokiej tolerancji środowiskowej potrafią przystosować się do życia w sąsiedztwie człowieka. W czasach, gdy wpływ człowieka na środowisko stale rośnie, naturalne ekosystemy zanikają, a urbanizacja postępuje, konieczne jest uważne monitorowanie składu gatunkowego awifauny na terenach zieleni miejskiej. Jest to istotne, ponieważ stanowi on dobry wskaźnik skuteczności działań ochronnych, a także pozwala ocenić efektywność zabiegów pielęgnacyjnych oraz innych działań kształtujących krajobraz i strukturę środowiska parków miejskich, a także umożliwia identyfikację zagrożeń dla bogactwa przyrodniczego zieleni miejskiej i ich minimalizowanie.

W okresie od 12 marca 2025 r. do 28 lutego 2026 r. przeprowadzono inwentaryzację ornitologiczną wybranych obszarów zieleni m.st. Warszawy, położonych w dzielnicach Mokotów, Ochota oraz Praga-Południe. Celem badań terenowych było określenie składu awifauny w cyklu rocznym (gatunków lęgowych, przelotnych i zimujących). Na podstawie uzyskanych wyników sporządzono sprawozdanie z realizacji zadania oraz wskazano zagrożenia i zalecenia dotyczące gospodarowania terenem w kontekście skutecznej ochrony ptaków. Inwentaryzacja stanowiła kontynuację prac podjętych na zlecenie Zarządu Zieleni w 2022 roku oraz w latach 2023–2024.

Prace zostały zrealizowane przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków na zlecenie Zarządu Zieleni m.st. Warszawy.

2. Charakterystyka terenu badań

2.1. Opis miejsca badań

Park Skaryszewski położony jest na terenie warszawskiej dzielnicy Praga-Południe. Powierzchnia badawcza (52 ha) ograniczona jest od zachodu al. Zieleniecką, od południa al. Jerzego Waszyngtona, od wschodu ul. Międzynarodową i od północy aleją Wedla (deptakiem biegnącym wzdłuż północnego brzegu Jeziora Kamionkowskiego) (**ryc. 1**). Park, wraz z obszarem Kamionkowskich Błoni Elekcyjnych przyległych od wschodu, stanowi jedną z większych enklaw zieleni w Warszawie.

Park Skaryszewski został założony na terenach dawnych łąk wsi Skaryszew w latach 1905-1916 według projektu Franciszka Szaniora, jako miejsce do rekreacji i wypoczynku. Jest typowym przykładem parku w stylu angielskim, podkreślającym naturalność krajobrazu oraz imitującym dziką przyrodę. W roku 1973 został wpisany do rejestru zabytków. W roku 2009 Park Skaryszewski zwyciężył w plebiscyście na najpiękniejszy park w Polsce i uplasował się na trzecim miejscu w konkursie na najpiękniejszy park w Europie. Obecnie uznawany jest za przykład parku miejskiego, będącego jednocześnie ostoją bioróżnorodności w mieście. Bardzo cennym elementem jego szaty roślinnej jest dobrze zachowana kolekcja 162 taksonów z pierwotnego założenia F. Szaniora, będąca jedną z większych parkowych kompozycji dendrologicznych w Warszawie. Park jest regularnie i intensywnie wykorzystywany przez spacerowiczów, często wyprowadzających psy.

Park Skaryszewski stanowi mozaikę różnych środowisk (**ryc. 1**). Na wody, stanowiące około 20% powierzchni parku (10,5 ha), składają się: Jezioro Kamionkowskie – 7,6 ha (**fot. 1**) wraz z zatoczką (**fot. 2**), Staw Kaczy – 1,3 ha (**fot. 3**), Staw na Kosku – 1 ha (**fot. 4**) oraz pozostałe małe zbiorniki i łączące je kanały (**fot. 5-6**). Na Stawie na Kosku późną wiosną rozwija się bujny szuwar (**fot. 7**). Największy udział w parku (około 55%, 28,3 ha) stanowią zadrzewienia o różnym charakterze, złożone głównie z liściastych, często wiekowych drzew (**fot. 8-11**) oraz duże zadrzewienie z drzewami iglastymi we wschodniej części parku (**fot. 12**). Licznie występują różnej wielkości kępy krzewów, zarówno jako element zadrzewień (**zdj. 13**) jak i osobne powierzchnie (**zdj. 14**), także jako urządzone ogrody, jak Ogród Różany (**fot. 15**). Tereny otwarte stanowiące około 25% (13,2 ha) to głównie trawniki i łąki kwietne (**fot. 16-17**). Pozostałe tereny zajmują zabudowania (budynki w północno-zachodniej części parku), muszla koncertowa, korty tenisowe, plac zabaw (w jednym z zadrzewień) oraz parkowe aleje (**zdj. 18-19**).

We wszystkich zadrzewieniach parku, zainstalowane są budki lęgowe dla ptaków, których obecnie jest 131. 72 z nich to budki typu A – przeznaczone dla małych dziuplaków, 43 typu B – głównie dla szpaków, 9 typu D – dla kawek i mandarynek, 7 typu E – dla kaczek, puszczyka.

Fragment Kanału Wystawowego wraz z zadrzewieniem (2 ha) to teren przylegający do Parku Skaryszewskiego od północnego-wschodu, będący częścią Kamionkowskich Błoni Elekcyjnych (**ryc. 1**). W jego skład wchodzi część ujściowa (do Jez. Kamionkowskiego) Kanału Wystawowego z bujnym szuwarem trzcinowym i krzewami (**zdj. 20-21**), topolowo-wierzbowe zadrzewienie przylegające do kanału (**zdj. 22**) oraz mały zbiornik wodny z brzegową strefą szuwaru trzcinowego (**zdj. 23**).

Rycina 1. Granice powierzchni badawczej: Park Skaryszewski i zadrzewienie z fragmentem Kanału Wystawowego, z podziałem na główne środowiska.

Zdj. 1. Jezioro Kamionkowskie (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 2. Zatoczka Jezioro Kamionkowskiego (fot. Patryk Rowiński).

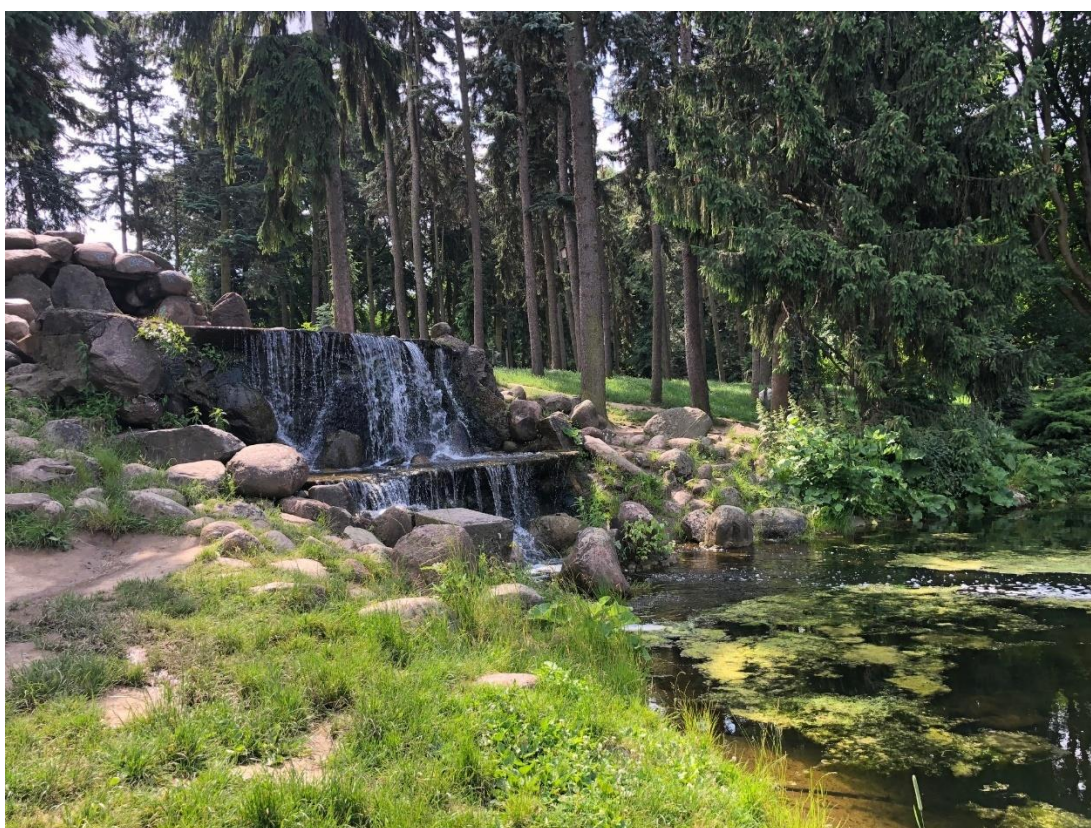
Zdj. 3. Staw Kaczy (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 4. Staw na Kosku (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 5. Kanał łączący Staw Kaczy ze Stawem na Kosku (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 6. Kaskada ze zbiornikiem wodnym (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 7. Szuwar na Stawie na Kosku (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 8. Zadrzewienie parkowe (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 9. Zadrzewienie parkowe (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 10. Zadrzewienie parkowe (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 11. Zadrzewienie parkowe przy Stawie Kaczym (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 12. Iglaste zadrzewienie parkowe (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 13. Zakrzaczenia w zadrzewieniu parkowym (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 14. Kępy krzewów (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 15. Ogród Różany (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 16. Trawnik pomiędzy zadrzewieniami (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 17. Łąka kwietna (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 18. Aleja parkowa (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 19. Aleja parkowa (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 20. Fragment Kanału Wystawowego z szuwarem trzcinowym (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 21. Fragment Kanału Wystawowego z szuwarem trzcinowym (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 22. Zadrzewienie topolowo-wierzbowe przy Kanale Wystawowym (fot. Patryk Rowiński).

Zdj. 23. Mały zbiornik wodny z brzegową strefą szuwaru trzcinowego (fot. Patryk Rowiński).

2.2. Kwerenda archiwalna

Ta część raportu zawiera dane dotyczące występowania ptaków na omawianym terenie w latach 1957-2024 oraz zimą (styczeń-luty) 2025.

Park Skaryszewski

Awifauna lęgowa

Zespół ptaków lęgowych

Kompleksowe badania nad awifauną lęgową Parku Skaryszewskiego prowadzono w latach: 1957-1962, 1975, 1988, 2004, 2005 i 2014 (**tab. 1**). W latach 1957-1962 badania polegały na wielokrotnych przemarszach po parku „2-3 razy w tygodniu”, lecz nie uwzględniały aspektu ilościowego (Pawłowski 1963). W roku 1975 oceny liczebności dokonano na podstawie 8 kontroli wykonanych metodą kartograficzną, lecz jedynie w zachodniej części terenu (21 ha), pozostały obszar parku kontrolowany był „ekstensywnie”, nie prowadzono kartowań wieczorno-nocnych (Luniak 1981). W roku 1988, w ramach prac nad atlasem ornitologicznym Warszawy (Luniak i in. 2001) wykonano 4 dzienne liczenia obejmujące cały obszar parku. W roku 2004, podobnie jak poprzednio, wykonano 4 kontrole obszaru całego parku i kilka okazjonalnych wizyt uzupełniających (W. Nowicki). Inwentaryzację w roku 2005 wykonano metodą kartograficzną, przeprowadzając 7-10 kontroli w różnych częściach terenu całego parku (bez kontroli nocnych) (Luniak i in. 2007). W roku 2014 przeprowadzono inwentaryzację na terenie całego parku w oparciu o 7 porannych i 2 wieczorno-nocne kontrole zgodne ze standardem metody kartograficznej (Kojtek i in. 2015).

Tabela 1. Liczebność (par/terytoriów) ptaków lęgowych w Parku Skaryszewskim w latach 1957-1962, 1975, 1988, 2004, 2005 i 2014. Dla okresu 1957-62: + – gatunek lęgowy, +? – gatunek prawdopodobnie lęgowy, o – gatunek obserwowany, dla roku 1975 – w nawiasach liczebność par lęgowych na powierzchni 21 ha, pozostałe lata: ± – liczebność przybliżona, ≥ – liczebność minimalna, ? – gniazdowanie prawdopodobne, ?? – gniazdowanie możliwe, nl – gatunek niełgowy stwierdzany w okresie lęgowym. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	1957-1962	1975	1988	2004	2005	2014
1	bogatka	<i>Parus major</i>	+	(16-18)	20-25	20-40	30-50	21-24
2	czarnogłówka	<i>Poecile montanus</i>	o					
3	dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>						0,5??
4	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>		(1-2)	1	1	1?	1-2
5	dzięcioł średni	<i>Dendrocoptes medius</i>					nl	1
6	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	o	1	1		1	1
7	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	+		1	1		0,5
8	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	+	(9)	8-10	5-10	7-10	5-6
9	gajówka	<i>Sylvia borin</i>	+	1	2-3?		1?	1??
10	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	+			11	4	74
11	gąsior	<i>Lanius collurio</i>	+					
12	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>		nl	nl	nl	nl	?
13	grubodziób	<i>Cocc. coccythraustes</i>	+?	(1-2)	2-3	1-2	1-2?	1
14	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	o	(1-2)	4-7	20-25	20-30	20-22
15	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	+	(6-7)	±15	±10	10-15	16-18
16	karolinka	<i>Aix sponsa</i>						nl
17	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	+	(1-2)	4-6	1?		
18	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	+					
19	kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>						1
20	kos	<i>Turdus merula</i>	+(3?)	(16-18)	30-40	±20	7-9	17-18
21	kowalik	<i>Sitta europaea</i>		+?	2-3	≥1	6	6-8
22	krętogłów	<i>Jynx torquilla</i>	+					
23	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	+	8	10-20	10-15	6 (lęgi)	12
24	kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	+?	+?	+?			
25	kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	+?		2-3	3-4	1-2	
26	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	o		30-40	15-25	20-30	22-24
27	łyśka	<i>Fulica atra</i>						nl
28	makolągwa	<i>Linaria cannabina</i>	+?		1?			
29	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>						1?
30	mazurek	<i>Passer montanus</i>	+	(51)	40-50	20-25	30-50	2
31	mewa białogłowa	<i>Larus cachinnans</i>						nl
32	mewa siwa	<i>Larus canus</i>				nl	nl	nl
33	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	+	(12-13)	±20	15-30	20-40	20-22
34	muchałówka mała	<i>Ficedula parva</i>						1??
35	muchałówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	+	(6-7)	3-5	2-3	2-3	
36	muchałówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	+		1?			
37	nurogęs	<i>Mergus merganser</i>				nl	nl	
38	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	o					
39	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	+	(1-2)		2-3	2-3	3

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	1957-1962	1975	1988	2004	2005	2014
40	piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	o					nl
41	piegża	<i>Curruca curruca</i>	+	(4-5)	3-4	5-10	3-5	1
42	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	+?	(1-2)	3-4	3-5	5-8	1
43	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>			1?		1	1
44	pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	+?			1	1-2	
45	pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	o		1-2			
46	pójdźka	<i>Athene noctua</i>	+?					
47	puszczyk	<i>Strix aluco</i>	+?	+	+	+?	+	
48	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	+	(1-2)	3-5	?	3-4	4-6
49	rybitwa białoczerna	<i>Sternula albifrons</i>						nl
50	rybitwa rzeczna	<i>Sterna hirundo</i>	o		nl	nl		nl
51	sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	o		3-4	2-4	1-2	
52	sikora uboga	<i>Poecile palustris</i>	+?	(1-2)				
53	słownik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	+					1-2
54	słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	+	(1-2)	2-3	1	3-4	2-3
55	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	o		1	2-4	2-3	1-2
56	sroka	<i>Pica pica</i>	+	(1-2)	4-6	±5	8-12	3-5
57	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	+?					1
58	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	+	(1-2)	1-2	1-3		
59	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	+	(55)	80-100	±50	50-70	30
60	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	o	nl	nl	nl	nl	nl
61	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>				1??	1??	1
62	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	o	(1-2)				nl
63	wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	+	1	2-3	1-2	1-2	1
64	wójcik	<i>Phylloscopus trochiloides</i>				1♂		
65	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	o	4-5	10-14	20	18	12
66	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	+	(2-3)	15-20	±6	2-3	1-2
67	zaganiasz	<i>Hippolais icterina</i>	+	(6-7)	±10	5-10	6	1
68	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	+	(12)	15-20	±10	20-30	10-12
gatunków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych			38	30-31	38	33	34	35
par (terytoriów) lęgowych				(167-185)	345-458	268-389	289-378	294-324
zagęszczenie p./10 ha (średnio)				84	68	66	67	64

Gawron i wrona (siwa)

W latach 2012-2015 oraz 2022-2023 w ramach inwentaryzacji gawronów w Warszawie wykonano dokładne liczenia polegające na wyszukiwaniu zajętych gniazd w Parku Skaryszewskim i na terenie przyległym do parku od wschodu, między ul. Międzynarodową a Kanałem Wystawowym (**tab. 2**) (Redlisiak i in. 2014, Wardecki i in. 2023). W latach 2022-2023 przeprowadzono na tym samym obszarze dokładną inwentaryzację zajętych gniazd wrony (siwej) (Jaroszevska 2023).

Tabela 2. Liczebność (zajęte gniazda) gawrona w latach 2012-2015 i 2022-2023 oraz wrony (siwej) w latach 2022-2023 na terenie Parku Skaryszewskiego i na terenie przyległym.

Rok	Gawron		Wrona (siwa)	
	Park Skaryszewski	Teren przyległy	Park Skaryszewski	Teren przyległy
2012	15	-	-	-
2013	272 (razem)		-	-
2014	74	18	-	-
2015	20	-	-	-
2022	125	40	10	0
2023	62	19	10	2

Łyska

W roku 2024 wykonano inwentaryzację łyski na terenie całej Warszawy (Wardecki i in. 2024). W Parku Skaryszewskim stwierdzono wówczas gniazdowanie 3 par.

Mandarynka

Pierwszą prawdopodobnie lęgową parę mandarynek stwierdzono w Parku Skaryszewskim w 2014 roku (Kojtek i in. 2015). W roku 2015 stwierdzono pewny lęg, 26 maja widziano samicę wodzącą 4 małe pisklęta (P. Chylarecki). Od roku 2016 Warszawski Zespół Obrączkarski – WZO Tridactylus rozpoczął monitoring populacji lęgowej mandarynek w Parku Skaryszewskim (**tab. 3**), oceny liczebności dokonano na podstawie obserwacji obrączkowanych samic wodzących młode.

Tabela 3. Liczebność mandarynki w Parku Skaryszewskim w latach 2014-2024.

Rok	liczba par
2014	1?
2015	1
2016	3
2017	2
2018	2
2019	2
2020	3
2021	2
2022	5
2023	2
2024	4

Awifauna okresu zimowego

Zespół ptaków zimujących

Kompleksowe badania nad awifauną zimującą Parku Skaryszewskiego prowadzono w sezonach: 1957-1962, 1976/1977, 1988/1989 i 2005/2006 (**tab. 4**). W latach 1957-1962 badania polegały na wielokrotnych przemarszach po parku „2-3 razy w tygodniu”, lecz nie uwzględniały aspektu ilościowego (Pawłowski 1963). W sezonie 1976/1977 oceny liczebności dokonano na podstawie

z kontroli w zachodniej części terenu (21 ha), dla całego parku określono jedynie liczebność zimujących krzyżówek (Luniak 1981). W sezonie 1988/1989, w ramach prac nad atlasem ornitologicznym Warszawy (Luniak i in. 2001) wykonano 4 kontrole obejmujące cały obszar parku. W sezonie 2005/2006, wykonano 10 kontroli obszaru całego parku (Luniak i in. 2007).

Tabela 4. Awifauna Parku Skaryszewskiego w okresie zimowym w sezonach 1957-1962, 1976/1977, 1988/1989 i 2005/2006. Podano średnią liczebność osobników/liczenie dla całego parku oraz (w nawiasach) średnią liczbę osobników/kontrolę/10 ha: + – średnia poniżej 0,5 os., ? – niepewne oznaczenie gatunku, bd – brak danych. Dla okresu 1957-62: n – gatunek obserwowany nielicznie/rzadko, N – gatunek obserwowany licznie/często. Obecność puszczyka na podstawie informacji o prawdopodobnym gniazdowaniu. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	1957-1962	1976/1977	1988/1989	2005/2006
1	bogatka	<i>Parus major</i>	N	(20)	80-120 (17)	86 (17)
2	czarnogłówka	<i>Poecile montanus</i>	N?		30-50 (7)	
3	czeczotka	<i>Acanthis flammea</i>	n		8-15 (2)	
4	czyż	<i>Spinus spinus</i>	n		10-15 (4)	6 (1)
5	drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	n			
6	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	n		2-4 (1)	2 (+)
7	dzięcioł średni	<i>Dendrocoptes medius</i>			2-4 (1)	
8	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	n			+
9	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	N	(+)	10-15 (4)	12 (2)
10	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	N	(35)	150-300 (38)	52 (10)
11	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	N	(4)		4 (1)
12	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>		(3)		21 (4)
13	grubodziób	<i>Cocc. coccythraustes</i>			ok. 5 (1)	+
14	jemiołuszka	<i>Bombycilla garrulus</i>	n/N		1-2 (+)	16 (3)
15	jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	n	(+)		
16	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	N	(+)	20-40 (5)	14 (3)
17	kos	<i>Turdus merula</i>	n/N	(1)	12-18 (3)	7 (1)
18	kowalik	<i>Sitta europaea</i>				5 (1)
19	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	n			
20	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	n	15	bd	+
21	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	n/N	(1)	12-18 (3)	7 (1)
22	makolągwa	<i>Linaria cannabina</i>	n		5-8 (1)	
23	mazurek	<i>Passer montanus</i>	N	(16)	30-60 (8)	42 (8)
24	mewa siwa	<i>Larus canus</i>			bd	+
25	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	N	(7)		34 (7)
26	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	n		ok. 5 (1)	+
27	myszołów	<i>Buteo buteo</i>				+
28	paszkoć	<i>Turdus viscivorus</i>	n			
29	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	N?			+
30	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	N?	(1)?		+
	pełzacz	<i>Certhia sp.</i>			3-5 (1)	3 (1)
31	puszczyk	<i>Strix aluco</i>	n	+	+	+
32	raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	n			4 (1)
33	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>				2 (+)

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	1957- 1962	1976/ 1977	1988/ 1989	2005/ 2006
34	sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	n			
35	sikora uboga	<i>Poecile palustris</i>	n?	(+)		+?
36	sosnowka	<i>Periparus ater</i>	N			
37	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	n		1-2 (+)	6 (1)
38	sroka	<i>Pica pica</i>	N		13-18 (3)	13 (3)
39	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	n	(+)		
40	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	n			8 (2)
41	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>		+	bd	+
42	trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	N		2-4 (1)	
43	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	N	(5)	25-35 (7)	38 (5)
44	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	N	(4)	20-35 (9)	13 (3)
45	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>		(+)	2-3 (+)	
46	zimirdek	<i>Alcedo atthis</i>	n			
gatunków zimujących			36-38	20	25-28	32-33
n os./kontrolę/10 ha (średnio)				ok. 112	ok. 65	ok. 80
n os./kontrolę/cały park					345-424	ok. 400

Zimujące ptaki wodne

Dane dotyczące zimowania ptaków wodnych pochodzą z **Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych (MZPW)**, będącego elementem Państwowego Monitoringu Środowiska. Liczenia w ramach tego projektu wykonywane były zawsze w połowie stycznia, nieprzerwanie od roku 1998 i polegały na rejestracji ptaków wodnych podczas przemarszu wzdłuż cieków i zbiorników wodnych w całej Warszawie (P. Rowiński – mat. niepubl.). W latach 1998-2006 liczeniami objęte było tylko jez. Kamionkowskie a od roku 2007 zarówno jez. Kamionkowskie jak i wszystkie wody Parku Skaryszewskiego. W tym okresie stwierdzono zimowanie 15 gatunków ptaków wodnych (**tab. 5**).

Tabela 5. Zestawienie ptaków wodnych, zimujących na terenie Parku Skaryszewskiego w latach 1998-2025, obserwowanych w ramach Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych (MZPW). Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Lata	N (os.)
1	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	2023	1
2	gęś tundrowa	<i>Anser serrirostris</i>	2014	1
3	karolinka	<i>Aix sponsa</i>	2014-15	1
4	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	2023, 2025	1-4
5	kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	2023	3
6	krakwa	<i>Mareca strepera</i>	2012	1
7	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	1998-2025	1-279
8	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	2000, 2005-08, 2019, 2023-25	1-8
9	łyśka	<i>Fulica atra</i>	2006, 2018, 2021, 2023	1-2
10	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	2007, 2020, 2023, 2025	1-12
11	mewa białogłowa	<i>Larus cachinnans</i>	2022-23	3-8
12	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	1998-2024	0-200

13	mewa srebrzysta	<i>Larus argentatus</i>	2023	1
	mewa srebrzysta sensu lato	<i>Larus argentatus s. lato</i>	1998-2023	0-14
14	nurogęs	<i>Mergus merganser</i>	2007, 2015	2
15	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	1998-2025	0-300

Przygodne obserwacje ptaków (baza Ornitho.pl)

Ornitho.pl to internetowa baza danych działająca w celu gromadzenia i udostępniania obserwacji zwierząt w Polsce. Obserwacje można przekazywać za pomocą portalu lub aplikacji na smartfony działającej pod nazwą NaturaList. Portal działa od roku 2015, lecz przejął dane z lat wcześniejszych z innych kartotek (np. Awibaza czy Polska Kartoteka Przyrodnicza). Obserwacje nie są ujęte ramami metodycznymi, co najczęściej nie pozwala na określenie dokładnej liczebności a także stwierdzenia pewnego gniazdowania (poza przypadkami obserwacji ptaków z pokarmem, gniazd i rodzin). Jednakże, jeśli obserwacje są dokonywane wielokrotnie, często w ciągu całego roku, pozwalają na określenie składu gatunkowego ptaków występujących na określonym obszarze. Obserwacje ptaków rzadkich i trudnych do rozpoznania są weryfikowane przez zespół administratorów platformy.

Poniżej prezentowana lista ptaków (**tab. 6**), obejmująca 115 gatunków (w tym 8 gatunków jedynie przelatujących nad parkiem), jest wynikiem zestawienia wszystkich obserwacji dokonanych na terenie Parku Skaryszewskiego od roku 2007 do końca lutego 2025.

Tabela 6. Lista ptaków obserwowanych na terenie Parku Skaryszewskiego w latach 2007-2025, zebranych w bazie Ornitho.pl. Status: L – obserwacje w sezonie lęgowym, P – w okresie przelotów, W – w okresie zimowym. * - ptaki przelatujące nad parkiem (zwykle wysoko). Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Lata
1	aleksandretta obrożna	<i>Psittacula krameri</i>	L	2015
2	bielik *	<i>Haliaeetus albicilla</i>	W	2022, 2023
3	bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	P	2010
4	bogatka	<i>Parus major</i>	L, P, W	2007-25
5	brodziec piskliwy *	<i>Actitis hypoleucos</i>	P	2017
6	cyraneczka	<i>Anas crecca</i>	P, W	2022-25
7	cyranka	<i>Spatula querquedula</i>	P	2023
8	czapla biała *	<i>Ardea alba</i>	P	2012
9	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	L, P, W	2009, 2017-25
10	czarnogłówek	<i>Poecile montanus</i>	P	2023
11	czeczotka	<i>Acanthis flammea</i>	P	2018, 2023
12	czernica	<i>Aythya fuligula</i>	P, W	2013-14, 2018, 2020-24
13	czubotka	<i>Lophophanes cristatus</i>	P	2023
14	czyż	<i>Spinus spinus</i>	P, W	2008-09, 2016-24
15	drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	P, W	2021, 2023-25
16	dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	P	2008, 2021, 2024
17	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	L, P, W	2017-25
18	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	L, P, W	2008-25
19	dzięcioł średni	<i>Dendrocytes medius</i>	L, P, W	2008-25
20	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	L, P, W	2012-25
21	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	L, W	2017-23

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Lata
22	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	L, P, W	2007-25
23	gajówka	<i>Sylvia borin</i>	L	2016, 2022
24	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	L, P, W	2007-25
25	gągoł	<i>Bucephala clangula</i>	P	2014
26	gęś tundrowa	<i>Anser serrirostris</i>	P, W	2013, 2021
27	gęsiówka egipska	<i>Alopochen aegyptiaca</i>	P, W	2009, 2021
28	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	P, W	2012, 2019-25
29	głowienka	<i>Aythya ferina</i>	P	2022
30	gołąb miejski	<i>Columba livia forma urbana</i>	L, P, W	2007-25
31	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	L, P, W	2008-25
32	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	L, P, W	2007-25
33	jastrząb	<i>Astur gentilis</i>	W	2020
34	jemiołuszka	<i>Bombycilla garrulus</i>	W	2020, 2023
35	jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	P	2021
36	jerzyk	<i>Apus apus</i>	L	2012-24
37	kania czarna *	<i>Milvus migrans</i>	P	2018
38	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	L, P	2009-24
39	karolinka	<i>Aix sponsa</i>	L, W	2014, 2016, 2024
40	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	L, P, W	2008-25
41	kazarka rdzawa	<i>Tadorna ferruginea</i>	W	2009
42	kobuz *	<i>Falco subbuteo</i>	P	2024
43	kokoszka	<i>Gallinula chlorophus</i>	L, P, W	2008-25
44	kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	L	2024
45	kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	P, W	2017-25
46	kos	<i>Turdus merula</i>	L, P, W	2007-25
47	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	L, P, W	2007-25
48	krakwa	<i>Mareca strepera</i>	P, W	2021, 2023
49	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	P, W	2007, 2012, 2014, 2017-25
50	kropiatka	<i>Porzana porzana</i>	P	2024
51	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	L, P, W	2007-25
52	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	L, P, W	2008-25
53	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	L, P, W	2007-25
54	łyska	<i>Fulica atra</i>	L, P, W	2017-25
55	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	L, P, W	2008, 2011, 2015-25
56	mazurek	<i>Passer montanus</i>	L, P, W	2007-25
57	mewa białogłowa	<i>Larus cachinnans</i>	L, P, W	2009, 2014, 2018-25
58	mewa mała	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	P	2021
59	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	P, W	2007-25
60	mewa srebrzysta	<i>Larus argentatus</i>	P, W	2008-25
61	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	L, P, W	2007-25
62	muchołówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	L, P	2008, 2021, 2024
63	muchołówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	L, P	2015-16, 2022-24
64	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	P, W	2008, 2012-25
65	myszolów	<i>Buteo buteo</i>	P, W	2016, 2021-24
66	nurogęś	<i>Mergus merganser</i>	L, P, W	2007-08, 2012-13, 2017-24

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Lata
67	ogorzałka	<i>Aythya marila</i>	W	2022
68	oknówka	<i>Delichon urbicum</i>	L, P	2015, 2021-24
69	paszkot	<i>Turdus viscivorus</i>	P, W	2020-23
70	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	P, W	2009-25
71	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	L, P, W	2012-25
72	perkozek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	P	2024
73	piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	L, P	2016-22
74	piegża	<i>Curruca curruca</i>	L	2015-16, 2022-24
75	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	L, P	2009-24
76	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	L, P	2020-24
77	pląskonos	<i>Spatula clypeata</i>	P	2021-22
78	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	P, W	2009, 2023-25
79	puszczyk	<i>Strix aluco</i>	L	2024
80	raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	L, P, W	2010, 2012, 2019-25
81	rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	L	2024
82	rożeniec	<i>Anas acuta</i>	P	2021
83	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	L, P, W	2007-25
84	rybitwa rzeczna	<i>Sterna hirundo</i>	L, P	2012, 2016-24
85	rybołów *	<i>Pandion haliaetus</i>	P	2024
86	samotnik	<i>Tringa ochropus</i>	P	2021
87	sikora uboga	<i>Poecile paustris</i>	W	2021
88	siniak	<i>Columba oenas</i>	P	2022
89	słonka	<i>Scolopax rusticola</i>	P	2022
90	słownik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	L	2016, 2020, 2023-24
91	słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	L	2015, 2018, 2022-24
92	sokół wędrowny	<i>Falco peregrinus</i>	W	2022
93	sosnówka	<i>Periparus ater</i>	L, P, W	2007, 2012-24
94	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	L, P, W	2007-25
95	sroka	<i>Pica pica</i>	L, P, W	2007-25
96	strumieniówka	<i>Locustella fluviatilis</i>	L	2015
97	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	P, W	2008, 2019-25
98	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	L, P, W	2015-25
99	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	L, P, W	2007-25
100	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	L, P, W	2007-25
101	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	L, P	2012-24
102	świstun	<i>Mareca penelope</i>	P, W	2008, 2024-25
103	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	P	2016-17, 2022-24
104	trzciniak	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	L	2018-24
105	trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	L	2024
106	trzmiełojad *	<i>Pernis apivorus</i>	P	2018, 2024
107	wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	L	2014-15, 2018, 2020
108	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	L, P, W	2007-25
109	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	L, P, W	2008-24
110	zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	L	2014-24
111	zielonka	<i>Zaporina parva</i>	P	2022

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Lata
112	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	L, P, W	2008-25
113	zimerodek	<i>Alcedo atthis</i>	P, W	2017-25
114	zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>	P	2020, 2023-24
115	żuraw *	<i>Grus grus</i>	P	2012

Podsumowanie

Z danych pochodzących z dotychczasowych inwentaryzacji ptaków lęgowych i zimujących, Monitoringu Zimujących Ptaków Wodnych oraz obserwacji zebranych w bazie Ornitho.pl (**tab. 1, 4, 5, 6**), od roku 1957 do lutego 2025 roku awifauna Parku Skaryszewskiego była reprezentowana przez 122 gatunki, dodatkowo (po roku 2000) 8 gatunków obserwowano podczas przelotu nad parkiem (ptaki nie związane z terenem, nie należące do awifauny parku), w tym 60 gatunków było lęgowych (kategorii lęgowości A, B i C), 81 gatunków przelotnych, 26 gatunków zalatujących oraz 72 gatunki zimujące.

W okresie od roku 1957 do roku 2000 (w XX wieku) na terenie parku stwierdzono występowanie 74 gatunków ptaków (nie prowadzono wówczas obserwacji w okresach migracji, stąd brak informacji o awifaunie przelotnej). 50 gatunków uznano za lęgowe, w tym dla 6 gatunków określono gniazdowanie jako możliwe (kat. lęg. A), 6 gatunków należy uznać za zalatujące w okresie lęgowym, 46 gatunków stwierdzono w okresie zimowania.

Po roku 2000 do lutego 2025 roku (w XXI wieku) stwierdzono występowanie 115 gatunków ptaków. 45 gatunków uznano za lęgowe lub prawdopodobnie lęgowe (kat. lęg. C i B), dla dalszych 5 gatunków określono gniazdowanie jako możliwe (kat. lęg. A), stwierdzono 24 gatunki zalatujące w okresie lęgowym, 81 gatunków stwierdzono w okresach migracji (przelotne) a 67 gatunków w okresie zimowym.

Fragment Kanału Wystawowego z zadrzewieniem

Przygodne obserwacje ptaków (baza Ornitho.pl)

Jedynym źródłem informacji o występowaniu ptaków na tym terenie jest baza Ornitho.pl. W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie obserwacji wszystkich gatunków stwierdzonych na fragmencie Kanału Wystawowego z zadrzewieniem w ciągu ostatnich 10 lat (tab. 7).

Tabela 7. Lista ptaków obserwowanych na fragmencie Kanału Wystawowego z zadrzewieniem w latach 2016-2025, zebranych w bazie Ornitho.pl. Status: L – obserwacje w sezonie lęgowym, P – w okresie przelotów, W – w okresie zimowym. * - ptaki przelatujące nad parkiem. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Lata
1	bączek	<i>Botaurus minutus</i>	L	2023
2	bogatka	<i>Parus major</i>	L, P, W	2022-25
3	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	P	2024
4	czyż	<i>Spinus spinus</i>	P, W	2018-24
5	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	W	2022-23
6	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	L, P, W	2019-24
7	dzięcioł średni	<i>Dendrocytes medius</i>	L, W	2024
8	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	P	2023-24
9	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	L	2017
10	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	L, P, W	2017-25

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Lata
11	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	L, W	2022-24
12	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	W	2022-24
13	gołąb miejski	<i>Columba livia forma urbana</i>	P	2023-24
14	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	P, W	2016, 2022
15	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	L, P	2020-24
16	jerzyk*	<i>Apus apus</i>	L	2023-24
17	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	P	2020, 2022
18	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	P, W	2021-23
19	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	L, P, W	2018-25
20	kos	<i>Turdus merula</i>	L, P	2018-24
21	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	L, W	2022-24
22	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	L, P, W	2017-25
23	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	L, P, W	2016-24
24	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	L, W	2023-24
25	łyśka	<i>Fulica atra</i>	L, W	2020-25
26	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	P, W	2020-24
27	mazurek	<i>Passer montanus</i>	W	2022
28	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	L, P, W	2019-24
29	myszotów	<i>Buteo buteo</i>	P	2016
30	oknówka*	<i>Delichon urbicum</i>	P	2022
31	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	P, W	2024
32	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	L, P, W	2017-24
33	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	P	2023-24
34	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	W	2025
35	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	P	2023
36	sroka	<i>Pica pica</i>	L, P	2021-24
37	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	P, W	2020-24
38	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	L, P, W	2020-24
39	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	L, W	2020-24
40	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	P, W	2021-25
41	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	P	2024
42	trzciniak	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	L	2020-24
43	trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	L	2024
44	trzmiełojad *	<i>Pernis apivorus</i>	P	2024
45	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	L, P, W	2016-24
46	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	W	2022
47	zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	L	2018-24
48	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	L, P	2022-24
49	zimirdek	<i>Alcedo atthis</i>	P	2023

Spośród 49 stwierdzonych gatunków ptaków, trzy jedynie przelatywały nad terenem. Za lęgowe uznać można 24 gatunki, w trakcie przelotów stwierdzono 27 gatunków, zimą 26 gatunków. Za ciekawe należy uznać potwierdzone gniazdowanie bączka w roku 2023 na niedużym oczku wodnym przy Kanale Wystawowym.

3. Materiały i metody

3.1. Założenia metodyczne

Celem niniejszej inwentaryzacji było określenie pełnej listy awifauny Parku Skaryszewskiego oraz fragmentu Kanału Wystawowego z zadrzewieniem, w poszczególnych okresach fenologicznych od marca 2025 do lutego 2026 roku, wraz z możliwie najdokładniejszym oszacowaniem liczebności poszczególnych gatunków. Wszystkie kontrole terenowe prowadzono podczas przemarszów (lustracji) w okresie najwyższej aktywności ptaków (głównie w godzinach porannych), przy odpowiednich warunkach pogodowych – w dni bezdeszczowe i bezwietrzne. Kontrole obejmowały każdorazowo całą powierzchnię badawczą (**ryc. 1**). Ptaki rejestrowano na podstawie obserwacji wizualnych oraz stwierdzeń głosowych poszczególnych gatunków. Do identyfikacji wizualnej wykorzystywano sprzęt optyczny (lornetkę lub aparat fotograficzny). W trakcie kontroli notowano wszystkie stwierdzone ptaki z podziałem na gatunek (oraz płeć i wiek, jeśli było to możliwe), zapisując dokładną lokalizację obserwacji, liczebność oraz status poszczególnych osobników (stacjonarny, przelotny lub martwy). W miarę możliwości zapisywano również dodatkowe szczegóły obserwacji (np. śpiew, pobieranie wody, odpoczynek). Wszystkie całoroczne obserwacje zapisywano na przygotowanych planach terenowych.

Na podstawie zebranych danych określono sposób wykorzystania badanego terenu przez ptaki w cyklu rocznym, w tym zagęszczenia lęgowe poszczególnych gatunków. Dla wybranych gatunków lęgowych wyznaczono również przybliżone zasięgi terytoriów lęgowych. Na podstawie zgromadzonych danych oceniono także znaczenie powierzchni badawczej dla lokalnej ornitofauny, zidentyfikowano występujące zagrożenia oraz wskazano możliwe działania poprawiające jakość siedlisk ptaków.

Dokładna metodyka inwentaryzacji różniła się w zależności od okresu fenologicznego i została opisana poniżej.

Nazewnictwo

W niniejszym raporcie polskie i naukowe nazwy gatunków ptaków są zgodne z Listą awifauny krajowej Komisji Faunistycznej Sekcji Zoologicznej PTZool (<https://komisjafaunistyczna.pl/lista/>), aktualną na dzień 1.01.2026 roku. Ze względu na zmiany taksonomiczne dotyczące wrony w trakcie trwania badań oraz połączenie wrony siwej i czarnowrona w jeden gatunek (wcześniej: wrona siwa *Corvus cornix*, obecnie wrona *Corvus corone*), zastosowano zapis wrona (siwa) *Corvus corone* ssp. *cornix*. Na powierzchniach badawczych nie stwierdzono czarnowrona.

Okres pozalęgowy: migracja jesienna, wiosenna, zimowanie i dyspersja polęgowa

Kontrole dzienne

Sposób liczenia ptaków w okresie pozalęgowym nie różnił się od ogólnej metodyki stosowanej w ciągu całego roku. Okres ten podzielono na cztery okresy fenologiczne: zimowanie (1.12.2025–28.02.2026), migrację wiosenną (12.03–16.05.2025), migrację jesienną (1.09–30.11.2025) oraz okres koczowania i dyspersji polęgowej (1.07–31.08.2025; **tab. 8**). Uproszczony schemat przedstawiono na **ryc. 2**. Daty początku i końca poszczególnych okresów mają charakter umowny, gdyż w rzeczywistości częściowo się one pokrywają. W związku z tym stwierdzenia części gatunków

przelotnych oraz osobników w trakcie dyspersji dotyczą również umownego okresu lęgowego jak i migracji jesiennej. Podczas kontroli notowano wszystkie gatunki ptaków.

Kontrole wieczorne i nocne

Na wybranych powierzchniach przeprowadzono dwie kontrole wieczorne – jedną w listopadzie, a drugą w styczniu – w celu wyszukania noclegowisk ptaków krukowatych oraz oszacowania liczebności nocujących stad. Liczenia prowadzono po godzinie 19:00, starając się wybierać dni pochmurne, co ułatwiało obserwację sylwetek ptaków nocujących na drzewach. W miarę możliwości określano gatunek nocującego ptaka krukowatego.

III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
okres inwentaryzacji (12.03.2025-28.02.2026)											
sezon lęgowy (12.03-31.08)						migracja jesienna (1.09-30.11)			zimowanie (1.12-28.02)		
migracja wiosenna (12.03.-16.05)		koczowanie i dyspersja (1.07-31.08)									
kartowanie na wszystkich powierzchniach				dodatkowe kartowanie (P. Skaryszewski)	przemarsze bez kartowania						

Ryc. 2. Okresy fenologiczne i zastosowane główne metody liczenia – uproszczony schemat.

Okres lęgowy oraz migracji wiosennej

Ze względu na czas niezbędny do sfinalizowania formalności związanych z umową zespół obserwatorów rozpoczął prowadzenie obserwacji już w marcu we własnym zakresie. Dane zebrane przed podpisaniem umowy zostały opracowane łącznie z pozostałymi danymi, co było konieczne do uzyskania pełnego obrazu zespołu ptaków lęgowych na badanych powierzchniach.

Prace terenowe w okresie migracji wiosennej (12.03–16.05.2025) oraz w okresie lęgowym (12.03–29.07.2025) prowadzono z zastosowaniem kombinowanej odmiany metody kartograficznej (Tomiałojć 1980). Okres migracji wiosennej oraz początek sezonu lęgowego wielu gatunków w znacznym stopniu pokrywają się w czasie, co powoduje, że podczas jednej kontroli terenowej możliwe jest stwierdzenie zarówno osobników lęgowych, jak i migrujących. Zastosowanie kombinowanej metody kartograficznej pozwala jednak z dużą skutecznością oddzielić frakcję ptaków migrujących od lęgowych.

W opisywanym okresie przeprowadzono łącznie 20 kontroli porannych, 3 kontrole wieczorne/brzaskowe (na początku kwietnia i na początku czerwca) oraz 3 kontrole nocne. Ze względu na hałas miejski prowadzono kontrole o brzasku na niektórych powierzchniach, równoważne z wieczornymi. Kontrole poranne rozpoczynano około wschodu słońca i kończono przed południem. Wszystkie kontrole wykonywano pieszo; tempo penetracji terenu wynosiło około 1,5–3 godziny na 10 ha. Kontrole wieczorne/brzaskowe i nocne prowadzono w godzinach 19:00–22:30 lub 2:30–4:00, w zależności od zmieniających się godzin wschodu i zachodu słońca.

Podczas każdej kontroli na przygotowanym planie terenu zaznaczano miejsca stwierdzeń śpiewających samców (ze szczególnym uwzględnieniem stwierdzeń równoczesnych), par oraz innych zachowań wskazujących na odbywanie lęgów, np. transport materiału gniazdowego lub pokarmu dla piskląt. Rejestrowano zarówno obserwacje wizualne, jak i stwierdzenia głosowe (tzw. kartowanie).

W przypadku gatunków skrytych lub gniazdujących późno, takich jak piegża, słowiki czy świstunka leśna, za lęgowe uznano również terytoria, na których dokonano jedynie 2–3 stwierdzeń w szczycie sezonu lęgowego lub obserwowano ptaki w kategorii lęgowości C.

Dla wybranych gatunków gniazdujących kolonijnie lub półkolonijnie (np. szpak, kwiczoł, gawron), a także dla wrony (siwej), dzięciołów, kowalika, pełzacza ogrodowego prowadzono dokładne wyszukiwanie i liczenie gniazd, a zagęszczenia lęgowe określono na podstawie liczby aktywnych gniazd.

W przypadku grzywacza liczbę terytoriów oszacowano na podstawie znalezionych gniazd oraz kartowania. Ze względu na ograniczony terytorializm tego gatunku w miastach oraz częste niszczenie gniazd przez krukowate (co zmusza ptaki do ponawiania lęgów), uzyskane wartości należy traktować jako przybliżone.

Do wykrywania i oceny liczebności ptaków o aktywności nocnej lub wczesnoporannej, takich jak chruściele i sowy, podczas kontroli nocnych stosowano nasłuchy, a w szczególnych przypadkach metodę stymulacji głosowej (Dombrowski i in. 1993). Liczebność łyski oceniono na podstawie wyszukiwania gniazd oraz liczby par wodzących młode (Chylarecki i in. 2015), natomiast liczebność krzyżówki i mandarynki określono na podstawie obserwacji samic i samców przed lęgami i w okresie wysiadywania oraz liczby samic wodzących młode (Keller i in. 1987; Jantarski 2017). W przypadku mandarynki istotnych informacji o liczebności par lęgowych dostarczyły również odczyty obrączek, gdyż większość ptaków występujących w parkach była wcześniej zaobrączkowana.

Po zakończeniu wszystkich kontroli sporządzono mapy gatunkowe, na podstawie których – zgodnie z wytycznymi Tomiałowicza (1980) – określono lokalizację i liczbę terytoriów odpowiadających parom lęgowym występującym na terenie parku (metodyczne wyszukiwanie gniazd dla większości gatunków ptaków nie było prowadzone – gniazda notowano jedynie w przypadku ich przygodnego stwierdzenia podczas kontroli terenowych). Obliczono również zagęszczenia poszczególnych gatunków lęgowych (liczba par/10 ha) w przeliczeniu na całą powierzchnię parku, a w przypadku gatunków leśnych i wodnych także w odniesieniu do powierzchni odpowiednich biotopów (zadrzewień i wód). Określono również kategorię lęgowości według wytycznych Wilka i in. (2016).

Do określenia struktury dominacyjnej zastosowano kryteria zaproponowane przez Trojana (1975): dominanty – udział powyżej 5%, subdominanty – 2–5%, influenty – 1–2%, gatunki akcesoryczne – poniżej 1%. Awifaunę lęgową podzielono na grupy ekologiczne (gniazdowe) według kryteriów zaproponowanych przez Tomiałowicza (1970): dziuplaki, ptaki gniazdujące na drzewach i krzewach powyżej 1,5 m wysokości oraz ptaki gniazdujące nisko (poniżej 1,5 m oraz na ziemi). Ze względu na specyfikę siedlisk miejskich dodano również czwartą kategorię: ptaki gniazdujące na budynkach i innych konstrukcjach antropogenicznych. Dla wszystkich grup obliczono ich udział procentowy w zgrupowaniu.

Listę gatunków migrujących określono na podstawie szczegółów obserwacji (brak kryteriów lęgowości), wiedzy o fenologii migracji danego gatunku (data obserwacji) oraz analizy danych zebranych metodą kartograficzną.

3.2. Daty kontroli

Łącznie przeprowadzono 37 kontroli terenowych (20 w okresie lęgowym oraz 17 w okresie pozalęgowym) (**tab. 8**). Dodatkowo wykonywano kontrole uzupełniające (nieobowiązkowe) w celu uzupełnienia dokumentacji fotograficznej lub potwierdzenia wybranych obserwacji.

Tabela 8. Zestawienie dat kontroli terenowych w Parku Skaryszewskim w latach 2025-2026.

Nr	Data	Rodzaj kontroli	Okres fenologiczny	Wykonawca
1	12.03.2025	poranna	migracja wiosenna (lęgowy)	Patryk Rowiński
1a	13.03.2025	poranna (uzupełniająca)	migracja wiosenna (lęgowy)	Patryk Rowiński
2	17.03.2025	poranna	migracja wiosenna (lęgowy)	Patryk Rowiński
2a	19.03.2025	poranna (uzupełniająca)	migracja wiosenna (lęgowy)	Patryk Rowiński
3	20.03.2025	wieczorna i nocna	migracja wiosenna (lęgowy)	Patryk Rowiński
4	24.03.2025	poranna	migracja wiosenna (lęgowy)	Patryk Rowiński
5	02.04.2025	poranna	lęgowy *	Patryk Rowiński
6	10.04.2025	poranna	lęgowy *	Patryk Rowiński
6a	13.04.2025	poranna (uzupełniająca)	lęgowy *	Patryk Rowiński
7	17.04.2025	wieczorna i nocna	lęgowy *	Patryk Rowiński
8	17.04.2025	poranna	lęgowy *	Patryk Rowiński
8a	18.04.2025	poranna (uzupełniająca)	lęgowy *	Patryk Rowiński
9	29.04.2025	poranna	lęgowy *	Patryk Rowiński
9a	30.04.2025	poranna (uzupełniająca)	lęgowy *	Patryk Rowiński
10	06.05.2025	poranna	lęgowy *	Patryk Rowiński
10a	07.05.2025	poranna (uzupełniająca)	lęgowy *	Patryk Rowiński
11	12.05.2025	poranna	lęgowy *	Patryk Rowiński
11a	13.05.2025	poranna (uzupełniająca)	lęgowy *	Patryk Rowiński
12	20.05.2025	poranna	lęgowy	Patryk Rowiński
12a	21.05.2025	poranna (uzupełniająca)	lęgowy	Patryk Rowiński
13	27.05.2025	poranna	lęgowy	Patryk Rowiński
13a	28.05.2025	poranna (uzupełniająca)	lęgowy	Patryk Rowiński
14	03.06.2025	poranna	lęgowy	Patryk Rowiński
15	09.06.2025	wieczorna i nocna	lęgowy	Patryk Rowiński
16	09.06.2025	poranna	lęgowy	Patryk Rowiński
17	17.06.2025	poranna	lęgowy	Patryk Rowiński
18	26.06.2025	poranna	lęgowy	Patryk Rowiński
19	08.07.2025	poranna	lęgowy (dyspersja)	Patryk Rowiński
20	29.07.2025	poranna	lęgowy (dyspersja)	Patryk Rowiński
21	08.08.2025	poranna	dyspersja	Patryk Rowiński
22	21.08.2025	poranna	dyspersja	Patryk Rowiński
23	05.09.2025	poranna	migracja jesienna	Patryk Rowiński
24	18.09.2025	poranna	migracja jesienna	Patryk Rowiński
25	02.10.2025	poranna	migracja jesienna	Patryk Rowiński
26	13.10.2025	poranna	migracja jesienna	Patryk Rowiński
27	27.10.2025	poranna	migracja jesienna	Patryk Rowiński
28	05.11.2025	poranna	migracja jesienna	Patryk Rowiński
29	20.11.2025	poranna	migracja jesienna	Patryk Rowiński
30	05.12.2025	poranna	zimowanie	Patryk Rowiński
31	17.12.2025	poranna	zimowanie	Patryk Rowiński
32	18.12.2025	wieczorna (krukowate-nocleg)	zimowanie	Patryk Rowiński

Nr	Data	Rodzaj kontroli	Okres fenologiczny	Wykonawca
33	07.01.2026	poranna	zimowanie	Patryk Rowiński
34	15.01.2026	wieczorna (krukowate-nocleg)	zimowanie	Patryk Rowiński
35	22.01.2026	poranna	zimowanie	Patryk Rowiński
36	05.02.2026	poranna	zimowanie	Patryk Rowiński
37	17.02.2026	poranna	zimowanie	Patryk Rowiński

* - kontrole obejmujące okres przelotu wiosennego wielu migrantów krótko i długodystansowych.

3.3. Opracowanie wyników

Mapy gatunkowe wykonano w programie QGIS 3.28.11, wykorzystując dane z bazy BDOT10k z zasobów GUGiK dostępnej bezpłatnie i możliwej do dowolnego wykorzystania w serwisie www.geoportal.gov.pl oraz Mapy Koron Drzew z zasobów Biura Ochrony Środowiska m. st. Warszawy. Wszystkie obliczenia przytoczone w niniejszym raporcie wykonano w programie Microsoft Excel, w pakiecie Office 365. Analizy zasięgu terytoriów dokonano w trakcie prac kameralnych, zarówno z wykorzystaniem tradycyjnych map papierowych, na które przenoszono obserwacje po każdej kontroli, jak i w programie QGIS.

4. Wyniki

4.1. Park Skaryszewski

4.1.1. Awifauna parku

W okresie od 12 marca 2025 do 17 lutego 2026 roku, podczas 37 kontroli obejmujących obszar całego parku i 9 dodatkowych kontroli w okresie migracji wiosennej i lęgowym wykonanych w wybranych miejscach (**tab. 8**), stwierdzono 94 gatunki ptaków. Do awifauny parku należało 90 gatunków, gdyż 4 gatunki stwierdzono jedynie podczas przelotu nad parkiem (nie związane z terenem). Łącznie dokonano 7602 obserwacji 15619 osobników (**tab. 9**). Stwierdzone gatunki ptaków należały do 14 rzędów i 34 rodzin. 42 gatunki uznano za lęgowe na terenie parku, 62 gatunki były przelotne, 16 zalatywało z sąsiednich terenów a 49 gatunków stwierdzono w okresie zimowym.

Tabela 9. Liczba obserwacji i osobników oraz status (L – lęgowy, P – przelotny, Z – zalatujący, W – zimujący) poszczególnych gatunków ptaków stwierdzonych w Parku Skaryszewskim w okresie 12.03.2025-17.02.2026. Podana liczba osobników jest w większości przypadków wyższa niż rzeczywiście występujących w parku, gdyż zsumowano często te same osobniki widziane na kolejnych kontrolach. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej. * - gatunki stwierdzone wyłącznie podczas przelotu nad parkiem.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	N obserwacji	N osobników
1	bączek	<i>Botaurus minutus</i>	Z	1	1
2	bogatka	<i>Parus major</i>	L, P, W	661	1722
3	cierniówka	<i>Curruca communis</i>	P	1	1
4	cyraneczka	<i>Anas crecca</i>	P	5	13
5	czapla biała	<i>Ardea alba</i>	P	1	1
6	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	W, Z	33	33
7	czyż	<i>Spinus spinus</i>	P, W	27	230
8	drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	P	7	34
9	dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	P	2	3
10	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	L, W	34	35
11	dzięcioł czarny	<i>Dryocopos martius</i>	Z	2	2
12	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	L, W	82	94
13	dzięcioł średni	<i>Dendrocoptes medius</i>	L, W	203	226
14	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	L, W	47	51
15	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	L, P	13	13
16	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	L, P, W	55	88
17	gajówka	<i>Sylvia borin</i>	P	2	2
18	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	L, P, W	112	568
19	gęś białoczelna*	<i>Anser albifrons</i>	P	1	15
20	gęś tundrowa*	<i>Anser serrirostris</i>	P	1	40
21	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	P, W	13	37
22	gołąb miejski	<i>Columba livia forma urbana</i>	L, W, Z	63	383
23	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	L, P, W	33	41
24	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	L, P	805	1128

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	N obserwacji	N osobników
25	jemiołuszka	<i>Bombycilla garrulus</i>	W	3	264
26	jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	P	6	6
27	jerzyk	<i>Apus apus</i>	Z	9	138
28	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	L, P	581	602
29	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	W, Z	13	50
30	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	L, P, W	212	319
31	kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	P, W	9	23
32	kos	<i>Turdus merula</i>	L, P, W	542	649
33	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	L, W	192	277
34	krakwa	<i>Mareca strepera</i>	P	1	2
35	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	L, P, W	19	21
36	krzyżodziób świerkowy	<i>Loxia curvirostra</i>	P	1	3
37	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	L, P, W	372	1789
38	kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	P	1	1
39	kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	Z	1	1
40	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	L, P, W	90	271
41	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	L, W	48	132
42	łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	P	2	2
43	łyśka	<i>Fulica atra</i>	L, P, W	156	288
44	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	L, P, W	236	785
45	mazurek	<i>Passer montanus</i>	W, Z	16	87
46	mewa białogłowa	<i>Larus cachinnans</i>	W, Z	19	30
47	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	P, W	15	57
	mewa srebrzysta sensu lato*	<i>Larus argentatus sensu lato</i>	P	2	7
48	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	L, P, W	666	1276
49	muchotówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	L, P	9	11
50	muchotówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	L, P	23	34
51	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	P, W	53	125
52	myszołów	<i>Buteo buteo</i>	W, Z	2	2
53	nurogęs	<i>Mergus merganser</i>	P, W	9	13
54	paszkot	<i>Turdus viscivorus</i>	P, W	2	2
55	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	P, W	25	30
56	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	L, W	291	366
57	piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	P	3	3
58	piegża	<i>Curruca curruca</i>	L, P	40	50
59	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	L, P	58	62
60	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Z	5	6
61	pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	P	5	12
62	pokrzywnica*	<i>Prunella modularis</i>	P	1	2
63	potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	P	1	1
64	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	L, W, Z	23	24
65	puszczyk	<i>Strix aluco</i>	L, W	3	3
66	raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	P, W	13	114
67	rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Z	1	1
68	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	L, P, W	330	355

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	N obserwacji	N osobników
69	rybitwa rzeczna	<i>Sterna hirundo</i>	P, Z	14	25
70	samotnik	<i>Tringa ochropus</i>	P	3	3
71	skowronek*	<i>Alauda arvensis</i>	P	1	1
72	słonka	<i>Scolopax rusticola</i>	P	2	2
73	słownik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	L, P	51	51
74	słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	L	5	5
75	sokół wędrowny	<i>Falco peregrinus</i>	W	1	1
76	sosnowka	<i>Periparus ater</i>	P, W	18	50
77	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	L, P, W	57	84
78	sroka	<i>Pica pica</i>	W, Z	29	35
79	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	P, W	43	43
80	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	P, W	11	60
81	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	L, P	82	182
82	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	P, W, Z	46	591
83	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	L, P	123	129
84	świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	P	4	5
85	świstun	<i>Mareca penelope</i>	P	4	8
86	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	L, P	19	21
87	trzciniak	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	L	8	8
88	trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	L	4	4
89	wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	L, P	8	8
90	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	L, W	353	770
91	zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	P, Z	5	5
92	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	L, P, W	350	420
93	zimirdek	<i>Alcedo atthis</i>	P, W	31	34
94	zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>	L, P	15	15
Razem				7602	15619

4.1.2. Awifauna przelotna i ptaki zalatujące

W okresie migracji wiosennej (12.03-13.05) oraz jesiennej (1.09-30.11) stwierdzono występowanie 62 gatunków, które uznano za przelotne. Grupę migrantów wiosennych tworzyło 47 gatunków, migrantów jesiennych także 47 gatunków, w tym 32 gatunki migrantów stwierdzano zarówno w trakcie przelotu wiosennego jak i jesiennego. Stwierdzono także 17 gatunków ptaków zalatujących z terenów sąsiednich (**tab. 10**). Średnie zagęszczenie ptaków w okresach migracji wynosiło 82,5 os./10 ha/kontrolę.

Tabela 10. Status, liczebność, zagęszczenie średnie (x/10 ha) i maksymalne (max/10 ha) w przeliczeniu na kontrolę poszczególnych gatunków ptaków przelotnych i zalatujących, stwierdzonych na terenie Parku Skaryszewskiego w roku 2025 w okresach migracji wiosennej, jesiennej i w okresie dyspersji. Status: PW – migrant wiosenny, PJ – migrant jesienny, Z –zalatujący. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
1	bączek	<i>Botaurus minutus</i>	Z	1	<0,1	0,2
2	bogatka	<i>Parus major</i>	PW, PJ	25-88	11,1	16,9
3	cierniówka	<i>Curruca communis</i>	PW	1	<0,1	0,2
4	cyraneczka	<i>Anas crecca</i>	PJ	1-6	0,2	1,2
5	czapla biała	<i>Ardea alba</i>	PJ	1	<0,1	0,2
6	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	Z	1-4	0,2	0,8
7	czyż	<i>Spinus spinus</i>	PW, PJ	1-27	0,9	5,2
8	drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	PW, PJ	1-16	0,4	3,1
9	dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	PW, PJ	1-2	<0,1	0,4
10	dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	Z	1	<0,1	0,2
11	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	PJ	1	<0,1	0,2
12	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	PW, PJ	1-8	0,7	1,5
13	gajówka	<i>Sylvia borin</i>	PW	1	<0,1	0,2
14	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	PJ	1-28	2,7	5,4
15	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	PW, PJ	1-5	0,2	1,0
16	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	Z	2-72	3,0	13,8
17	grubodziób	<i>Cocc. coccothraustes</i>	PW, PJ	1-7	0,3	1,4
18	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	PJ	1-176	7,2	33,8
19	jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	PW, PJ	1-2	0,1	0,4
20	jerzyk	<i>Apus apus</i>	Z	8-30	0,3	5,8
21	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	PW, PJ	1-53	1,5	10,2
22	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	Z	1-14	0,6	2,7
23	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	PW, PJ	1-13	1,2	2,5
24	kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	PJ	1-4	0,1	0,8
25	kos	<i>Turdus merula</i>	PW, PJ	7-23	3,1	4,4
26	krakwa	<i>Mareca strepera</i>	PJ	2	<0,1	0,4
27	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	PW, PJ	1-2	0,1	0,4
28	krzyżodziób świerkowy	<i>Loxia curvirostra</i>	PW	3	0,1	0,6
29	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	PW, PJ	19-102	12,7	19,6
30	kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	PW	1	<0,1	0,2
31	kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	Z	1	<0,1	0,2
32	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	PW, PJ	1-22	1,0	4,2
33	łożówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	PW	1	0,1	0,2
34	łyśka	<i>Fulica atra</i>	PJ	4-16	1,9	3,1
35	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	PJ	10-60	6,8	11,5
36	mazurek	<i>Passer montanus</i>	Z	2-8	0,2	1,5
37	mewa białogłowa	<i>Larus cachinnans</i>	Z	1-4	0,2	0,8
38	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	PW, PJ	1-9	0,3	1,7
39	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	PJ	22-56	7,6	10,8
40	muchotówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	PW, PJ	2-3	0,1	0,6
41	muchotówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	PW, PJ	1-12	0,6	2,3

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
42	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	PW, PJ	1-22	1,3	4,2
43	myszołów	<i>Buteo buteo</i>	Z	1	<0,1	0,2
44	nurogęs	<i>Mergus merganser</i>	PW, Z	1-5	0,1	1,0
45	paszkot	<i>Turdus viscivorus</i>	PJ	1	<0,1	0,2
46	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	PJ	1-5	0,4	1,0
47	piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	PW	1	0,1	0,2
48	piegża	<i>Currucula curruca</i>	PW	2-8	0,5	1,5
49	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	PW, PJ	1-6	0,6	1,2
50	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Z	1-2	0,1	0,4
51	pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	PW, PJ	1	<0,1	0,2
52	potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	PW	1	<0,1	0,2
53	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	Z	1-2	0,1	0,4
54	ranuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	PJ	2-12	0,5	2,3
55	rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Z	1	<0,1	0,2
56	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	PW, PJ	3-19	1,8	3,7
57	rybitwa rzeczna	<i>Sterna hirundo</i>	PW, Z	1-6	0,3	1,2
58	samotnik	<i>Tringa ochropus</i>	PW, PJ	1	0,1	0,2
59	stotka	<i>Scolopax rusticola</i>	PW	1	<0,1	0,2
60	słowik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	PW	3-6	0,3	1,2
61	sosnowka	<i>Periparus ater</i>	PW, PJ	1-23	0,5	4,4
62	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	PW, PJ	1-10	0,9	1,9
63	sroka	<i>Pica pica</i>	Z	1-4	0,2	0,8
64	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	PW, PJ	1-7	0,4	1,3
65	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	PW, PJ	1-10	0,2	1,9
66	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	PJ	1-60	1,7	11,5
67	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	PW, PJ, Z	2-136	2,4	26,2
68	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	PW, PJ	2-7	0,8	1,3
69	świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	PW	1-4	0,1	0,8
70	świstun	<i>Mareca penelope</i>	PW	2	0,1	0,4
71	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	PW, PJ	1-4	0,3	0,8
72	wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	PW, PJ	1	0,1	0,2
73	zaganiasz	<i>Hippolais icterina</i>	PW, Z	1	0,1	0,2
74	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	PW, PJ	4-53	2,3	10,2
75	zimirdek	<i>Alcedo atthis</i>	PJ	1-4	0,5	0,8
76	zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>	PW, PJ	1	0,1	0,2
Średnio na kontrolę				429	82,5	

4.1.3. Ptaki zimujące

W okresie zimowania (1.12-28.02) stwierdzono 49 gatunków ptaków w łącznej liczebności 3218 osobników, średnie zagęszczenie wynosiło 103 os./10 ha/kontrolę (**tab. 11**). Podczas dwóch kontroli nocnych dedykowanych określeniu liczebności nocujących ptaków z rodziny krukowatych (gawron, kawka, wrona siwa), nie stwierdzono noclegowisk tych gatunków. W trakcie przygodnych kontroli w godzinach wieczornych w styczniu i lutym obserwowano do 200 gawronów, gromadzących się na

drzewach w południowo-wschodniej części parku, przed odlotem na noclegowisko. Brzaskowe obserwacje rozlatujących się na żerowiska ptaków w okresie zimowania wskazują, że noclegowiska ptaków krukowatych (gawron, kawka) znajdowały się po drugiej stronie Wisły, na terenie Śródmieścia.

Tabela 11. Liczebność (zakres), zagęszczenie średnie (x/10 ha) i maksymalne (max/10 ha) w przeliczeniu na kontrolę poszczególnych gatunków ptaków zimujących, stwierdzonych na terenie Parku Skaryszewskiego w okresie 1.12.2025-28.02.2026. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
1	bogatka	<i>Parus major</i>	71-119	18,4	22,9
2	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	1-2	0,2	0,4
3	czyż	<i>Spinus spinus</i>	11-58	5,0	11,2
4	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	1-2	0,3	0,4
5	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	1-6	0,7	1,2
6	dzięcioł średni	<i>Dendrocoptes medius</i>	2-10	1,0	1,9
7	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	1-2	0,3	0,4
8	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	2-14	1,8	2,7
9	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	15-86	7,5	16,5
10	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	3-10	0,8	1,9
11	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	2-23	2,4	4,4
12	grubodziób	<i>Cocc. coccothraustes</i>	1-4	0,5	0,8
13	jemiołuszka	<i>Bombycilla garrulus</i>	14-150	5,3	28,8
14	jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	1	<0,1	0,2
15	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	2-11	0,8	2,1
16	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	1-15	1,0	2,9
17	kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	1-2	0,1	0,4
18	kos	<i>Turdus merula</i>	5-17	2,1	3,3
19	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	6-10	1,5	1,9
20	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	1	0,1	0,2
21	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	10-95	6,3	18,3
22	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	3-61	3,8	11,7
23	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	1-7	0,4	1,3
24	łyśka	<i>Fulica atra</i>	1-2	0,1	0,4
25	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	14-21	1,1	4,0
26	mazurek	<i>Passer montanus</i>	4-18	2,1	3,5
27	mewa białogłowa	<i>Larus cachinnans</i>	1-3	0,2	0,6
28	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	3-13	1,1	2,5
29	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	50-76	12,3	14,6
30	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	1-14	0,8	2,7
31	myszołów	<i>Buteo buteo</i>	1	<0,1	0,2
32	nurogęs	<i>Mergus merganser</i>	3	0,1	0,6
33	paszko	<i>Turdus viscivorus</i>	1	<0,1	0,2
34	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	1-6	0,5	1,2
35	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	5-12	1,5	2,3
36	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	1-2	0,2	0,4
37	puszczyk	<i>Strix aluco</i>	1	<0,1	0,2

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Liczebność	x/10 ha	max/10 ha
38	ranuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	6-49	3,0	9,4
39	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	1-3	0,3	0,6
40	sokół wędrowny	<i>Falco peregrinus</i>	1	<0,1	0,2
41	sosnówka	<i>Periparus ater</i>	1-3	0,3	0,6
42	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	1-7	0,6	1,3
43	sroka	<i>Pica pica</i>	1-2	0,2	0,4
44	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	1-3	0,4	0,6
45	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	2-22	1,4	4,2
46	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	20-107	6,3	20,6
47	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	38-60	9,8	11,5
48	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	2-6	0,6	1,2
49	zimirdek	<i>Alcedo atthis</i>	3	0,2	0,6
Średnio na kontrolę			536	103,1	

4.1.4. Awifauna lęgowa

W roku 2025, w okresie lęgowym (12.03-29.07) na terenie Parku Skaryszewskiego stwierdzono obecność 82 gatunków ptaków, 42 z nich uznano za lęgowe, prawdopodobnie lęgowe lub o gniazdowaniu możliwym (**tab. 12**). Dla gatunków lęgowych określono kategorię lęgowości (wg. Wilk 2016): kat. C (gniazdowanie pewne) – 31 gatunków, kat. B (gniazdowanie prawdopodobne) – 9 gatunków, kat. A (gniazdowanie możliwe) – 2 gatunki. Stwierdzono także ptaki, które uznano za nielęgowe (40 gatunków) w większości były one zalatującymi (26) lub/i przelotnymi (19).

Ogólne zagęszczenie całego zespołu ptaków lęgowych wynosiło 102 pary/10 ha. Dokładne dane dotyczące liczebności, zagęszczenia i udziału procentowego poszczególnych gatunków zostały przedstawione w **tabeli 12**.

Grupa dominantów w zespole ptaków lęgowych Parku Skaryszewskiego stanowiła 60,9% wszystkich par, należało do niej 6 gatunków: grzywacz, modraszka, kapturka, bogatka, szpak i wrona (siwa). Największy udział w tej grupie wykazywał grzywacz (20,5%), modraszka oraz kapturka (10,6 i 10,5%). Grupę subdominantów tworzyło 6 gatunków (rudzik, zięba, kos, krzyżówka, mandarynka i kokoszka), łączny udział tej grupy w zespole lęgowym wynosił 23,4%. Grupę influentów tworzyło 6 gatunków o łącznym udziale 8,8% a gatunków akcesorycznych – 24, o łącznym udziale 6,9%.

Spośród grup ekologicznych (gniazdowych) największy udział w zespole lęgowym wykazywały dziuplaki – 38,5% oraz gatunki zakładające gniazda na drzewach i krzewach powyżej wysokości 1,5 m – 38,3%. Wysoki udział dziuplaków wynikał z licznie gniazdujących tu modraszek, bogatek, szpaków, mandarynek, pełzaczy ogrodowych, kowalików i dzięciołów, a gatunków gniazdujących wysoko na drzewach głównie za sprawą wysokich liczebności grzywacza, wrony (siwej) i zięby. Ptaki gniazdujące na ziemi i w roślinności poniżej 1,5 m stanowiły 23,2% zespołu, w ich skład wchodziły głównie pokrzewki zakładające gniazda w niskich krzewach, część rudzików, kosów, krzyżówek, kokoszka, łyska i słowiki. Brak było gatunków krajobrazu rolniczego, związanych z terenami otwartymi jak pola czy łąki. Trzon awifauny lęgowej parku (29 gatunków) stanowiły ptaki leśne i związane z zadrzewieniami, o łącznym udziale 85,6% liczebności całego zespołu. Gatunki ściśle związane ze środowiskiem wodnym (blaszkodziobe, chruściele, trzciniaki – 7 gatunków) stanowiły 12,4% zespołu.

Tabela 12. Kategoria lęgowości, liczba par lęgowych, zagęszczenie i udział w zespole (dominacja) ptaków lęgowych stwierdzonych w Parku Skaryszewskim w roku 2025; Kat. – kategoria lęgowości, N – liczba par (terytoriów); Z – zagęszczenie [n par/10ha] na powierzchnię całego parku; D – dominacja [%]. Pogrubioną czcionką zaznaczono gatunki stanowiące grupę dominantów. Uszeregowano wg. malejącej liczebności.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Kat.	N	Z	D
1	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	C	107-110	21,0	20,5
2	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	C	56	10,8	10,6
3	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	C	55,5	10,6	10,5
4	bogatka	<i>Parus major</i>	C	46	8,8	8,6
5	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	C	26-31	5,5	5,4
6	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	C	28	5,4	5,3
7	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	C	23,5-24,5	4,6	4,5
8	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	C	23,5	4,5	4,4
9	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	C	20-25	4,3	4,2
10	kos	<i>Turdus merula</i>	C	22	4,2	4,1
11	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	C	15-25	3,8	3,7
12	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	C	13	2,5	2,5
13	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	C	8,5-11,5	1,9	1,9
14	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	C	8,5	1,6	1,6
15	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	C	8-8,5	1,6	1,6
16	łyśka	<i>Fulica atra</i>	C	7-8	1,4	1,4
17	dzięcioł średni	<i>Dendrocoptes medius</i>	C	7	1,3	1,3
18	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	C	6	1,2	1,1
19	piegża	<i>Curruca curruca</i>	C	4-5	0,9	0,9
20	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	C	4	0,8	0,8
21	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	C	3-4	0,7	0,7
22	słownik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	C	3	0,6	0,6
23	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	C	3	0,6	0,6
24	gołąb miejski	<i>Columba livia forma urbana</i>	C	2	0,4	0,4
25	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	B	2	0,4	0,4
26	trzciniak	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	B	1-2	0,3	0,3
27	zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>	B	1-2	0,3	0,3
28	słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	C	1	0,2	0,2
29	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	C	1	0,2	0,2
30	muchotówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	B	1	0,2	0,2
31	muchotówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	B	1	0,2	0,2
32	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	C	1	0,2	0,2
33	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	C	1	0,2	0,2
34	trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	C	1	0,2	0,2
35	wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	B	1	0,2	0,2
36	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	C	0,5	0,1	0,1
37	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	B	0,5	0,1	0,1
38	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	C	0,5	0,1	0,1

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Kat.	N	Z	D
39	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	B	0,5	0,1	0,1
40	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	B	0-1		
41	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	A	+		
42	puszczyk	<i>Strix aluco</i>	A	+		
łącznie				513,5-547	102,0	100%

Odnaleziono łącznie 284 czynne gniazda należące do 26 gatunków ptaków oraz obserwowano 121-122 rodzin (tab. 13). W przypadku wrony (siwej), szpaka, łyski i pęzacza ogrodowego liczba znalezionych gniazd jest wyższa niż liczba par lęgowych, gdyż uwzględnia gniazda z powtarzanych lub drugich lęgów niektórych par w innych lokalizacjach. Gniazda podzielono na 5 kategorii umiejscowienia (w nawiasie podano symbole zastosowane w zbiorczej bazie .xlsx oraz na mapach): budki (**bud**), dziuple (**dz**), budynki (**dom**), drzewa i wysokie krzewy (**drz**) i inne (**inne**) – jak gniazda naziemne, na wodzie (wypach), w szuwarach, w niskich krzewach. Spośród 284 znalezionych gniazd, 91 zbudowanych było na drzewach i wysokich krzewach (wrona (siwa), gawron, kwiczoł, śpiewak, grzywacz, zięba, dzwonec), 123 znajdowały się w naturalnych dziuplach (bogotka, modraszka, pęzacz ogrodowy, szpak, kowalik, dzięcioł duży, dz. zielony, dz. średni, dzięciołek, krzyżówka, mandarynka, gołąb miejski), 55 – w budkach lęgowych (bogotka, modraszka, szpak, krzyżówka, mandarynka, gołąb miejski), 1 w budynku (rudzik), a 14 sklasyfikowano jako inne (były to gniazda łabędzia niemego, łyski, kokoszki, kapturki, piegży i pierwiosnka).

Tabela 13. Liczba znalezionych gniazd poszczególnych gatunków ptaków lęgowych oraz liczba obserwowanych rodzin (podlotów karmionych przez rodziców) w Parku Skaryszewskim w roku 2025. Gatunki uszeregowano wg malejącej liczby gniazd.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Gniazda	Rodziny
1	bogotka	<i>Parus major</i>	46	17
2	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	44	15
3	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	43	2
4	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	35	-
5	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	30	2
6	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	16	8-9
7	łyska	<i>Fulica atra</i>	8	6
8	pęzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	9	7
9	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	8	5
10	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	8	14
11	dzięcioł średni	<i>Dendrocoptes medius</i>	7	4
12	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	6	6
13	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	4	-
14	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	4	1
15	dzięcioł duży	<i>Dendrocoptes major</i>	3	-
16	gołąb miejski	<i>Columba livia forma urbana</i>	2	-
17	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	2	9
18	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	1	6
19	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	1	2
20	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	1	1

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Gniazda	Rodziny
21	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	1	-
22	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	1	-
23	piegża	<i>Curruca curruca</i>	1	1
24	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	1	1
25	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	1	-
26	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	1	2
27	kos	<i>Turdus merula</i>	-	10
28	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	-	1
29	trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	-	1
Łącznie			284	121-122

Spośród 131 zainstalowanych w parku budek lęgowych dla ptaków w roku 2025 zajętych było 55 (42%). Największą zajętość stwierdzono w przypadku budek typu E (86%, 7 budek w tym 6 zajętych), zasiedlanych głównie przez mandarynki, a także krzyżówkę i gołębia miejskiego. Spośród 72 budek typu A zajętych było 25 (35%), wyłącznie przez bogatki i (dużo rzadziej) modraszki. Budki typu B (21 spośród 43, 49%) zajmowały wyłącznie szpaki. Trzy z 9 budek typu D zajęły mandarynki (33%).

4.1.5. Przegląd gatunków

Poniższy przegląd zawiera wszystkie gatunki ptaków obserwowane podczas kontroli terenowych, na terenie Parku Skaryszewskiego oraz przelatujące nad terenem w okresie lęgowym (12.03-29.07.2025). Dla każdego gatunku określono status: **L** – lęgowy lub **NL** – nielegowy, kategorię lęgowości (w nawiasie) dla gatunków lęgowych (wg. Wilk 2016): **A** – gniazdowanie możliwe (2); **B** – gniazdowanie prawdopodobne (9); **C** – gniazdowanie pewne (30) oraz liczebność populacji lęgowej (par). Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Bączek *Botaurus minutus* – NL (zalatujący)

8 lipca w zachodnim krańcu jez. Kamionkowskiego widziano i słyszano samca odzywającego się głosem godowym z przybrzeżnej kępy trzin. Była to jedyna obserwacja gatunku w tym roku.

Bogatka *Parus major* – L (C) – 46 par

Gniazdowała w całym parku, we wszystkich zadrzewieniach. Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 16,3 par/10 ha. W 40 terytoriach odnaleziono lęgi (dla 87% par). Znalaziono 40 lęgów pierwszych, 2 lęgi powtarzane po stracie i 4 drugie lęgi. W odróżnieniu od modraszki częściej wykorzystywała budki lęgowe, spośród znalezionych 46 gniazd, 20 (44%) znajdowało się w budkach typu A, pozostałe 26 lęgów (56%) w dziuplach naturalnych (nie dzięciolich). Dziuple lęgowe zlokalizowane były w 11 gatunkach drzew, najczęściej (11 lęgów) w lipach, pozostałe (po 1-2 lęgi) w głogu, jarzębinie, jesionie, jaworze, klonie jesionolistnym, klonie polnym, robinii, topoli, wiązcie i żywotniku. Średnia wysokość położenia dziupli lęgowych wynosiła 5,2 m (1,2-10 m). Ptaki stwierdzano podczas wszystkich kontroli, pierwszą rodzinę z podlotami widziano 20.05.

Cierniówka *Curruca communis* – NL (przelotna)

Śpiewającego samca stwierdzono 29.04 w centralnej części parku, który po chwili odleciał na północ. Była to jedyna obserwacja gatunku w tym roku.

Cyraneczka *Anas crecca* – NL (przelotna)

29.07 widziano stadko 6 ptaków żerujących na Stawie na Kosku.

Czapla biała *Ardea alba* – NL (przelotna)

3.06 widziano 2 osobniki żerujące na Kanale Wystawowym, które po spłoszeniu przeleciały nad park. Dodatkowo, 29 lipca jeden ptak żerował na Stawie na Kosku.

Czapla siwa *Ardea cinerea* – NL (zalatująca)

Przez cały sezon lęgowy stwierdzano pojedyncze osobniki (maksymalnie do 4 podczas kontroli 29 lipca) żerujące przy brzegach parkowych stawów i jez. Kamionkowskiego (**zdj. 24**).

Zdj. 24. Czapla siwa w pobliżu Stawu na Kosku (fot. Hubert Mateuszczyk).

Czyż *Spinus spinus* – NL (przelotny)

Jedynie na początku sezonu (17.03 i 10.04) stwierdzano pojedyncze osobniki żerujące na drzewach.

Droździk *Turdus iliacus* – NL (przelotny)

24.03, 10.04 i 17.04 obserwowano 1-14 osobników żerujących na trawnikach.

Dymówka *Hirundo rustica* – NL (przelotna)

27 maja obserwowano jednego osobnika żerującego nisko nad parkiem.

Dzięcioł biały *Dendrocopos syriacus* – L (B) – 0,5 pary

Od początku sezonu lęgowego do końca czerwca (w trakcie 10 kontroli), głównie w południowej i północnej części parku, obserwowano żerujące lub/i zaniepokojone osobniki. Dwukrotnie stwierdzono także parę ptaków. 29.04 w północnej części parku znaleziono świeżo wykutą dziuplę, przy której widziano silnie zaniepokojonego samca, do lęgu jednak nie doszło (mogła też być to dziupla noclegowa). Częste i regularne obserwacje ptaków, szczególnie blisko granic parku, wskazują na prawdopodobne gniazdowanie 1-2 par dzięcioła białoszyjnego na terenach przyległych (odpowiednie biotopy), dla których park stanowił część (części) terytoriów lęgowych.

Dzięcioł czarny *Dryocopus martius* – NL (zalatujący)

29 kwietnia obserwowano żerującego osobnika w zachodniej części parku.

Dzięcioł duży *Dendrocopos major* – L (C) – 3 pary

W parkowych zadrzewieniach znaleziono 3 (wszystkie) dziuple lęgowe. Znajdowały się one: w kikucie konaru kłona pospolitego, żywym konarze wierzby białej i w pniu martwej topoli, na średniej wysokości 6,5 m (5-7 m). Wszystkie lęgi zakończyły się wylotem młodych, najwcześniejszy wylot piskląt z dziupli nastąpił ok. 25.05. Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 1,1 pary/10 ha. Żerujące, bębniące lub karmiące pisklęta ptaki obserwowano przez cały sezon lęgowy, w trakcie wszystkich kontroli.

Dzięcioł średni *Denrocoptes medius* – L (C) – 7 par

Znaleziono dziuple lęgowe wszystkich par zasiedlających park. Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 2,5 pary/10 ha. 4 dziuple znajdowały się w topolach, po jednej w jabłoni, klonie srebrzystym i klonie jesionolistnym (zdz. 25). W każdym przypadku były to złamane lub ucięte konary (3) i pnie (4), wszystkie dziuple znajdowały się w martwych częściach drzew, na średniej wysokości 10 m (3,5-13 m). 3 lęgi zakończyły się stratą, głównie na etapie wysiadywania lub świeżo wyklutych piskląt, w pozostałych przypadkach pisklęta opuściły dziuple, najwcześniej 27.05. Dzięcioły średnie były bardzo aktywne (wokalnie), szczególnie na początku sezonu lęgowego (koniec marca-początek kwietnia), dokonywano wówczas do 17 obserwacji/kontrolę. Stwierdzano je podczas każdej kontroli.

Zdj. 25. Karmienie piskląt w dziupli dzięcioła średniego (fot. Patryk Rowiński).

Dzięcioł zielony *Picus viridis* – L (C) – 1 para

Na początku marca obserwowano parę ptaków rozpoczynających kucie dziupli w zamierającym jesionie w północnej części parku. Para ta wykuła ostatecznie dziuplę lęgową w wierzbie białej, na wysokości 10 m, rosnącej na południowym brzegu jez. Kamionkowskiego (2.04 ptak kończył kucie i wołał z dziupli). Przez maj obserwowano ptaki karmiące pisklęta, jeszcze 28.05 pisklę wystawiało głowę przez otwór a 30.05 w pobliżu dziupli stwierdzono 3 słabo lotne podloty. 24.03, obserwowano prawdopodobnie inną parę rozpoczynającą kucie dziupli w topoli białej w południowo-zachodniej części parku (blisko ronda Waszyngtona), lecz dziupla pozostała niedokuta a ptaków w tym miejscu więcej nie obserwowano.

Dzięciołek *Dryobates minor* – L (C) – 0,5 pary

Od początku sezonu do połowy maja regularnie stwierdzano, wołające lub bębniące, pojedyncze osobniki. 27.05 znaleziono dziuplę z bardzo dużymi już pisklętami (wyglądały przez otwór) nad brzegiem Kanału Wystawowego (200 m na wschód od granicy parku) w martwej topoli Simona na wysokości 14 m. Park stanowił połowę terytorium lęgowego jedynej w tym miejscu pary dzięciołków.

Dzwoniec *Chloris chloris* – L (C) – 3-4 pary

Terytoria lęgowe obejmowały zadrzewienia w centralnej i północnej części parku. 17.04 widziano parę ptaków wlatującą w gęstego cisa w centrum parku (prawdopodobnie budującą gniazdo), 6.05 w tym samym miejscu ptaki były obecne (karmiły pisklęta?). Śpiewające samce były stwierdzane przez cały okres lęgowy, częściej w pierwszej połowie sezonu.

Gajówka *Sylvia borin* – NL (przelotna)

6.05 a potem 20.05 stwierdzono śpiewające samce w dwóch odległych od siebie miejscach parku.

Gawron *Corvus frugilegus* – L (C) – 4 pary

Znaleziono 4 zajęte gniazda w północno-wschodniej części parku (przy terenie KS Drukarz). 2 z nich znajdowały się na jesionach, 2 kolejne na jednej brzozie, na wysokości 15-18 m. 4 kolejne lęgi stwierdzono z zadrzewieniach położonych na wschód od parku, przy Kanale Wystawowym, w odległości 80-140 m od granic parku. W sezonie lęgowym nie obserwowano ptaków żerujących na terenie parku, ich żerowiska znajdowały się prawdopodobnie poza parkiem i terenami przyległymi.

Gil *Pyrrhula pyrrhula* – NL (przelotny)

24.03 obserwowano samicę żerującą na drzewach w północnej części parku.

Gołąb miejski *Columba livia forma urbana* – L (C) – 2 pary

Wykryto dwa lęgi, jeden w obszernej dziupli w topoli białej (na wys. 10 m) w południowo-zachodniej części parku, drugi w budce typu E w iglastym zadrzewieniu we wschodniej części. W trakcie sezonu lęgowego obserwowano grupy do 30 osobników (maksymalnie 100 os./kontrolę w marcu), zalatujących do parku i żerujących w miejscach regularnego dokarmiania ptaków, zwykle przy głównych alejach.

Grubodziób *Coccothraustes coccothraustes* – L (B) – 2 pary

Do połowy kwietnia w centralnej i północnej części parku regularnie stwierdzano śpiewające samce, potem, do 20.05 w tych samych miejscach widziano/słyszano zaniepokojone ptaki, jednak gniazd potwierdzających pewne gniazdowanie nie odnaleziono.

Grzywacz *Columba palumbus* – L (C) – 107-110 par

Najliczniejszy ptak lęgowy, gniazdował w całym parku, we wszystkich zadrzewieniach. Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 38,3 par/10 ha. Znaleziono 43 zajęte gniazda (w 40% terytoriów), w większości z nich lęgi kończyły się niepowodzeniem (prawdopodobnie z powodu drapieżnictwa wron). Gniazda znajdowały się na średniej wysokości 9,6 m (2,5-18 m), na 17 gatunkach drzew i krzewów: klon pospolity i lipa (po 7), jesion (5), klon jesionolistny i topola (po 3), klon srebrzysty, wierzba, świerk kłujący, żywotnik, śliwa, inne owocowe (po 2), bez czarny, grab, głóg, jodła, jawor (po 1). Pierwsze w sezonie wysiadujące ptaki stwierdzono 24.03, pierwszego młodego osobnika (juv) widziano dopiero 26.06.

Jer *Fringilla montifringilla* – NL (przelotny)

Jednego żerującego osobnika stwierdzono 10 kwietnia.

Jerzyk *Apus apus* – NL (zalatujący)

Od 29.04 do końca okresu lęgowego obserwowano jerzyki latające nad parkiem. Łącznie do około 30-40 osobników/kontrolę było regularnie obserwowanych we wszystkich częściach parku, były to najprawdopodobniej ptaki gniazdujące na terenie przylegających do parku osiedli mieszkaniowych, wykorzystujące przestrzeń nad parkiem jako żerowiska. W maju i czerwcu widywano do 10 osobników nad jez. Kamionkowskim pijących wodę. Ostatniej obserwacji (16 os.) dokonano 8.08.

Kapturka *Sylvia atricapilla* – L (C) – 55,5 par

Trzeci pod względem liczebności gatunek lęgowy. Gniazdowała w całym parku, terytoria lęgowe obejmowały zadrzewienia z gęstym podszytem i niskimi, bardzo gęstymi krzewami. Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 19,6 par/10 ha. Z powodu silnie ograniczonego dostępu do miejsc lęgów gniazd nie szukano, znaleziono tylko jedno (zdj. 26). W kilku terytoriach widziano ptaki z pokarmem i rodziny (2) z karmionymi przez rodziców podlotami. Śpiewające samce stwierdzano od 2.04 do końca sezonu lęgowego, najwięcej (66 stwierdzeń) odnotowano 27.05 i 17.06 (55 stwierdzeń).

Zdj. 26. Lęg kapturki (fot. Patryk Rowiński).

Kawka *Coloeus monedula* – NL (zalatująca)

Pary żerujących w parku kawek stwierdzono tylko dwukrotnie – 24.03 i 17.04.

Kokoszka *Gallinula chloropus* – L (C) – 13 par

Stwierdzana podczas wszystkich kontroli. Zasiedlała najliczniej jez. Kamionkowskie (9 terytoriów) oraz Staw na Kosku (3 terytoria) i zatoczkę jez. Kamionkowskiego (1 terytorium). Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię zbiorników wodnych) wynosiło 13,8 par/10 ha. Znaleziono 2 gniazda w trakcie wysiadywania jaj, w niewielkich kępach niskiego szuwaru na brzegach jez. Kamionkowskiego, a w większości miejsc obserwowano rodziny z młodymi w różnym wieku, najwcześniej 27.05 na Stawie na Kosku, z sześcioma małymi pisklętami.

Kos *Turdus merula* – L (C) – 22 pary

Gniazdował we wszystkich zadrzewieniach parku, szczególnie w miejscach z bujnym podszytem i gęstymi krzewami. Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 7,8 par/10 ha. W trzech miejscach obserwowano samice budujące gniazda. Od 6.05 obserwowano podloty poza gniazdami karmione przez rodziców, w sumie stwierdzono 10 rodzin. Ptaki były obserwowane przez cały okres lęgowy.

Kowalik *Sitta europaea* – L (C) – 6 par

Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 2,1 pary/10 ha. Znaleziono dziuple lęgowe wszystkich par zasiedlających park, znajdowały się w 4 gatunkach drzew: lipie i topoli (po 2), jesionie i klonie jesionolistnym (po 1), na średniej wysokości 7,8 m (3-12 m). Ptaki budujące gniazda obserwowano już od początku marca, pisklęta w gniazdach pojawiły się najwcześniej 20.04 a 12.05 widziano pierwsze podloty po wylocie z gniazd. We wszystkich terytoriach stwierdzono rodziny co oznacza, że wszystkie lęgi zakończyły się sukcesem.

Krogulec *Accipiter nisus* – L (B) – 0,5 pary

Ptaki obserwowano od 17.03 do końca okresu lęgowego w trakcie 8 kontroli. Najczęściej widziano przelatujące lub odpoczywające osobniki, raz obserwowano tokującego samca a dwukrotnie (6.05 i 17.06) parę wokalizujących ptaków. Obserwacja 6.05 dotyczy ptaków przeskakujących przez kilkanaście minut w koronach drzew w zadrzewieniu przy Stawie Kaczym, podczas której samiec próbował zbierać gałązki (materiał gniazdowy) cały czas odzywając się głosem godowym. Gniazda ostatecznie nie odnaleziono, prawdopodobnie para ta gniazdowała w sąsiedztwie parku.

Krzyżodziób świerkowy *Loxia curvirostra* – NL (przelotny)

6.05 obserwowano stadko 3 os. żerujących na świerkach w iglastym zadrzewieniu we wschodniej części parku.

Krzyżówka *Anas platyrhynchos* – L (C) – 20-25 par

Gniazdowały na/przy wszystkich zbiornikach wodnych parku, na każdym obserwowano samice wodzące młode (w sumie 14 różnych rodzin). Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię zbiorników wodnych) wynosiło 23,9 par/10 ha. Najwięcej stanowisk lęgowych (min. 8-10) wykryto na jez. Kamionkowskim lub w jego pobliżu, na Stawie na Kosku (min. 5) i na Stawie Kaczym (min. 2). Znalaziono 7 miejsc lęgowych lub prawdopodobnie lęgowych, obserwowano zaniepokojone samice siedzące na otworze dziupli (3), samicę wylatującą z budki typu E (1), stwierdzono puch samicy na otworze dziupli i na starym gnieździe gawrona na szczycie korony jesionu (2), widziano samicę wysiadującą w dziupli (**zdj. 27**). Dziuple znajdowały się w lipie (2), jesionie, klonie i wierzbie (po 1), na średniej wysokości 3,3 m (2-4 m). Pierwszą rodzinę z pisklętami w wieku około 10-12 dni obserwowano 29.04 na Stawie na Kosku. Od połowy czerwca obserwowano pierzące się ptaki w stadach do 50 os., najczęściej podczas kontroli 8.07 (133 os.) i 29.07 (137 os.).

Zdj. 27. Wysiadująca samica krzyżówki w dziupli w klonie (fot. Patryk Rowiński).

Kukułka *Cuculus canorus* – NL (przelotna)

20.05 słyszano samca odzywającego się głosem godowym z zadrzewienia we wschodniej części parku.

Kulczyk *Serinus serinus* – NL (zalatujący)

17.06 samotny samiec tokował i śpiewał w zadrzewieniu w północno-zachodniej części parku.

Kwiczol *Turdus pilaris* – L (C) – 8,5-11,5 par

Rewiry lęgowe skupiały się głównie w dwóch miejscach: w południowej części parku przy ul. Waszyngtona (5 par) i w części północnej przy muszli koncertowej (3 pary), gdzie ptaki tworzyły półkolonie (zakładając gniazda na nieodległych drzewach). Trzecim obszarem prawdopodobnego gniazdowania 3 par były zadrzewienia północno-zachodniego fragmentu parku, gdzie obserwowano zaniepokojone ptaki (pary) na początku okresu lęgowego, później (w czerwcu i na początku lipca)

widziano rodzinę i podlota. Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 3,5 pary/10 ha. Znalaziono 8 gniazd w trakcie budowy, wysiadywania lub karmienia piskląt, zlokalizowane w rozwidleniach konarów lub gałęzi 5 gatunków drzew: jesion, klon, jesionolistny i jawor (po 2), lipa i topola Simona (po 1), na średniej wysokości 10,5 m (7-16 m). Po raz pierwszy ptaki budujące gniazda stwierdzono 24.03, pierwsze wysiadujące samice 10.04, a pierwsze podloty obserwowano 6.05 (łącznie stwierdzono 5 rodzin). Ptaki były obecne w parku przez cały sezon lęgowy.

Łabędź niemy *Cygnus olor* – L (C) – 0,5 pary

17 i 24.03 na brzegu Kanału Wystawowego (150 m na wschód od granicy parku) obserwowano parę kończącą budowę gniazda. Od 2.04 do 29.04 samica wysiadywała 5 jaj a 6.05 widziano w gnieździe 4 świeżo wyklute pisklęta (w gnieździe pozostało 1 niezależne jajo). Od 12.05 do końca sezonu parę z pisklętami obserwowano już wyłącznie w Parku Skaryszewskim (**zdj. 28**), głównie na jez. Kamionkowskim, okresowo także na Stawie Kaczym. Od początku sezonu do 20.05 w parku przebywała druga para łabędzi (głównie na Stawie Kaczym), jednak ptaki nie przystąpiły do lęgu.

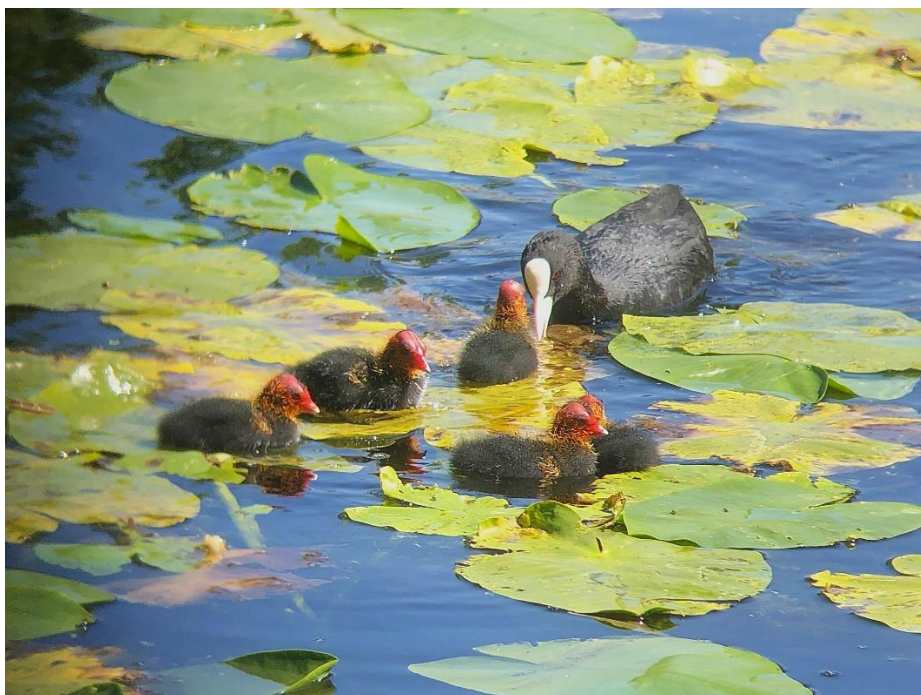
Zdj. 28. Rodzina łabędzi niemych (fot. Hubert Mateuszczyk).

Łozówka *Acrocephalus palustris* – NL (przelotna)

27.05 samiec śpiewał na wyspie przy południowym brzegu jez. Kamionkowskiego a 3.06 na zarośniętej wysepce na Stawie na Kosku.

Łyska *Fulica atra* – L (C) – 7-8 par

Gniazdowały na wszystkich większych zbiornikach wodnych parku, na każdym obserwowano pary wodzące młode (w sumie 6 różnych rodzin, **zdj. 29**). Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię zbiorników wodnych) wynosiło 8 par/10 ha. Najwięcej par lęgowych (4) wykryto na Stawie na Kosku i na jez. Kamionkowskim (2-3), w tym jedna na zatoczce. Na Stawie Kaczym gniazdowała jedna para. Znalaziono 8 gniazd (7 lęgów pierwszych i 1 lęg drugi), ponadto w 3 gniazdach po wyprowadzeniu młodych ptaki przystąpiły do drugich lęgów. Pierwszych obserwacji ptaków budujących gniazdo dokonano 17.03, 24.03 widziano już wysiadującą samicę a pierwsza rodzina pojawiła się 29.04 (7 piskląt w wieku około 5-7 dni). Łyski były obecne w parku przez cały sezon lęgowy, stwierdzano je podczas każdej kontroli.

Zdj. 29. Rodzinka łysiek na zatoczce jez. Kamionkowskiego (fot. Patryk Rowiński).

Mandarynka *Aix galericulata* – L (C) – 15-25 par

Na początku okresu lęgowego (koniec marca) w parku przebywało co najmniej 40 os., w tym minimum 16 samic (**zdj. 30**). Większość mandarynek obecnych w sezonie lęgowym posiadała obrączki, dzięki wielokrotnym odczytom możliwe było ustalenie liczby par przystępujących do rozrodu, 15 par było na pewno lub prawdopodobnie lęgowych, dla dalszych 13 par gniazdowanie określono jako możliwe. W zadrzewieniach parkowych odnaleziono 16 miejsc lęgowych lub prawdopodobnie lęgowych, także w sporej odległości od zbiorników wodnych, w 11 przypadkach widziano samice wchodzące do dziupli/budki, dalsze 3 pary widziano siedzące na otworze dziupli lub daszku budki, łącznie w 4 dziuplach/budkach widziano puch samicy na otworze (oznaka pewnego gniazdowania). Mandarynki zasiedliły 7 budek lęgowych (4 typu E i 3 typu D) oraz 9 naturalnych dziupli. 5 z nich znajdowało się w lipach, 2 w wierzbach i po 1 w klonie i jesionie, na średniej wysokości 7 m (3-12 m). Zaobserwowano 8-9 samic/par wodzących młode. Pierwszą rodzinę z 9 pisklętami w wieku około 2-3 dni obserwowano 6.05 na Stawie na Kosku. Od końca czerwca obserwowano pierzające się ptaki w stadach do 19 os., najczęściej podczas kontroli lipcowych (do 31 os.).

Zdj. 30. Grupa mandarynek tokujących na drzewie (fot. Patryk Rowiński).

Mazurek *Passer montanus* – NL (zalatujący)

2.04 widziano 2 ptaki w krzakach przy jez. Kamionkowskim. Była to jedyna obserwacja gatunku w sezonie lęgowym.

Mewa białogłowa *Larus cachinnans* – NL (zalatująca)

Ośmiokrotnie obserwowano 1-3 os. żerujące lub odpoczywające na Stawie Kaczym i jez. Kamionkowskim.

Mewa siwa *Larus canus* – NL (przelotna)

17.03 na jez. Kamionkowskim przebywało 9 os., ponownie 17.06 w tym miejscu żerował jeden ptak.

Modraszka *Cyanistes caeruleus* – L (C) – 56 par

Gniazdowała w całym parku, we wszystkich zadrzewieniach, będąc drugim najliczniejszym gatunkiem lęgowym i najliczniejszym dziuplakiem. Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 19,8 par/10 ha. W 44 terytoriach odnaleziono lęgi (dla 79% par). W odróżnieniu od bogatki rzadziej wykorzystywała budki lęgowe, spośród znalezionych 44 gniazd, jedynie 5 (11%) znajdowało się w budkach typu A, pozostałe 39 lęgów (89%) w dziuplach naturalnych (nie dzięciolich). Dziuple lęgowe zlokalizowane były w 15 gatunkach drzew i krzewów, najwięcej w jesionach (9 lęgów) i w lipach (8), w klonach jesionolistnych (4), głogach i robiniach (po 3), klonach pospolitych i topolach (po 2), bzie czarnym, dębie, klonie tatarskim, klonie srebrzystym, kasztanowcu, miłorzębie, olszy czarnej i wiązowcu zachodnim (po 1). Średnia wysokość położenia dziupli lęgowych wynosiła 6,9 m (1,5-13 m), najwyżej zlokalizowane były dziuple w jesionach (średnio na 9 m). Ptaki stwierdzano podczas wszystkich kontroli, pierwszą rodzinę z podlotami widziano 20.05.

Muchołówka szara *Muscicapa striata* – L (B) – 1 para

W okresie od 12.05 do 26.06 kilkakrotnie obserwowano śpiewające samce, żerujące pojedyncze osobniki, raz widziano parę ptaków. Jedyne rewir prawdopodobnie lęgowy znajdował się między Stawem Kaczym a al. Waszyngtona.

Muchołówka żałobna *Ficedula hypoleuca* – L (B) – 1 para

Ptaki, w tym śpiewającego samca, samicę oraz parę, obserwowano w okresie od 10.04 do 20.05, w zadrzewieniach centralnej części parku. Nie widziano poza tym innych zachowań wskazujących na pewne gniazdowanie.

Mysikrólik *Regulus regulus* – NL (przelotny)

Do 10.04 kilkakrotnie obserwowano do 7 os. żerujących w iglastym zadrzewieniu, w tym pojedyncze śpiewające samce.

Myszołów *Buteo buteo* – NL (zalatujący)

12.05 widziano jednego ptaka odpoczywającego na drzewie, nękanego przez ok. 20 wron (siwych).

Nurogęś *Mergus merganser* – NL (przelotna, zalatująca)

20.05 samica zagłębiała się do dużej dziupli w kikucie wierzb nad brzegiem Stawu Kaczego. Była to jedyna obserwacja nurogęsi w sezonie lęgowym.

Pelzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla* – L (C) – 8,5 pary

Stwierdzany w trakcie wszystkich kontroli, zasiedlał wszystkie zadrzewienia parku (**zdj. 31**). Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 3 pary/10 ha. W 8 terytoriach znaleziono łącznie 9 gniazd, które w większości znajdowały się w szczelinach za korą 4 gatunków drzew: wierzba i topola (po 3), klon pospolity (2) i jesion (1), na średniej wysokości 4 m (1,2-12 m). Po raz pierwszy ptaki budujące gniazdo (noszące wyściółkę) stwierdzono 19.03, pierwsze wysiadujące samice 17.04, a pierwsze podloty obserwowano 6.05 (łącznie stwierdzono 7 rodzin w 6 terytoriach).

Zdj. 31. Pełzacz ogrodowy (fot. Hubert Mateuszczyk).

Piecuszek *Phylloscopus trochilus* – NL (przelotny)

Śpiewające pojedyncze samce stwierdzano w trakcie trzech kontroli 10.04, 29.04 i 6.05 w różnych miejscach północnej części parku.

Piegża *Curruca curruca* – L (C) – 4-5 par

Terytoria lęgowe obejmowały miejsca z gęstymi, niskimi zakrzaczeniami. Znalezione jedno gniazdo z pisklętami w jałowcu sabińskim (**zdj. 32**), w innym terytorium obserwowano ptaki z pokarmem wlatujące w gęsty krzew. Śpiewające samce stwierdzano od 17.04 do 26.06, a żerujące ptaki do końca sezonu lęgowego.

Pierwiosnek *Phylloscopus collybita* – L (C) – 1 para

Śpiewające samce stwierdzano od 2.04 do końca okresu lęgowego, spośród których część (w kwietniu) z pewnością była przelotna. Jedyne rewir lęgowy znajdował się w zachodniej części parku (przy siłowni plenerowej), gdzie 29.04 samica budowała gniazdo, później (27.05) karmiła podrośnięte pisklęta, a 3.06 co najmniej 2 podloty. W tym samym terytorium ptaki wyprowadziły drugi lęg, 21.08 widziano samicę z c.n. 3 słabotnymi podlotami.

Pleszka *Phoenicurus phoenicurus* – NL (zalatująca)

10.04 w południowo-zachodniej części parku (przy kawiarni Misianka) stwierdzono śpiewającego samca a 17.04 zaniepokojonego osobnika w tym samym miejscu. Później, dopiero 8.07 widziano 2 dobrze lotne osobniki w szacie juvenalnej. Rewir lęgowy znajdował się jednak poza parkiem, na osiedlu na południe od al. Waszyngtona, skąd wielokrotnie słyszano śpiewającego samca.

Zdj. 32. Pisklęta piegży w gnieździe (fot. Patryk Rowiński).

Pliszka siwa *Motacilla alba* – NL (przelotna)

10.04 widziano jednego os. żerującego na chodniku przy wschodniej granicy parku.

Potrzos *Emberiza schoeniclus* – NL (przelotny)

Jednego osobnika widziano 26.03 przy brzegu jez. Kamionkowskiego (obs. S. Pawlikowski).

Pustułka *Falco tinnunculus* – L (A) – „+”

Od 17.03 przez cały okres lęgowy wielokrotnie obserwowano ptaki (obu płci) polujące lub odpoczywające na terenie parku. Lęgu nie stwierdzono, lecz regularne pojawy żerujących osobników świadczą o wykorzystywaniu obszaru parku jako żerowiska, które można uznać za część rewiru lęgowego. Pustułki z dużym prawdopodobieństwem gniazdowały na terenie zakładu E. Wedel, blisko północnej granicy parku.

Puszczyk *Strix aluco* – L (A) – „+” (samiec)

6.05 przed brzaskiem samiec nawoływał w centralnej części parku. 20.05 widziano ptaka (prawdopodobnie tego samego) wyglądającego z dziupli w lipie (zdj. 33). Nie potwierdzono obecności samicy oraz lęgu.

Zdj. 33. Puszczyk wyglądający z dziupli 20.05.2025 (fot. Patryk Rowiński).

Rokitniczka *Acrocephalus schoenobaenus* – NL (zalatująca)

Śpiewającego samca stwierdzono 27.05 we fragmencie szuwaru trzcinowego przy północnym brzegu jez. Kamionkowskiego.

Rudzik *Erithacus rubecula* – L (C) – 23,5-24,5 par

Śpiewające samce i zaniepokojone ptaki stwierdzano przez cały okres obserwacji. Terytoria lęgowe obejmowały wszystkie zadrzewienia parkowe. Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 8,5 pary/10 ha. Znalezione jedno gniazdo z pisklętami (w budynku amfiteatru) lecz oznaki pewnego gniazdowania, takie jak ptaki z pokarmem dla piskląt, zebrzące o pokarm samice w okresie składania lub wysiadywania jaj, silne zaniepokojenie przygniazdowe oraz rodziniki z podlotami stwierdzano w większości rewirów.

Rybitwa rzeczna *Sterna hirundo* – NL (przelotna, zalatująca)

Od 29.04 do końca sezonu lęgowego regularnie obserwowano żerujące, zwykle 2 ptaki (parę?) głównie na jez. Kamionkowskim, raz na Stawie Kaczym. 29.07 widziano 5 osobników dorosłych i jednego młodocianego (w szacie juvenalnej). W czerwcu i lipcu kilkakrotnie widziano ptaki z upolowaną w parku zdobyczą, lecące w kierunku zachodnim (nad Wisłę).

Samotnik *Tringa ochropus* – NL (przelotny)

2.04 oraz 17.06 jeden osobnik żerował na brzegu Stawu Kaczego.

Słonka *Scolopax rusticola* – NL (przelotna)

24.03 oraz 17.04 spłoszono z ziemi pojedyncze, żerujące osobniki w południowo-zachodniej części parku.

Słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos* – L (C) – 3 pary

Zasiedlał zadrzewienia z bujnym podszytem, szczególnie miejsca z gęstą roślinnością zielną, w zachodniej części parku. Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 1,1 pary/10 ha. W jednym terytorium stwierdzono ptaki z pokarmem dla piskląt, we wszystkich odnotowano silnie zaniepokojone ptaki, co świadczy o pewnym gniazdowaniu. Słowiki, głównie śpiewające samce, stwierdzano od 17.04 do końca okresu lęgowego.

Słowik szary *Luscinia luscinia* – L (C) – 1 para

Ptaki pojawiły się w parku dopiero 3.06, gdzie od tego dnia słyszano śpiewającego samca w zadrzewieniu w pobliżu pomnika E. House'a. 8.07 w tym miejscu widziano zaniepokojonego ptaka z pokarmem, wlatującego w gęste krzewy.

Sosnowka *Periparus ater* – NL (przelotna)

24.03 słyszano śpiewającego samca w iglastym zadrzewieniu we wschodniej części parku.

Sójka *Garrulus glandarius* – L (C) – 1 para

Przez cały okres lęgowy regularnie obserwowano parę lub pojedyncze ptaki w różnych częściach parku. Raz widziano ptaka z patykiem w dziobie (w trakcie budowy gniazda). 24.06 widziano sówkę z dwoma podlotami w południowej części parku (obs. F. Hayatli).

Sroka *Pica pica* – NL (zalatująca)

Kilkakrotnie w ciągu całego okresu lęgowego stwierdzano 1-2 odpoczywające ptaki, głównie na drzewach na wysepce jez. Kamionkowskiego.

Strzyżyk *Troglodytes troglodytes* – NL (przelotny)

Śpiewającego samca stwierdzono jedynie 17.03, później strzyżyków nie obserwowano.

Szapka *Sturnus vulgaris* – L (C) – 26-31 par

Liczny gatunek lęgowy, zasiedlał zadrzewienia w całym parku. Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 10 par/10 ha. Znaleziono wszystkie pewne lęgi (26) oraz 5 gniazd jedynie na etapie budowy. 10 par (32%) zasiedlało dziuple (4 z nich było wykutych przez dzięcioły), zwykle w żywych drzewach (jesion i jawor – po 2, lipa, kasztanowiec, klon pospolity, klon jesionolistny, topola, wierzba – po 1), na średniej wysokości 7,5 m (4-9 m). Pozostałe 21 par (68%) gniazdowało w budkach lęgowych typu B. Szpaki obserwowano do końca maja, dorosłe osobniki zbierające pokarm dla piskląt żerowały na trawnikach w całym parku. Po opuszczeniu gniazd przez pisklęta ptaki opuściły park.

Śmieszka *Chroicocephalus ridibundus* – NL (przelotna, zalatująca)

Żerujące lub/i odpoczywające ptaki stwierdzano w marcu (do 136 os.) oraz rzadziej i mniej licznie w maju, czerwcu i lipcu (1-7 os.), wyłącznie na jez. Kamionkowskim i Stawie Kaczym.

Śpiewak *Turdus philomelos* – L (C) – 8-8,5 par

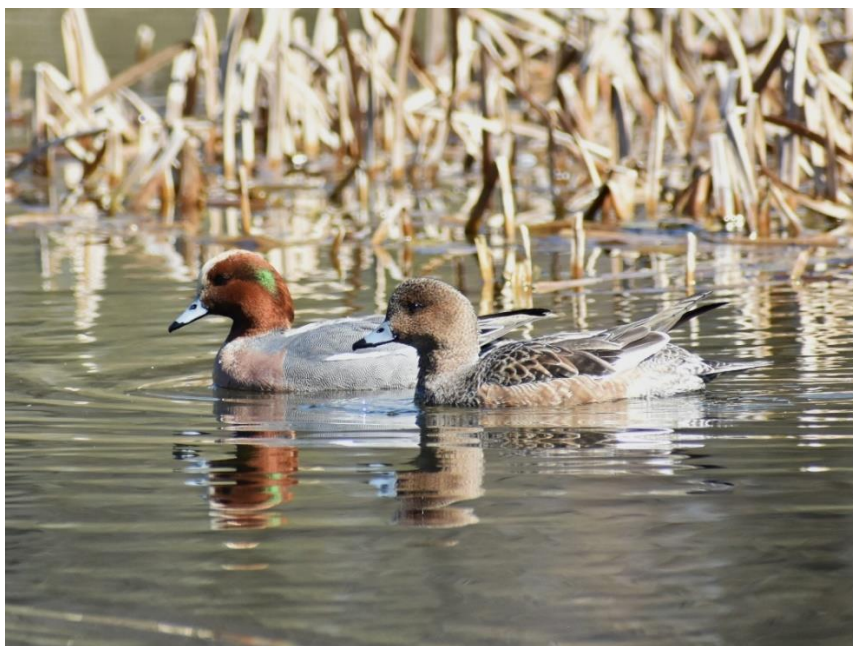
Zasiedlał większość parkowych zadrzewień. Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 2,9 pary/10 ha. Śpiewające samce i żerujące osobniki stwierdzano podczas każdej kontroli. Znalaziono jedno gniazdo na etapie budowy, w którym później samica wysiadywała jaja.

Świergotek drzewny *Anthus trivialis* – NL (przelotny)

Śpiewającego samca widziano 29.04 w centralnej części parku, po czym ptak wzbił się i odleciał.

Świstun *Mareca penelope* – NL (przelotny)

Para ptaków przebywała na Stawie na Kosku do 4.04 (zdj. 34).

Zdj. 34. Para świstunów na Stawie na Kosku (fot. Hubert Mateuszczyk).

Świstunka leśna *Phylloscopus sibilatrix* – L (B) – 0-1 para

Śpiewające samce stwierdzano od 17.04, najwięcej na przełomie kwietnia i maja (szczyt przelotu). 6.05 w północnej części parku widziano parę ptaków, choć nie wykazywały one zachowań lęgowych. Brak jest dowodów na pewne gniazdowanie świstunek w parku, ponadto wiosenny przelot u tego gatunku jest mocno rozciągnięty w czasie i możliwe, że większość dotyczy właśnie takich ptaków.

Trzcinia *Acrocephalus arundinaceus* – L (B) – 1-2 pary

Rewiry lęgowe znajdowały się w niedużych kępach szuwarów trzcinowych przy brzegach jez. Kamionkowskiego. Od 27.05 do 8.07 w dwóch miejscach regularnie stwierdzano śpiewające samce.

Trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus* – L (C) – 1 para

Dopiero 29.07 w kępie trzcin w zachodnim krańcu jez. Kamionkowskiego widziano jednego osobnika, a 21.08 obserwowano rodzinę z dwoma podlotami.

Wilga *Oriolus oriolus* – L (B) – 1 para

W okresie od 12.05 do 9.06 czterokrotnie stwierdzano śpiewającego samca i raz zaniepokojonego osobnika w centralnej części parku, jednak pewnego gniazdowania nie potwierdzono.

Wrona (siwa) *Corvus corone ssp. cornix* – L (C) – 28 par

Gniazdowała w całym parku, wyłącznie w koronach drzew, ptaki były obserwowane podczas wszystkich kontroli. Znalaziono wszystkie gniazda na terenie parku, w tym 2 lęgi powtarzane (łącznie 30). Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 9,9 par/10 ha. Gniazda zlokalizowane były na 13 gatunkach drzew: topola (7 gniazd), świerk (5), lipa (4), jesion (3), jodła i wierzba (po 2), pojedyncze gniazda umieszczone były na dębie, dębie czerwonym, daglezi, klonie pospolitym, klonie srebrzystym, miłorzębie japońskim i wiąz. Ptaki budowały gniazda najczęściej w rozwidleniach bocznych gałęzi, w środkowej lub górnej części korony, na średniej wysokości 16,5 m (10-25 m). 17.03 obserwowano pierwsze wysiadujące samice, najwcześniej 17.04 pojawiły się w gniazdach pisklęta.

Zaganiacz *Hippolais icterina* – NL (przelotny, zalatujący)

Od 6.05 do 26.06 w trakcie 5 kontroli stwierdzono pojedyncze śpiewające samce w różnych częściach parku.

Zięba *Fringilla coelebs* – L (C) – 23,5 pary

Gniazdowała w całym parku. Zagęszczenie ekologiczne (w przeliczeniu na powierzchnię terenów zadrzewionych) wynosiło 8,3 par/10 ha. Znalaziono 2 gniazda, w których samice wysiadywały jaja lub karmiły pisklęta oraz kolejne 2 w trakcie budowy. Zięby, głównie śpiewające samce stwierdzano przez cały okres lęgowy, 17.03 obserwowano stada żerujących, przelotnych ptaków (do 20 os.).

Zimorodek *Alcedo atthis* – NL (przelotny)

Pojedyncze, żerujące ptaki stwierdzano dopiero w lipcu.

Zniczek *Regulus ignicapilla* – L (B) – 1-2 pary

Od 24.03 do 17.04 stwierdzano pojedyncze, prawdopodobnie przelotne, śpiewające i żerujące samce. Od 27.05 do 8.07 w dwóch rejonach regularnie obserwowano śpiewające samce, jednak żadnych zachowań świadczących o pewnych lęgach nie zaobserwowano. W jednym rewirze samiec posiadał

obrączkę, został schwytany 25.05 na wiślanej wyspie koło Góry Kalwarii a po dwóch dniach był już widziany parku i był w tym samym miejscu stwierdzany przy każdej kolejnej kontroli aż do 18.09 (zdj. 35).

Zdj. 35. Znicz z obrączką (fot. Hubert Mateuszczyk).

4.2. Fragment Kanału Wystawowego z zadrzewieniem

4.2.1. Awifauna terenu

W okresie od 12 marca 2025 do 17 lutego 2026 roku, podczas 37 kontroli obejmujących obszar fragmentu Kanału Wystawowego z zadrzewieniem i 9 dodatkowych kontroli w okresie migracji wiosennej i lęgowym wykonanych w wybranych miejscach (tab. 8), stwierdzono 51 gatunków ptaków. Łącznie dokonano 568 obserwacji 1068 osobników (tab. 14). Stwierdzone gatunki ptaków należały do 9 rzędów i 22 rodzin. 23 gatunki uznano za lęgowe na tym terenie, 31 gatunków było przelotnych, 10 zalatywało z sąsiednich terenów a 20 gatunków stwierdzono w okresie zimowym.

Tabela 14. Liczba obserwacji i osobników oraz status (L – lęgowy, P – przelotny, Z – zalatujący, W – zimujący) poszczególnych gatunków ptaków stwierdzonych na terenie fragmentu Kanału Wystawowego z zadrzewieniem w okresie 06.03.2025-17.02.2026. Podana liczba osobników jest w większości przypadków wyższa niż rzeczywiście występujących w parku, gdyż zsumowano często te same osobniki widziane na kolejnych kontrolach. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	N obserwacji	N osobników
1	bogatka	<i>Parus major</i>	L, P, W	40	127
2	brzęczka	<i>Locustella luscinioides</i>	P	1	1
3	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	W, Z	3	3
4	czyż	<i>Spinus spinus</i>	P, W	2	8

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	N obserwacji	N osobników
5	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	W, Z	5	5
6	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	W, Z	7	7
7	dzięcioł średni	<i>Dendrocoptes medius</i>	Z	2	2
8	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	Z	4	4
9	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	Z	3	3
10	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	L, P, W	16	29
11	gajówka	<i>Sylvia borin</i>	P	1	1
12	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	W, Z	4	141
13	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	P	1	2
14	gołąb miejski	<i>Columba livia forma urbana</i>	W	1	8
15	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Z	1	1
16	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	L, P	26	26
17	jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	P	1	1
18	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	L, P	33	35
19	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	W	2	12
20	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	L, P, W	85	132
21	kos	<i>Turdus merula</i>	L, P, W	33	36
22	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	L, W	10	13
23	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	L, P, W	49	109
24	kszyk	<i>Gallinago gallinago</i>	P	1	1
25	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	L, P, W	9	45
26	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	L	3	3
27	łyśka	<i>Fulica atra</i>	L	19	19
28	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	L, P	9	16
29	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	L, P, W	32	60
30	muchotłówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	P	2	8
31	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	P	1	1
32	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	P, W	2	2
33	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	L, W	11	11
34	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	L, P	8	8
35	potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	P	2	2
36	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	Z	2	2
37	rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	L, P	5	6
38	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	L, P	11	11
39	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	P	1	2
40	sroka	<i>Pica pica</i>	L, W	9	10
41	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	P, W	8	8
42	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	P	2	2
43	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	L	4	6
44	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	P	3	4
45	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	P	3	4
46	trzciniak	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	L	35	39
47	trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	L, P	18	18
48	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	L, W	25	56
49	zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	Z	1	1

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	N obserwacji	N osobników
50	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	L, P	12	17
51	zimirdek	<i>Alcedo atthis</i>	P	2	2
Razem				568	1068

4.2.2. Awifauna przelotna i ptaki zalatujące

W okresie migracji wiosennej (12.03-13.05) oraz jesiennej (1.09-30.11) stwierdzono występowanie 31 gatunków, które uznano za przelotne. Grupę migrantów wiosennych tworzyło 14 gatunków, migrantów jesiennych 23 gatunki, w tym 7 gatunków migrantów stwierdzano zarówno w trakcie przelotu wiosennego jak i jesiennego. Stwierdzono także 10 gatunków ptaków zalatujących z terenów sąsiednich (**tab. 15**).

Tabela 15. Status i liczebność (na poszczególnych kontrolach) gatunków ptaków przelotnych i zalatujących, stwierdzonych na terenie fragmentu Kanału Wystawowego z zadrzewieniem w roku 2025 w okresach migracji wiosennej, jesiennej i w okresie dyspersji. Status: PW – migrant wiosenny, PJ – migrant jesienny, Z – gatunek zalatujący. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Liczebność
1	bogatka	<i>Parus major</i>	PW, PJ	2-16
2	brzęczka	<i>Locustella luscinioides</i>	PW	1
3	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	Z	1
4	czyż	<i>Spinus spinus</i>	PJ	6
5	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	Z	1
6	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	Z	1
7	dzięcioł średni	<i>Dendrocoptes medius</i>	Z	1
8	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	Z	1
9	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	Z	1
10	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	PW, PJ	1-7
11	gajówka	<i>Sylvia borin</i>	PJ	1
12	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	Z	4
13	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	PW	2
14	grubodziób	<i>Cocc. coccothraustes</i>	Z	1
15	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	PJ	1
16	jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	PJ	1
17	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	PW, PJ	1-5
18	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	PJ	1-6
19	kos	<i>Turdus merula</i>	PW, PJ	1-2
20	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	PJ	3-10
21	kszyk	<i>Gallinago gallinago</i>	PW	1
22	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	PJ	2-20
23	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	PJ	1
24	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	PJ	2-9
25	muchotówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	PW, PJ	1-7
26	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	PW	1
27	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	PJ	1
28	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	PJ	1

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Liczebność
29	potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	PW	1
30	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	Z	1
31	rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	PW	1
32	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	PW, PJ	1
33	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	PJ	2
34	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	PW, PJ	1-2
35	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	PW	1
36	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	PJ	1-3
37	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	PW, PJ	1-2
38	trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	PJ	1
39	zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	Z	1
40	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	PJ	1-4
41	zimirdek	<i>Alcedo atthis</i>	PJ	1

4.2.3. Ptaki zimujące

W okresie zimowania (1.12-28.02) stwierdzono 20 gatunków ptaków w łącznej liczebności 313 osobników (**tab. 16**). Podczas dwóch kontroli nocnych dedykowanych określeniu liczebności nocujących ptaków z rodziny krukowatych (gawron, kawka, wrona siwa), nie stwierdzono noclegowisk tych gatunków.

Tabela 16. Liczebność (zakres) poszczególnych gatunków ptaków zimujących, stwierdzonych na fragmencie Kanału Wystawowego z zadrzewieniem w okresie 1.12.2025-28.02.2026. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Liczebność
1	bogatka	<i>Parus major</i>	1-20
2	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	1
3	czyż	<i>Spinus spinus</i>	2
4	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	1
5	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	1
6	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	2
7	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	12-80
8	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	8
9	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	5-7
10	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	1-2
11	kos	<i>Turdus merula</i>	1
12	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	1
13	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	6-14
14	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	15
15	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	1-4
16	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	1
17	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	1-2
18	sroka	<i>Pica pica</i>	1-2
19	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	1

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Liczebność
20	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	1-7
Średnio na kontrolę			52

4.2.4. Awifauna lęgowa

W roku 2025, w okresie lęgowym (12.03-29.07) na fragmencie Kanału Wystawowego z zadrzewieniem stwierdzono obecność 36 gatunków ptaków, 23 z nich uznano za lęgowe lub prawdopodobnie lęgowe (tab. 17). Dla gatunków lęgowych określono kategorię lęgowości (wg. Wilk 2016): kat. C (gniazdowanie pewne) – 17 gatunków, kat. B (gniazdowanie prawdopodobne) – 6 gatunków. Stwierdzono także ptaki, które uznano za nielęgowe (13 gatunków) w większości były one zalatującymi (10) lub/i przelotnymi (3).

Ogólne zagęszczenie całego zespołu ptaków lęgowych wynosiło 232,5 pary/10 ha (powierzchnia całego obszaru wynosiła 2 ha). Dokładne dane dotyczące liczebności, zagęszczenia i udziału procentowego poszczególnych gatunków zostały przedstawione w tabeli 17.

Grupa dominantów w zespole ptaków lęgowych fragmentu Kanału Wystawowego z zadrzewieniem stanowiła 66,7% wszystkich par, należało do niej 7 gatunków: kokoszka, trzcinniczek, grzywacz, krzyżówka, trzcinia, łyska i kapturka. Największy udział w tej grupie wykazywała kokoszka (12,9%) oraz trzcinniczek i grzywacz (11,8 i 10,8%). Grupę subdominantów tworzyło 10 gatunków, łączny udział tej grupy w zespole lęgowym wynosił 26,9%. Grupę influentów tworzyło 6 gatunków o łącznym udziale 6,5%. Gatunków akcesorycznych nie stwierdzono.

Spośród grup ekologicznych (gniazdowych) największy udział w zespole lęgowym wykazywały ptaki gniazdujące nisko (na ziemi, w szuwarze, w roślinności poniżej 1,5 m) – 65,6%. Mniejszy udział w zespole miały gatunki zakładające gniazda na drzewach i krzewach powyżej wysokości 1,5 m – 19,4% oraz dziuplaki – 15,1%. Wysoki udział ptaków gniazdujących nisko wynikał z licznej grupy ptaków wodnych i szuwarowych jak kokoszka, łyska, krzyżówka, trzcinniczek i trzcinia, stanowiących 50,5% zespołu ptaków lęgowych. Brak było gatunków krajobrazu rolniczego, związanych z terenami otwartymi jak pola czy łąki.

Tabela 17. Kategoria lęgowości, liczba par lęgowych, zagęszczenie i udział w zespole (dominacja) ptaków lęgowych stwierdzonych na fragmencie Kanału Wystawowego z zadrzewieniem w roku 2025; Kat. – kategoria lęgowości, N – liczba par (terytoriów); Z – zagęszczenie [n par/10ha] na powierzchnię całego parku; D – dominacja [%]. Pogrubioną czcionką zaznaczono gatunki stanowiące grupę dominantów. Uszeregowano wg. malejącej liczebności.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Kat.	N	Z	D
1	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	C	6	30,0	12,9
2	trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	B	5-6	27,5	11,8
3	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	C	5	25,0	10,8
4	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	C	4-5	22,5	9,7
5	trzcinia	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	C	4-5	22,5	9,7
6	łyska	<i>Fulica atra</i>	C	3	15,0	6,5
7	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	C	2,5	12,5	5,4
8	bogatka	<i>Parus major</i>	C	2	10,0	4,3
9	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	C	2	10,0	4,3
10	kos	<i>Turdus merula</i>	B	1,5	7,5	3,2

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Kat.	N	Z	D
11	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	C	1	5,0	2,2
12	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	C	1	5,0	2,2
13	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	B	1	5,0	2,2
14	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	B	1	5,0	2,2
15	rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	B	1	5,0	2,2
16	sroka	<i>Pica pica</i>	C	1	5,0	2,2
17	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	C	1	5,0	2,2
18	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	C	0,5	2,5	1,1
19	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	C	0,5	2,5	1,1
20	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	C	0,5	2,5	1,1
21	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	C	0,5	2,5	1,1
22	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	C	0,5	2,5	1,1
23	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	B	0,5	2,5	1,1
			łącznie	45-48	232,5	100%

Odnaleziono łącznie 18 czynnych gniazd należących do 11 gatunków ptaków oraz obserwowano 14-16 rodzin (tab. 18). Spośród znalezionych gniazd, 6 zbudowanych było na drzewach i wysokich krzewach (wrona siwa, grzywacz, sroka), 4 znajdowały się w naturalnych dziuplach (modraszka, szpak, kowalik), 2 – w budkach lęgowych (bogotka, mandarynka), a 6 sklasyfikowano jako inne (były to gniazda łabędzia niemego, łyski i kokoszki).

Tabela 18. Liczba znalezionych gniazd poszczególnych gatunków ptaków lęgowych oraz liczba obserwowanych rodzin (podlotów karmionych przez rodziców) na fragmencie Kanału Wystawowego z zadrzewieniem w roku 2025. Gatunki uszeregowano alfabetycznie.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Gniazda	Rodzinki
1	bogatka	<i>Parus major</i>	1	1
2	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	4	-
3	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	1	4-5
4	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	1	-
5	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	-	3-4
6	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	-	1
7	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	1	-
8	łyska	<i>Fulica atra</i>	4	-
9	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	1	1
10	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	1	-
11	sroka	<i>Pica pica</i>	1	-
12	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	2	-
13	trzciniak	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	-	3
14	wrona (siwa)	<i>Corvus cornix ssp. cornix</i>	1	1
łącznie			18	14-16

Spośród 6 zainstalowanych wzadrzewieniu budek lęgowych dla ptaków (5 typu A i 1 typu E) w roku 2025 zajęte były dwie (33%) przez bogatkę i mandarynkę.

4.2.5. Przegląd gatunków

Poniższy przegląd zawiera wszystkie gatunki ptaków obserwowane podczas kontroli terenowych, na fragmencie Kanału Wystawowego z zadrzewieniem w okresie lęgowym (17.03-29.07.2025). Dla każdego gatunku określono status: **L** – lęgowy lub **NL** – nielęgowy, kategorię lęgowości (w nawiasie) dla gatunków lęgowych (wg. Wilk 2016): **B** – gniazdowanie prawdopodobne (6); **C** – gniazdowanie pewne (17) oraz liczebność populacji lęgowej (par). Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Bogatka *Parus major* – L (C) – 2 pary

Jedna para zajęła budkę typu A, druga gniazdowała na terenie Błoni Kamionkowskich (także w budce A). Ptaki stwierdzano podczas wszystkich kontroli, rodzinę z podlotami widziano 27.05.

Brzęczka *Locustella luscinioides* – NL (przelotna)

17.04 obserwowano śpiewającego samca z szuwaru trzcinowego w zachodniej części terenu.

Dzięcioł duży *Dendrocopos major* – NL (zalatujący)

17 i 24.03 obserwowano pojedyncze żerujące ptaki w zadrzewieniu.

Dzięcioł średni *Denrocoptes medius* – NL (zalatujący)

10.04 widziano wokalizującego ptaka w zadrzewieniu.

Dzięcioł zielony *Picus viridis* – NL (zalatujący)

24.03 widziano wokalizującego ptaka w zadrzewieniu.

Dzięciołek *Dryobates minor* – NL (zalatujący)

2.04 jeden osobnik bębnił z terenu zadrzewienia.

Dzwoniec *Chloris chloris* – L (C) – 1 para

Gniazdował w gęstym krzewie przy brzegu Kanału Wystawowego, widziano ptaka wlatującego z pokarmem dla piskląt. Śpiewający samiec stwierdzany był podczas większości kontroli od kwietnia do czerwca.

Grubodziób *Coccothraustes coccothraustes* – NL (zalatujący)

12.05 zaniepokojonego osobnika widziano na szczycie drzewa w zadrzewieniu.

Grzywacz *Columba palumbus* – L (C) – 5 par

Gniazdował w zadrzewieniu oraz na pojedynczych wierzbach rosnących na brzegu Kanału Wystawowego (znaleziono 4 gniazda). Grzywacze stwierdzano podczas wszystkich kontroli.

Kapturka *Sylvia atricapilla* – L (C) – 2,5 pary

Gniazdowała w gęstych krzewach graniczących z szuwarem trzcinowym. 26.06 widziano samicę z pokarmem dla piskląt/podlotów wlatującą w krzewy. Kapturki stwierdzano podczas wszystkich kontroli do połowy lipca.

Kokoszka *Gallinula chloropus* – L (C) – 6 par

Najliczniejszy gatunek lęgowy. Stwierdzana była podczas wszystkich kontroli. Zasiadła niskie szuwary Kanału Wystawowego oraz małego zbiornika wodnego z szuwarem trzcinowym. Znalezione jedno gniazdo (**zdj. 36**) i stwierdzono 4-5 rodzin.

Zdj. 36. Kokoszka na gnieździe (fot. Hubert Mateuszczyk).

Kos *Turdus merula* – L (B) – 1,5 pary

29.04 obserwowano samicę budującą gniazdo w pęknięciu pnia z zadrzewieniu, gdzie znajdowało się jedno terytorium (**zdj. 37**). Zakrzaczenia nad Kanałem Wystawowym we wschodniej części terenu stanowiły część terytorium kolejnej pary. Kosy, w tym śpiewającego samca, stwierdzano podczas każdej kontroli.

Kowalik *Sitta europaea* – L (C) – 0,5 pary

Zadrzewienie stanowiło część terytorium pary gniazdującej w wierzbie na terenie przedszkola przyjeźnego do terenu od północy.

Krzyżówka *Anas platyrhynchos* – L (C) – 4-5 par

Zasiadła szuwar na brzegach Kanału wystawowego. W maju i czerwcu stwierdzono 3-4 samice wodzące młode.

Kwiczol *Turdus pilaris* – L (C) – 0,5 pary

2.04 obserwowano samicę budującą gniazdo w zadrzewieniu, ostatecznie para odbywała lęg zakończony wylotem młodych przy granicy terenu z Parkiem Skaryszewskim. 27.05 widziano ptaki karmiące 2 podloty na terenie zadrzewienia.

Zdj. 37. Samica kosa z materiałem gniazdowym (fot. Hubert Mateuszczyk).

Łabędź niemy *Cygnus olor* – L (C) – 0,5 pary

17 i 24.03 na północnym brzegu Kanału Wystawowego (w szuwarze trzcinowym) obserwowano parę kończącą budowę gniazda. Od 2.04 do 29.04 samica wysiadywała 5 jaj a 6.05 widziano w gnieździe 4 świeżo wyklute pisklęta (w gnieździe pozostało 1 niezależone jajo). Od 12.05 do końca sezonu parę z pisklętami obserwowano już wyłącznie na terenie Parku Skaryszewskiego.

Łyska *Fulica atra* – L (C) – 3 pary

Gniazdowały w szuwarze trzcinowym Kanału Wystawowego lub na jego skraju. Znalezione 4 gniazda, w tym powtarzany lęg jednej z par po wczesnej stracie. Nie stwierdzono rodzin, co może oznaczać, iż ptakom tu gniazdującym nie udało się wyprowadzić młodych.

Mandarynka *Aix galericulata* – L (B) – 1 para

10.04 obserwowano dwa samce okupujące budkę typu E (zdj. 38). 8.07 widziano samicę z pięcioma dużymi podlotami, jednakże nie ma pewności czy gniazdowały one na omawianym terenie czy przywędrowały z Jeziora Kamionkowskiego.

Modraszka *Cyanistes caeruleus* – L (C) – 1 para

Gniazdowała w dziupli w wierzbie (na wysokości 1 m) na terenie zadrzewienia. Do 20.05 obserwowano ptaki karmiące pisklęta, lęg prawdopodobnie zakończył się wylotem młodych.

Muchołówka żałobna *Ficedula hypoleuca* – NL (przelotna)

29.04 widziano żerującego (przelotnego) samca w zadrzewieniu.

Zdj. 38. Samce mandarynki okupujące budkę lęgową typu E na terenie zadrzewienia (fot. Patryk Rowiński).

Mysikrólik *Regulus regulus* – NL (przelotny)

24.03 obserwowano jednego, przelotnego osobnika żerującego w zadrzewieniu.

Pelzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla* – L (C) – 0,5 pary

Zadrzewienie stanowiło część terytorium pary gniazdującej na terenie Parku Skaryszewskiego, w pobliżu granicy terenu. Żerujące w zadrzewieniu osobniki stwierdzano od połowy marca do lipca.

Pierwiosnek *Phylloscopus collybita* – L (B) – 0,5 pary

W kwietniu i czerwcu, czterokrotnie stwierdzano śpiewającego samca na terenie zadrzewienia i zakrzaczeń przy brzegu Kanału Wystawowego.

Pustułka *Falco tinnunculus* – NL (zalatująca)

3.06 stwierdzono samca odpoczywającego na drzewie na skraju zadrzewienia.

Rokitniczka *Acrocephalus schoenobaenus* – L (B) – 1 para

W okresie 17.04-20.05 czterokrotnie stwierdzano śpiewającego samca z zakrzaczenia przy brzegu Kanału Wystawowego. 12.05 widziano w tym zakrzaczeniu dwa żerujące osobniki (para?).

Rudzik *Erithacus rubecula* – L (B) – 1 para

W maju i kwietniu kilkakrotnie słyszano śpiewającego samca w zadrzewieniu. W czerwcu dwukrotnie stwierdzano zaniepokojone osobniki.

Sroka *Pica pica* – L (C) – 1 para

Gniazdowała w gęstym krzewie przy brzegu Kanału Wystawowego.

Strzyżyk *Troglodytes troglodytes* – NL (przelotny)

Śpiewającego samca w szuwarze trzcinowym stwierdzono jedynie 24.03, później strzyżyków nie obserwowano.

Szczygieł *Carduelis carduelis* – NL (zalatujący)

10.04 stwierdzono śpiewającego samca w zadrzewieniu.

Szpak *Sturnus vulgaris* – L (C) – 2 pary

Na początku kwietnia jedna para budowała gniazdo w dziupli w zadrzewieniu, druga para gniazdowała w dziupli w wierzbie przy północnym brzegu kanału Wystawowego.

Świstunka leśna *Phylloscopus sibilatrix* – NL (przelotna)

Śpiewającego w zadrzewieniu (przelotnego) samca stwierdzono 17 i 29.04.

Trzcinia *Acrocephalus arundinaceus* – L (C) – 4-5 par

Zasiedlał szuwar trzcinowy na Kanale Wystawowym. 8.07 stwierdzono obecność trzech rodzin (dorosłych ptaków karmiących podloty).

Trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus* – L (B) – 5-6 par

Obok kokoszki najliczniejszy lęgowy gatunek. Zasiedlał szuwar trzcinowy na Kanale Wystawowym.

Wrona (siwa) *Corvus corone ssp. cornix* – L (C) – 1 para

Gniazdowała na topoli w zadrzewieniu. Para pomyślnie wyprowadziła lęg.

Zaganiacz *Hippolais icterina* – NL (zalatujący)

Jedynie 3.06 stwierdzono śpiewającego samca w zadrzewieniu.

Zięba *Fringilla coelebs* – L (C) – 0,5 pary

Gniazdo znajdowało się na klonie jesionolistnym nad chodnikiem, na granicy terenu i Parku Skaryszewskiego, zadrzewienie stanowiło część terytorium lęgowego. 20.05 widziano w gnieździe wysiadującą samicę.

5. Dyskusja i wnioski

5.1. Charakterystyka awifauny

5.1.1. Park Skaryszewski im. Ignacego Paderewskiego

Opisując zespół ptaków Parku Skaryszewskiego warto wykorzystać informacje o awifaunie zarówno z niniejszego raportu (za lata 2025-2026) jak również z innych opracowań z poprzednich sezonów (Luniak i in. 2007, Kojtek i in. 2015, baza Ornitho.pl, MZPW). Zawierają one dane o występowaniu w ciągu 20 poprzednich lat szeregu gatunków, których nie udało się stwierdzić w obecnym sezonie, w tym przelotnych i zimujących, które pojawiają się zazwyczaj nielicznie i na krótki czas i mogły nie zostać stwierdzone w trakcie kontroli lub/i nie występowały w 2025 i 2026 roku.

Tabela 19. Porównanie liczby stwierdzonych gatunków ptaków lęgowych (kategoria lęgowości B i C), migrujących, zalatujących i zimujących na terenie Parku Skaryszewskiego w XXI w., w latach 2025-2026 (niniejszy raport) oraz łącznie w latach 2005-2024 (wszystkie dostępne źródła). Nie uwzględniono ptaków przelatujących nad parkiem.

Gatunki	2005-2024	2025-2026	łącznie
lęgowe	51	42	56
przelotne	77	62	85
migranty wiosenne	60	46	70
migranty jesienne	54	47	62
zalatujące	27	16	29
zimujące	64	49	66
wszystkie	111	90	118

Chociaż wydaje się, że dane o awifaunie lęgowej z obecnego roku są kompletne to wiadomo, że w poprzednich latach (ostatnich 20) stwierdzano lęgi (pewne i prawdopodobne) kilku gatunków ptaków nie gniazdujących tu w roku 2025, jak gajówka, kopciuszek, kulczyk, pleszka, mazurek, wróbel, zaganiacz, sroka, strzyżyk, nurogęś, pliszka siwa, raniuszek, szczygieł (**tab. 19**). Istnieje prawdopodobieństwo powrotu tych gatunków w następnych latach, zważywszy na stabilny charakter odpowiednich dla nich środowisk lęgowych, dlatego uwzględnienie ich w składzie awifauny lęgowej tego terenu jest uzasadnione.

Na podstawie dotychczas zebranych obserwacji z różnych źródeł (niniejszy raport, baza Ornitho.pl, Monitoring Zimujących Ptaków Wodnych, Luniak i in. 2007, Kojtek i in. 2015), w ciągu ostatnich 20 lat (2005-luty 2026) w Parku Skaryszewskim stwierdzono występowanie 118 gatunków ptaków (**tab. 19**). Do lęgów przystępowało 56 gatunków (**tab. 20**), w trakcie migracji wiosennej i jesiennej stwierdzono 85 gatunków (**tab. 21**), z sąsiednich terenów zalatywało kolejnych 29 gatunków (**tab. 21**), w okresie zimowym (grudzień-luty) stwierdzono występowanie 66 gatunków (**tab. 22**).

Dysponując danymi z XX w. z lat 1957-1989 (Pawłowski 1963, Luniak 1981, Luniak i in. 2001), można prześledzić jakościowe zmiany w awifaunie Parku Skaryszewskiego na przestrzeni 75 lat. W XX wieku stwierdzono 9 gatunków nie występujących w parku później: łęgowe, prawdopodobnie i możliwe łęgowe – gąsiorek, krętogłów, kukułka, makolągwa, pokrzywnica, pójdzka, sikora uboga i czarnogłówka oraz zimujący trznadel. W XXI w. stwierdzono aż 54 gatunki nie stwierdzane wcześniej (L – legowe): gęś tundrowa, gęgawa, kazarka rdzawa, gęsiówka egipska, cyraneczka, cyranka, płaskonos, rożeniec, krakwa, świstun, mandarynka (L), karolinka, czernica, głowienka, gągoł, ogorzałka, nurogęś (L), bączek, czapla siwa, czapla biała, bocian czarny, łyska (L), kropiatka, zielonka, perkoz, kormoran, samotnik, słońka, mewa mała, mewa białogłowa, rybitwa rzeczna, rybitwa białoczelna, jastrząb, myszołów, pustułka, sokół wędrowny, aleksandretta obrożna, siniak, dzięcioł białoszyi (L), dzięcioł średni (L), dzięcioł czarny, dymówka, oknówka, kopciuszek (L), muchołówka mała, czubotka, rokitniczka, trzciniak (L), trzcinniczek (L), strumieniówka, śpiewak (L), wójcik, zniczek (L) i jer. W przypadku awifauny łęgowej, choć skład gatunkowy zespołu uległ zmianom, bogactwo gatunkowe pozostało podobne – 48 gatunków w XX w. i 56 gatunków w XXI w.

Awifauna łęgowa

W latach 2005-2025 zespół ptaków łęgowych Parku Skaryszewskiego tworzyło 56 gatunków (**tab. 20**), przy czym w ostatnich latach 31 gatunków gniazdowało tu regularnie (co najmniej 3 sezony). Gatunkami gniazdującymi w poprzednich latach, nie stwierdzonymi w obecnym sezonie były: nurogęś, gajówka, kopciuszek, kulczyk, mazurek, pleszka, pliszka siwa, raniuszek, sierpówka, sroka, strzyżek, szczygieł, wróbel i zaganiacz (14 gat.), natomiast wcześniej nie stwierdzano łęgów ośmiu gatunków, które uznano za łęgowe w roku 2025 (dzięcioł białoszyi, gołąb miejski, krogulec, pustułka, muchołówka żałobna, świstunka leśna, trzciniak i zniczek). Zespół ptaków łęgowych dokładnie scharakteryzowano w **rozdziale 4.4.** (awifauna łęgowa). 10 gatunków gniazdowało przed rokiem 2025 efemerycznie, jedynie przez 1-2 sezony. W przypadku mazurka, wróbla i sierpówki od lat obserwuje się ich wycofywanie z większych warszawskich parków. Brak łęgów sroki w roku 2025 (wcześniej gniazdowało nawet 8-12 par) może wynikać z silnej presji drapieżniczej ze strony licznych wron (Redlisiak 2013), które wcześniej występowały tu w liczebności niższej nawet o 40-60% niż obecnie (Jaroszevska 2023). Skład gatunkowy awifauny łęgowej w ciągu ostatnich 20 lat nie uległ zasadniczym zmianom.

W roku 2025 zaobserwowano liczniejsze niż we wcześniejszych latach gniazdowanie grzywacza, dzięcioła średniego, kapturki, łyski, kokoszki, mandarynki, modraszki, rudzika i śpiewaka. Zmiany te (z wyjątkiem łyski) wpisują się w ogólnopolskie trendy liczebności wymienionych gatunków lub/i są wynikiem procesu synurbizacji niektórych z nich.

Na bogactwo oraz liczebność zespołu ptaków łęgowych w miejskich parkach wpływa wiele czynników. Ważniejszymi z nich są: wiek drzew stanowiących drzewostan parkowy i jego skład gatunkowy, występowanie innych środowisk o różnej strukturze roślinności, występowanie cieków i zbiorników wodnych, obecność dziupli lub budek łęgowych, stopień naturalności poszczególnych biotopów.

Bogactwo gatunkowe awifauny łęgowej Parku Skaryszewskiego (56 gatunków, tylko w roku 2025 – 42 gatunki) jest wysokie. W warszawskich parkach miejskich i ogrodach, do roku 1996 stwierdzano od 17 do 41 łęgowych gatunków ptaków (Luniak 1996). W Parku Dolinka Służewska, w którym struktura siedlisk jest nieco podobna do tej w Parku Skaryszewskim (więcej jest środowisk szuwarowych i

bujnych ziołorośli) w roku 2022 stwierdzono gniazdowanie 47 gatunków (Rowiński 2022). Podobnie w Parku Łazienki Królewskie, gdzie występują stawy i kanały (choć bez szuwaru), lokalne zakrzaczenia i stary drzewostan, w latach 1954-1984 stwierdzano do 35 gatunków lęgowych (Luniak i in. 1986), choć obecnie jest ich prawdopodobnie nieco więcej – 35-40 gatunków (Ł. Wardecki – inf. ustna). W Parku Praskim, gdzie głównym siedliskiem są zadrzewienia, stwierdzono 28 gatunków lęgowych (Chodkiewicz, Smyk 2022), a w mającym podobny charakter Ogrodzie Krasińskich – 23 gatunki (Smyk, Chodkiewicz 2022). W większości parków w innych polskich miastach zwykle nie gniazduje tak dużo gatunków jak w Parku Skaryszewskim. Spośród tych o najwyższej różnorodności awifauny znajduje się Park Szczytnicki we Wrocławiu, gdzie w latach 2011-12 wykazano gniazdowanie 47 gatunków (42-43 w poszczególnych latach), przy czym jest to rozległy park, o powierzchni ponad 90 ha, z bardzo starym drzewostanem, stawami i kępami krzewów (Tomiałojć 2013). W innych miastach stwierdzano już niższe bogactwo gatunkowe: Park Staszica w Kielcach – 33 gatunki (Wilniewczyc 1997), Park Zdrojowy w Busku-Zdroju – 36 gatunków (Wilniewczyc, Urbański 2014), Park Miejski w Gliwicach – 36 gatunków (Grochowski, Szlama 2010), w parkach Poznania o powierzchni powyżej 10 ha (parki: Sołacki, Cytadela, Kasprowicza, Tysiąclecia) – 13-38 gatunków (Ptaszyk 2003), w Parku Zabytkowym w Jaśle, w latach 1984-1990 – 33-38 gatunków, łącznie 42 (Stój, Dyczkowski 2002).

Tabela 20. Zestawienie łączne ptaków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych na terenie Parku Skaryszewskiego w latach 2005-2025. Źródła danych: 1 – niniejszy raport, 2 – baza Ornitho.pl, 3 – Luniak i in. 2017, 4 – Kojtek i in. 2015. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	N par	Lata	Źródło
1	bogatka	<i>Parus major</i>	21-50	2005-25	1, 2, 3, 4
2	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	0,5	2025	1
3	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	1-3	2005-25	1, 2, 3, 4
4	dzięcioł średni	<i>Dendrocoptes medius</i>	1, 8,5	2014, 2025	1, 4
5	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	1	2005-25	1, 2, 3, 4
6	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	0,5	2014, 2023, 2025	1, 2, 4
7	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	4-10	2005-25	1, 2, 3, 4
8	gajówka	<i>Sylvia borin</i>	0-1	2005, 2014	3, 4
9	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	4-272	2005-25	1, 2, 3, 4
10	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	2	2025	1
11	grubodziób	<i>Cocc. coccothraustes</i>	1-2	2005-25	1, 3, 4
12	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	20-110	2005, 2014, 2025	1, 3, 4
13	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	10-55,5	2005, 2014, 2025	1, 3, 4
14	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	1-13	2019-2025	1, 2
15	kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	1	2014	4
16	kos	<i>Turdus merula</i>	7-22	2005-25	1, 3, 4
17	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	6-8	2005-25	1, 3, 4
18	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	0,5	2025	1
19	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	12-25	2005-25	1, 2, 3, 4
20	kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	1-2	2005	3
21	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	8,5-30	2005-25	1, 2, 3, 4
22	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	0,5	2023-25	1, 2
23	łyśka	<i>Fulica atra</i>	3-8	2023-25	1, 2
24	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	1-25	2014-25	1, 2
25	mazurek	<i>Passer montanus</i>	30-50, 2	2005, 2014	3, 4

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	N par	Lata	Źródło
26	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	20-56	2005-25	1, 2, 3, 4
27	muchotówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	2-3, 1	2005, 2025	1, 3
28	muchotówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	1	2025	1
29	nurogęs	<i>Mergus merganser</i>	1	2008	2
30	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	2-8,5	2005-25	1, 2, 3, 4
31	piegża	<i>Curruca curruca</i>	1-5	2005-25	1, 2, 3, 4
32	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	5-8, 1, 1	2005, 2014, 2025	1, 4, 5
33	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	1	2005, 2014	3, 4
34	pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	1-2	2005	3
35	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	+	2025	1
36	puszczyk	<i>Strix aluco</i>	+, 1, +	2005, 2024, 2025	1, 2, 3
37	raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	1	2024	2
38	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	3-24,5	2005-25	1, 2, 3, 4
39	sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	1-2	2005	3
40	słownik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	1-2, 3	2014, 2023-25	1, 2, 4
41	słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	3-4, 2-3, 1	2005, 2014, 2025	1, 3, 4
42	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	2-3, 1-2, 1	2005, 2014, 2025	1, 3, 4
43	sroka	<i>Pica pica</i>	8-12, 3-5	2005, 2014	3, 4
44	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	1	2014	4
45	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	1	2015	2
46	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	50-70, 30, 26-31	2005, 2014, 2025	1, 3, 4
47	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	1, 8-8,5	2014, 2025	1, 4
48	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	0-1	2025	1
49	trzciniak	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	1-2	2025	1
50	trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	1	2025	1
51	wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	1-2, 1, 1	2005, 2014, 2025	1, 3, 4
52	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	18, 12, 28	2005, 2014, 2025	1, 3, 4
53	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	2-3, 1-2	2005, 2014	3, 4
54	zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	6, 1	2005, 2014	3, 4
55	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	20-30, 10-12, 23,5	2005, 2014, 2025	1, 3, 4
56	zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>	1-2	2025	1

Łączne zagęszczenie zespołu ptaków lęgowych w Parku Skaryszewskim w roku 2025, wynoszące 102 pary/10 ha, należy do wysokich na tle innych parków. Wynika ono z wysokiej reprezentacji w powierzchni parku terenów zadrzewionych wraz z zakrzaczeniami, będących dogodnym siedliskiem lęgowym wielu gatunków, uzyskujących tu wysokie zagęszczenia (łącznie 164 p./10 ha). W warszawskich parkach miejskich i ogrodach, do roku 1996 wykazywano średnie zagęszczenia zespołu ptaków lęgowych na poziomie 50-100 p./10 ha (Luniak 1996). W Łazienkach Królewskich, w latach 1954-1984 stwierdzano zagęszczenia 130-150 p./10 ha (Luniak et al. 1986). W warszawskim Parku Praskim stwierdzono zagęszczenie 118,5 p./10 ha (Chodkiewicz, Smyk 2022) a w Ogrodzie Krasińskich – 110,3 p./10 ha (Smyk, Chodkiewicz 2022). We wrocławskim Parku Szczytnickim w latach 2011-12, średnie zagęszczenie było równe 92 p./10 ha przy wysokim bogactwie 47 gatunków (Tomiałojć 2013), a więc podobnie jak w przypadku Parku Skaryszewskiego. W czterech dużych parkach Poznania w latach 1981-84 stwierdzono zróżnicowane zagęszczenia wynoszące 37, 104, 146 i 248 p./10 ha (Ptaszyk 2003).

Na wysokie zagęszczenie zespołu awifauny lęgowej w niektórych miejskich parkach wpływa przede wszystkim masowe gniazdowanie gatunków kolonijnych (także tych podlegających synurbizacji), takich jak gawron, grzywacz, kwiczoł czy kawka. W takich sytuacjach zagęszczenia mogą przekraczać nawet kilkaset par/10 ha, jak na przykład w Parku Zdrojowym w Busku-Zdroju, gdzie stwierdzono masowe gniazdowanie gawronów, grzywaczy i kawek, łączne zagęszczenie zespołu wynosiło 454 p./10 ha (Wilniewicz, Urbański 2014), albo w Parku Staszica w Kielcach – 383 p./10 ha (Wilniewicz 1997) i w Parku Zabytkowym w Jaśle – 310 p./10 ha (Stój, Dyczkowski 2002) – gdzie występowały liczne kolonie gawronów. Podobnie, w Parku Miejskim w Gliwicach w roku 2005 zagęszczenie wynosiło 278 p./10 ha, choć tu nie gniazdowały gawrony, lecz bardzo licznie (kolonijnie) grzywacz, szpak i kwiczoł (Grochowski, Szlama 2010). W Parku Skaryszewskim nie stwierdzono gniazdujących masowo i kolonijnie ptaków (poza bardzo licznymi grzywaczami), stąd zagęszczenie zespołu ptaków lęgowych należy do przeciętnych na tle innych parków o podobnej strukturze środowisk.

Struktura dominacyjna zespołu ptaków lęgowych jest zbliżona do tej w innych parkach warszawskich (Luniak 1991, Chodkiewicz, Smyk 2022, Smyk, Chodkiewicz 2022) i w innych miastach (np. Grochowski, Szlama 2010, Tomiałojć 2013, Wilniewicz 1997). Wszędzie, zazwyczaj dominują liczebnie gatunki typowo parkowe i synurbijne, jak szpak, mazurek, wrona siwa (w Warszawie i niektórych miastach zachodniej Polski), grzywacz, kwiczoł, sikory modraszka i bogatka, stanowiąc łącznie duży udział (ponad 50%) w zespole lęgowym. Różnicą w przypadku Parku Skaryszewskiego jest liczne występowanie ptaków wodnych (krzyżówka, mandarynka i kokoszka należą tu do grupy subdominantów).

Najliczniejszą grupą gniazdową w omawianym parku były dziuplaki, stanowiące 38,5% zgrupowania, głównie za sprawą licznie gniazdujących modraszek, bogatek, szpaków, mandarynek, pełzaczy ogrodowych, dzięciołów średnich i kowalików. Poza szpakami zasiedlającymi przeważnie budki lęgowe (68% lęgów), pozostałe gatunki wykorzystywały w znakomitej większości bardzo licznie występujące tu dziuple. W większości parków miejskich, o ile drzewostan tworzą w nich starsze drzewa (lub jest dużo budek), dziuplaki są najliczniejszą grupą gniazdową, często nawet o większym udziale niż w Parku Skaryszewskim. Równie liczną grupą w zespole ptaków lęgowych Parku Skaryszewskiego były ptaki zakładające gniazda na drzewach i krzewach na wysokości powyżej 1,5 m (38,3%), co w przypadku tego parku wiąże się z liczną reprezentacją grzywacza, wrony siwej i zięby.

Ptaki przelotne i zalatujące

W latach 2005-2025 na terenie Parku Skaryszewskiego stwierdzono 85 gatunków migrujących (w tym 62 gatunki w roku 2025) oraz 29 gatunków zalatujących z sąsiednich terenów (**tab. 21**). 70 gatunków stwierdzono w trakcie migracji wiosennej, 62 w trakcie jesiennej, 47 gatunków stwierdzono zarówno podczas wędrówki wiosennej jak i jesiennej.

Najliczniejsze zgrupowania migracyjne, 100 lub więcej osobników, tworzyły przede wszystkim ptaki wodne, jak krzyżówka i śmieszka (do 200 os.) oraz gawrony, grzywacze i szpaki (do 100 os.). Pozostałe ptaki migrujące nie były stwierdzane licznie (większość wręcz nielicznie lub pojedynczo), zgrupowania powyżej 50 os. tworzyły jedynie sikory bogatka i modraszka, kapturka, mandarynka, mewa siwa i zięba. Gatunkiem najliczniej zalatującym był gołąb miejski (do 60 os.).

Park Skaryszewski jest atrakcyjnym terenem dla wielu gatunków migrantów, lecz występują one tu zwykle w niewielkich liczebnościach.

Tabela 21. Zestawienie łączne (Licz.) ptaków przelotnych (PW – wiosną, PJ – jesienią) i zalatujących (Z) na terenie Parku Skaryszewskiego w latach 2005-2025. Źródła danych: 1 – niniejszy raport, 2 – baza Ornitho.pl., 3 – Kojtek i in. 2015. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Licz.	Lata	Źródło danych
1	aleksandretta	<i>Psittacula crameri</i>	Z	1	2015	2
2	bączek	<i>Botaurus minutus</i>	Z	1	2025	1
3	bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	Z	1	2010	2
4	bogatka	<i>Parus major</i>	PW, PJ	25-88	2007-25	1, 2
5	cierniówka	<i>Curruca communis</i>	PW	1	2025	1
6	cyraneczka	<i>Anas crecca</i>	PW, PJ	1-9	2022-25	1, 2
7	cyranka	<i>Spatula querquedula</i>	PW	2	2023	2
8	czapla biała	<i>Ardea alba</i>	PJ	1	2025	1
9	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	Z	1-4	2009, 2017-25	1, 2, 3
10	czarnogłówka	<i>Poecile montanus</i>	PJ	1	2023	2
11	czeczotka	<i>Acanthis flammea</i>	PJ	1-3	2018, 2023	2
12	czernica	<i>Aythya fuligula</i>	PW, PJ	1-5	2013-14, 2018, 2020-	2, 3
13	czubatka	<i>Lophophanes cristatus</i>	PJ	1	2023	2
14	czyż	<i>Spinus spinus</i>	PW, PJ	1-30	2008-09, 2016-24	1, 2
15	drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	PW, PJ	1-16	2021, 2023-25	1, 2, 3
16	dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	PW, PJ	1-2	2008, 2021, 2024-25	1, 2
17	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	Z	1-2	2017-24	2
18	dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	Z	1	2014, 2025	1, 3
19	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	PJ	1	2017-23	2
20	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	PW, PJ	1-10	2007-25	1, 2
21	gajówka	<i>Sylvia borin</i>	PW	1	2016, 2022, 2025	1, 2
22	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	PW, PJ	1-100	2007-25	1, 2, 3
23	gęgawa	<i>Anser anser</i>	Z	1	2023	2
24	gągoł	<i>Bucephala clangula</i>	PW	1	2014	3
25	gęś tundrowa	<i>Anser serrirostris</i>	PJ	1	2013, 2021	2
26	gęsiówka egipska	<i>Alopochen aegyptiaca</i>	Z	1	2021	2
27	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	PW, PJ	1-10	2012, 2019-25	1, 2
28	głowienka	<i>Aythya ferina</i>	PJ	1	2022	2
29	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	Z	1-60	2007-25	1, 2
30	grubodziób	<i>Cocc. coccotraustes</i>	PW, PJ	1-10	2008-25	1, 2
31	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	PJ	1-176	2007-25	1, 2
32	jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	PW, PJ	1-2	2021, 2025	1, 2
33	jerzyk	<i>Apus apus</i>	Z	1-30	2012-25	1, 2
34	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	PW, PJ	1-53	2009-25	1, 2
35	karolinka	<i>Aix sponsa</i>	Z	1	2014, 2016	2, 3
36	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	Z	1-50	2008-25	1, 2, 3
37	kazarka rdzawa	<i>Tadorna ferruginea</i>	Z	1	2009	2
38	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	PW, PJ	1-13	2008-25	1, 2
39	kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Z	1	2024	2
40	kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	PW, PJ	1-6	2017-25	1, 2
41	kos	<i>Turdus merula</i>	PW, PJ	3-23	2007-25	1, 2
42	krakwa	<i>Mareca strepera</i>	PW, PJ	1-2	2021, 2023, 2025	1, 2

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Licz.	Lata	Źródło danych
43	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	PW, PJ	1-2	2007, 2012-14, 2017-	1, 2, 3
44	kropiatka	<i>Porzana porzana</i>	PW	1	2024	2
45	krzyżodziób	<i>Loxia curvirostra</i>	PW	3	2025	1
46	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	PW, PJ	10-150	2007-25	1, 2
47	kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	PW	1	2025	1
48	kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	Z	1	2025	1
49	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	PW, PJ	1-30	2008-25	1, 2
50	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	PW, PJ	1-13	2007-25	1, 2
51	łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	PW	1	2025	1
52	łyśka	<i>Fulica atra</i>	PJ	4-16	2017-25	1, 2, 3
53	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	PW, PJ	2-60	2008, 2011, 2015-25	1, 2, 3
54	mazurek	<i>Passer montanus</i>	Z	1-16	2007-25	1, 2
55	mewa białogłowa	<i>Larus cachinnans</i>	Z	1-4	2009, 2014, 2018-25	1, 2, 3
56	mewa mała	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	PJ	1	2021	2
57	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	PW, PJ	1-71	2007-25	1, 2, 3
58	mewa srebrzysta	<i>Larus argentatus</i>	Z	1-2	2019-23	2
59	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	PW, PJ	3-56	2007-25	1, 2
60	muchotłówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	PW, PJ	1-3	2008, 2021, 2024-25	1, 2
61	muchotłówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	PW, PJ	1-12	2015-16, 2022-25	1, 2
62	mysiokrólik	<i>Regulus regulus</i>	PW, PJ	1-22	2008, 2012-25	1, 2
63	myszołów	<i>Buteo buteo</i>	PW, Z	1	2016, 2024-25	1, 2
64	nurogęs	<i>Mergus merganser</i>	PW, PJ,	1-7	2007-08, 2013, 2017-	1, 2
65	oknówka	<i>Delichon urbicum</i>	PW, Z	1-2	2015, 2021-24	2
66	paszko	<i>Turdus viscivorus</i>	PW, PJ	1-3	2021, 2023, 2025	1, 2
67	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	PW, PJ	1-5	2009-25	1, 2, 3
68	perkoz	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	PJ	1	2024	2
69	piecusz	<i>Phylloscopus trochilus</i>	PW	1-2	2016-25	1, 2
70	piegża	<i>Currucula currucula</i>	PW	1-8	2015-16, 2022-25	1, 2
71	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	PW, PJ	1-6	2009-25	1, 2
72	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	PW, Z	1-2	2020-25	1, 2
73	pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	PW, PJ	1	2025	1
74	pląskonos	<i>Spatula clypeata</i>	PW, PJ	1-2	2021-22	2
75	potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	PW	1	2025	1
76	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	Z	1-2	2023-25	1, 2
77	ranuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	PW, PJ	1-12	2010, 2012, 2019-25	1, 2
78	rokitniczka	<i>Acrocephalus</i>	PW, Z	1	2024-25	1, 2
79	rożeniec	<i>Anas acuta</i>	PJ	1	2021	2
80	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	PW, PJ	3-19	2007-25	1, 2
81	rybitwa białoczelna	<i>Sternula albifrons</i>	Z	1	2014	3
82	rybitwa rzeczna	<i>Sterna hirundo</i>	PW, Z	1-6	2012, 2014-25	1, 2, 3
83	samotnik	<i>Tringa ochropus</i>	PW, PJ	1	2021, 2025	1, 2
84	siniak	<i>Columba oenas</i>	PJ	1	2022	2
85	słonka	<i>Scolopax rusticola</i>	PW	1	2022, 2025	1, 2
86	słowik rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	PW	1-6	2023-25	1, 2

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Status	Licz.	Lata	Źródło danych
87	słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	PW	1	2024	2
88	sokół wędrowny	<i>Falco peregrinus</i>	Z	1	2023	2
89	sosnówka	<i>Periparus ater</i>	PW, PJ	1-23	2007, 2012-25	1, 2
90	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	PW, PJ	1-15	2007-25	1, 2
91	sroka	<i>Pica pica</i>	Z	1-14	2007-25	1, 2
92	strumieniówka	<i>Locustella fluviatilis</i>	PW	1	2015	2
93	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	PW, PJ	1-7	2008, 2019-25	1, 2
94	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	PW, PJ	1-15	2015-25	1, 2
95	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	PW, PJ	9-100	2007-25	1, 2
96	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	PW, PJ	1-200	2007-25	1, 2, 3
97	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	PW, PJ	1-7	2012-24	1, 2
98	świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	PW	1-4	2025	1
99	świstun	<i>Mareca penelope</i>	PW, PJ	1-2	2008, 2024-25	1, 2
100	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	PW, PJ	1-4	2016-17, 2022-25	1, 2, 3
101	wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	PW, PJ	1	2014-15, 2018, 2020	1, 2
102	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	Z	1-60	2008-24	2
103	zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	PW, Z	1-2	2014-25	1, 2
104	zielonka	<i>Zapornia parva</i>	PJ	1	2022	2
105	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	PW, PJ	1-53	2008-25	1, 2
106	zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	PJ	1-4	2017-25	1, 2
107	zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>	PW, PJ	1	2020, 2023-24	1, 2

Awifauna zimująca

W miesiącach zimowych (grudzień-luty) w latach 2005-2026 stwierdzono w parku 66 gatunków ptaków, w tym 49 gatunków w sezonie 2025/2026. Najliczniej zimującymi ptakami były gatunki z rodziny krukowatych: gawron i kawka, gromadzące się w niektórych latach w zgrupowaniach noclegowych do 2500 osobników (rok 2019). Bardzo licznie występowały też ptaki wodne, jak śmieszka (do 1800 osobników), mewa siwa (do 200 os.), krzyżówka (do 280 os.). W 2026 roku licznie występowały jemiołuszki (do 150 os.) Pozostałe gatunki występowały w niższych liczebnościach, czasem pojedynczo (**tab. 22**).

Informacji o składzie gatunkowym i liczebności zimujących ptaków w parkach miejskich jest niewiele. W Parku Skaryszewskim zimą 2005/2006 stwierdzono obecność 32-33 gatunków (Luniak i in. 2007). W starych parkach w centrum Warszawy do roku 1984 stwierdzano 15-32 gatunków zimujących w łącznych liczebnościach 200-250 osobników (Luniak 1996). W latach 1975-2003 we wszystkich parkach i zadrzewionych cmentarzach Lublina stwierdzono łącznie 52 gatunki ptaków (Biaduń 2005). W śródmiejskich parkach Poznania w latach 1970-72 widziano 11-14 zimujących gatunków w średnich liczebnościach 200-250 os./10 ha (Ptaszyk 2003). Z niedawnych inwentaryzacji w warszawskich parkach wiadomo, że w Parku Dolinka Służewska zimowały 44 gatunki (Rowiński 2022), w Parku Praskim 13 a w Ogrodzie Krasińskich 15 gatunków (Chodkiewicz i Smyk 2022).

Tabela 22. Zestawienie łączne (Licz.) ptaków zimujących na terenie Parku Skaryszewskim w latach 2005-2026. Źródła danych: 1 – niniejszy raport, 2 – baza Ornitho.pl, 3 – MZPW. Gatunki uszeregowano alfabetycznie wg nazwy polskiej. * - liczebność na noclegowisku

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Licz.	Lata	Źródło danych
1	bogatka	<i>Parus major</i>	do 120	2005-25	1, 2
2	cyraneczka	<i>Anas crecca</i>	1-5	2022-25	2
3	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	1-3	2009, 2019-25	1, 2, 3
4	czernica	<i>Aythya fuligula</i>	1	2021	2
5	czyż	<i>Spinus spinus</i>	1-58	2009, 2020-25	1, 2
6	drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	1	2025	2
7	dzięcioł białoszyi	<i>Dendrocopos syriacus</i>	1-3	2020-25	1, 2
8	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	1-6	2008-25	1, 2
9	dzięcioł średni	<i>Dendrocoptes medius</i>	1-10	2008-25	1, 2
10	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	1-2	2012-25	1, 2
11	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	1	2020-25	2
12	dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	2-14	2008-25	1, 2
13	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	do 1500*	2008-25	1, 2
14	gęsiówka egipska	<i>Alopochen aegyptiaca</i>	1	2009	2
15	gęś tundrowa	<i>Anser serrirostris</i>	1	2014, 2021	2, 3
16	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	1-12	2012-25	1, 2
17	gołąb miejski	<i>Columba livia f. urbana</i>	do 40	2009-25	1, 2
18	grubodziób	<i>Cocc. coccythraustes</i>	do 30	2012-25	1, 2
19	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	1-18	2020-25	2
20	jastrząb	<i>Astur gentilis</i>	1	2020	2
21	jemiołuszka	<i>Bombycilla garrulus</i>	14-150	2020, 2023, 2026	1, 2
22	jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	1	2026	1
23	karolinka	<i>Aix sponsa</i>	1	2014-15	3
24	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	do 1000*	2009-25	1, 2
25	kazarka rdzawa	<i>Tadorna ferruginea</i>	1	2009	2
26	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	1-15	2018-25	1, 2, 3
27	kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	1-6	2018-25	1, 2, 3
28	kos	<i>Turdus merula</i>	1-17	2008-25	1, 2
29	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	do 10	2009-25	1, 2
30	krakwa	<i>Mareca strepera</i>	1	2012	3
31	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	1	2020-25	1, 2
32	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	do 280	2005-25	1, 2, 3
33	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	do 86	2008-25	1, 2
34	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	1-21	2005, 2009-25	1, 2, 3
35	łyśka	<i>Fulica atra</i>	1-4	2006, 2017-25	1, 2, 3
36	mandarynka	<i>Aix galericulata</i>	1-32	2007, 2011, 2019-25	1, 2, 3
37	mazurek	<i>Passer montanus</i>	do 30	2008-26	1, 2, 3
38	mewa	<i>Larus cachinnans</i>	1-8	2009-25	1, 2, 3
39	mewa siwa	<i>Larus canus</i>	do 200	2005-25	1, 2, 3
40	mewa srebrzysta	<i>Larus argentatus</i>	1-15	2012-25	1, 2, 3
41	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	do 76	2008-26	1, 2
42	mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	1-14	2013-26	1, 2
43	myszołów	<i>Buteo buteo</i>	1	2021-22, 2024, 2026	1, 2
44	nurogęś	<i>Mergus merganser</i>	1-14	2007, 2015-25	1, 2, 3

Lp.	Nazwa polska	Nazwa naukowa	Licz.	Lata	Źródło danych
45	ogorzałka	<i>Aythya marila</i>	1	2022	2
46	paszkoć	<i>Turdus viscivorus</i>	1	2020, 2026	1, 2
47	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	1-7	2012-26	1, 2
48	pełzacz	<i>Certhia brachydactyla</i>	1-12	2012-26	1, 2
49	pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	1-2	2009, 2023-26	1, 2
50	puszczyk	<i>Strix aluco</i>	1	2026	1
51	raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	2-49	2012, 2019-26	1, 2
52	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	1-3	2022-26	1, 2
53	sikora uboga	<i>Poecile paustris</i>	1	2021	2
54	sokół wędrowny	<i>Falco peregrinus</i>	1	2022, 2025	1, 2
55	sosnówka	<i>Periparus ater</i>	1-3	2013-26	1, 2
56	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	1-10	2008-26	1, 2
57	sroka	<i>Pica pica</i>	1-17	2008-26	1, 2
58	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	1-3	2019-26	1, 2
59	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	1-22	2019-26	1, 2
60	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	1-40	2019-25	2
61	śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	do 1800	2005-26	1, 2, 3
62	świstun	<i>Mareca penelope</i>	1-2	2024-25	2
63	wrona (siwa)	<i>Corvus corone ssp. cornix</i>	do 60	2008-26	1, 2
64	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	1-20	2009, 2018-24	2
65	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	1-6	2013, 2018-26	1, 2
66	zimirdek	<i>Alcedo atthis</i>	1-2	2019-26	1, 2

Gatunki rzadkie i chronione

Spośród 118 gatunków, w tym 56 lęgowych, stwierdzonych na terenie Parku Skaryszewskiego w latach 2005-2026, 5 (w tym 2 lęgowe) to ptaki łowne (gęgawa, gęś tundrowa, cyraneczka, krzyżówka i grzywacz). Następne 4 gatunki (w tym 1 lęgowy) to gatunki obce nie objęte ochroną (aleksandretta obrożna, gęsiówka egipska, mandarynka i karolinka). 8 stwierdzonych gatunków (w tym 3 lęgowe) objętych jest ochroną częściową (gołąb miejski, mewa srebrzysta i białogłowa, kormoran, czapla siwa, sroka, gawron i wrona siwa). Pozostałe 101 gatunków (w tym 49 lęgowych) podlega ochronie ścisłej.

W latach 2005-2026 stwierdzono 15 gatunków (tylko w roku 2025 – 8 z nich) chronionych w ramach prawa wspólnotowego, czyli Dyrektywy Ptasiej. Były to kazarka rdzawa, bączek, bocian czarny, czapla biała, kropiatka, zielonka, mewa mała, rybitwa białoczelna, rybitwa rzeczna, zimorodek, sokół wędrowny, dzięcioł czarny, dzięcioł białoszyi, dzięcioł średni, muchołówka mała. Spośród wymienionych dzięciołów średni i dzięcioł białoszyi gniazdowały w parku (także w roku 2025), pozostałe to gatunki przelotne, zalatujące lub zimujące.

Na badanym terenie stwierdzono 14 gatunków (w tym 7 w roku 2025) wymienionych na Czerwonej liście ptaków Polski (Wilk i in. 2020), 11 przelotnych lub zimujących oraz 3 lęgowe (gawron, słowik szary i muchołówka żałobna). Pod względem kategorii zagrożenia: gatunki lokalnie wymarłe (RE) – mewa mała, gatunki krytycznie zagrożone (CR) – świstun i rożeniec, gatunki zagrożone (EN) – drożdżik, gatunki narażone (VU) – głowienka, cyranka, płaskonos, mewa siwa, rybitwa białoczelna,

sokół wędrowny i gawron, gatunki bliskie zagrożenia (NT) – czernica, słowik szary i muchołówka żałobna.

5.1.2. Fragment Kanału Wystawowego z zadrzewieniem

Na niewielkim (2 ha) fragmencie Kanału Wystawowego, przylegającego do niego zadrzewienia oraz małego zbiornika wodnego w sąsiedztwie kanału w sezonie 2026/2026 stwierdzono występowanie 51 gatunków ptaków. 23 gatunki były lęgowe lub prawdopodobnie lęgowe, 31 gatunków przelotnych, 10 zalatujących, zimowało tu 20 gatunków. Trzon awifauny lęgowej stanowiły ptaki wodne i szuwarowe (kokoszka, łyska, krzyżówka, trzcinniczek, trzciniaś – 50,5% liczebności zespołu), osiągając lokalnie bardzo wysokie zagęszczenia, co wynikało z występowania tu bujnych i rozległych szuwarów (głównie trzcinowych), porastających znaczną część tego fragmentu Kanału Wystawowego. Ogólnie, jak na tak niewielki fragment terenu, należy uznać awifaunę tego miejsca za bardzo różnorodną.

Z powodu braku rzetelnie zebranych danych ilościowych w przeszłości, trudno jest analizować ewentualne zmiany w awifaunie tego terenu. Nietypowa (wyjątkowa jak na tereny miejskie) struktura środowisk tego miejsca, czyli dominacja środowisk wodnych i szuwarowych, ogranicza także możliwości porównania zespołu ptaków z innymi terenami miejskimi. Niewątpliwie istotną informacją jest stwierdzenie w roku 2023 lęgu bączka na niewielkim zbiorniku wodnym w pobliżu Kanału Wystawowego, gatunku bardzo nielicznie gniazdującego w Polsce. Choć w sezonie 2025 nie wykryto jego obecności w tym miejscu, to struktura środowiska (występowanie rozległego szuwaru na Kanale Wystawowym i małym zbiorniku wodnym) pozwala przypuszczać, że lęgów tego gatunku w przyszłości nie można wykluczyć.

5.2. Podsumowanie i wnioski

Bogactwo gatunkowe awifauny Parku Skaryszewskiego jest na tle innych miejskich parków w kraju bardzo wysokie. Wynika to głównie z występującej tu różnorodności siedlisk, stanowiących zarówno dogodne miejsca do gniazdowania a także bogate żerowiska i miejsca odpoczynku dla ptaków migrujących i zimujących. Jakość siedlisk zwiększa w wielu miejscach zachowany naturalny ich charakter. W zadrzewieniach występują stare, zróżnicowane gatunkowo drzewa, także takie z martwymi konarami, niekiedy całe martwe, w wyniku czego licznie występuje tu wiele gatunków ptaków leśnych i parkowych. Bardzo liczne są tu naturalne dziuple, mocno zróżnicowane pod względem wielkości co sprawia, że występuje tu bogaty zespół dziuplaków. Wiele skupisk drzew i krzewów pozostaje bez ingerencji człowieka co sprawia, że są one miejscami słabo dostępnymi dla ludzi zatem bardzo atrakcyjnymi dla ptaków. Spontanicznie rozwinięte szuvary na brzegach Jeziora Kamionkowskiego oraz porastające Staw na Kosku dają możliwości liczego gniazdowania i żerowania wielu rzadkim w mieście gatunkom ptaków. W wielu miejscach występują duże fragmenty gęstych krzewów, zarówno w zadrzewieniach jak i tworzące odrębne grupy, co daje możliwość gniazdowania i bezpiecznego żerowania ptakom związanym z tym typem środowiska. Taka sytuacja jest rzadkością w krajobrazie dużego miasta, biorąc pod uwagę również parki miejskie. Nawet w dużych parkach trudno odnaleźć analogiczną mozaikę środowisk oraz dobrze zachowany ich naturalny charakter jak w Parku Skaryszewskim.

Najważniejsze wnioski płynące z analizy uzyskanych wyników:

- liczba stwierdzonych gatunków ptaków na powierzchni niedużego (52 ha) parku miejskiego jakim jest Park Skaryszewski jest bardzo wysoka (118 gatunków w latach 2005-2026, tylko w roku 2025 – 90 gatunków) w porównaniu z innymi parkami miejskimi,
- zespół ptaków lęgowych parku charakteryzuje się wysokim bogactwem gatunkowym (56 gatunków, tylko w roku 2025 – 42 gatunki) na tle podobnych środowisk miejskich,
- ogólne zagęszczenie ptaków lęgowych (102 pary/10 ha) jest wysokie, porównywalne z wynikami z niektórych innych parków w kraju, gdzie nie gniazdują masowo gatunki kolonijne,
- awifauna przelotna jest bardzo różnorodna (85 gatunków w latach 2005-2026, tylko w roku 2025 – 62 gatunki), choć występuje na terenie parku (dla większości gatunków) nielicznie,
- w okresie zimowym stwierdzono w parku występowanie 66 gatunków ptaków (tylko w sezonie 2025/26 – 49 gatunków), co jest wartością bardzo wysoką w stosunku do innych parków miejskich,
- wysokie bogactwo gatunkowe ptaków stwierdzone w każdym okresie roku jest wynikiem występowania w parku bogatej mozaiki środowisk, w tym części z nich o wysokim stopniu naturalności.

6. Wytyczne do gospodarowania terenem pod kątem ochrony awifauny

6.1. Stan siedlisk

W Parku Skaryszewskim występuje mozaika różnych środowisk, stanowiących odrębne siedliska ptaków.

Siedliska wodne i szuwarowe

Siedliska wodne parku mają różny charakter. Jeziorko Kamionkowskie charakteryzuje się stałym poziomem wody i wraz z wąskimi fragmentami przybrzeżnych szuwarów, w tym głównie niskich oraz kęp trzcinowisk, stanowi dogodne siedlisko lęgowe ptaków wodnych (krzyżówka, kokoszka, łyska, trzcinia, trzciniczek). Jest ponadto wykorzystywane przez cały rok jako żerowisko przez liczne kaczki, mewy, rybitwy, czaple siwe i zimorodki. Stanowi także miejsce koncentracji zimujących ptaków wodnych. Pozostałe wody parku stanowią płytkie stawy. Staw na Kosku jest w znacznym stopniu porośnięty niskim szuwarem. Licznie gniazdują tu ptaki wodne (krzyżówka, kokoszka, łyska). Stanowi on także dogodne żerowisko dla kaczek krzyżówek, mandarynek, cyraneczek, świstunów, mew, czapli siwej i białej oraz zimorodka. Staw Kaczy ma zupełnie inny charakter, w ogóle brak tu roślinności szuwarowej. Tym niemniej jest on miejscem koncentracji odpoczywających i żerujących kaczek, łabędzi, mew, rybitw i zimorodka. Pozostałe wody parku to głównie kanały łączące zbiorniki wodne. Należy uznać, że z punktu widzenia awifauny siedliska wodne Parku Skaryszewskim zachowane są w stopniu bardzo dobrym.

Zadrzewienia i kępy krzewów

Największy udział w Parku Skaryszewskim (blisko 55%) stanowią różnej wielkości zadrzewienia, w większości z wiekowymi drzewami i kępami krzewów, tworzone głównie przez gatunki liściaste. W wielu miejscach mają one charakter zbliżony do naturalnego, lokalnie występują martwe drzewa, kikuty, leżące pnie drzew i gałęzie. Można wyróżnić w kilku miejscach fragmenty stanowiące enklawy „dzikich zakątków”. We wschodniej części parku występuje także zadrzewienie tworzone przez iglaste drzewa (świerki, jodły, daglezie). Na większości powierzchni zadrzewień nie są zgrabiane liście. To wszystko sprawia, że stan tego siedliska należy uznać za zadowalający, co potwierdza zasiedlający je bardzo bogaty zespół lęgowych ptaków parkowych i leśnych. Stała obecność dużej liczby ludzi (także wyprowadzanych luzem psów) nie wpływa na jakość tego siedliska oraz na możliwości gniazdowania i żerowania ptaków.

Tereny otwarte

W parku są nimi głównie trawniki i łąki kwietne. Są one sukcesywnie koszone od maja do sierpnia. Tereny te nie stanowią siedliska lęgowego ptaków, są natomiast wykorzystywane jako dogodne żerowiska przez gniazdujące w parku szpaki, wrony siwe, gawrony, kosy i kwiczoły. Trudno w takiej sytuacji ocenić jakość terenów otwartych, choć pozostawienie niekoszonych fragmentów, szczególnie z kępami chwastów, zwiększyłoby jakość siedlisk jako żerowiska, szczególnie dla grupy łuszczaków.

6.2. Zagrożenia

Opisane niżej zagrożenia dla ptaków są wynikiem obserwacji zjawisk naturalnych i czynności wykonywanych przez służby na terenie parku lub nie zostały zaobserwowane, lecz ich wystąpienia nie można wykluczyć. Zostały zestawione z uwzględnieniem podziału na poszczególne siedliska:

Siedliska wodne i szuwarowe

- zmiany (szczególnie znaczące i gwałtowne) poziomu wody w stawach (głównie Staw na Kosku) w okresie lęgowym. Mogą skutkować zalaniem nisko położonych gniazd ptaków związanych ze środowiskiem wodnym lub szuwarowym (kaczki, chruściele),
- sukcesja roślinności szuwarowej skutkująca nadmiernym zarośnięciem lustra wody (Staw na Kosku). Nadmierne zarośnięcie stawu może ograniczać możliwości gniazdowania niektórych lęgowych ptaków wodnych (łyśka) oraz żerowania mew, rybitw, czapli, zimorodka,
- całkowite wykaszanie szuwarów (Staw na Kosku, Jeioro Kamionkowskie). Nawet jeśli miałyby być wykonane poza sezonem lęgowym, przyczynia się do eliminacji środowiska będącego miejscem żerowania wielu gatunków w okresie dyspersji, migracji oraz zimowania (sikory, pokrzewki, trzciniaki, trzcinniczki, rudziki, strzyżyki, kokoszka). Ponadto, zabieg ten powoduje zanik siedlisk lęgowych ptaków szuwarowych (kaczki, chruściele, trzciniaki, trzcinniczki),
- wykonywanie prac hydrotechnicznych (odmulanie, pogłębianie) oraz usuwania szuwaru w okresie lęgowym ptaków, mogące skutkować stratami lęgów.

- o ile swobodne wyprowadzanie psów (bez smyczy) na większości obszaru parku, jak w zadrzewieniach, na trawnikach i terenach otwartych, nie stanowi dużego zagrożenia dla ptaków i innych zwierząt (choć słabo latające podloty mogą być chwywane), to jednak w przypadku środowisk wodnych może być szkodliwe. Biegające po szuwarach lub wskakujące do stawów psy płoszą gniazdujące tam ptaki, mogą stać się także przyczyną strat w lęgach.

Zadrzewienia

- wykonywanie prac pielęgnacyjnych, polegających na usuwaniu drzew, konarów, gałęzi, krzewów w sezonie lęgowym ptaków. Efektem może być utrata siedlisk, eliminacja lęgów oraz płoszenie ptaków przy gniazdach,

- zbyt silna eliminacja zakrzewień (także poza sezonem lęgowym) może ograniczać możliwości gniazdowania parkowych ptaków (kapturka, piegża, rudzik, kos, pierwiosnek, słowiki).

6.3. Zalecenia

Główną zasadą przy podejmowaniu decyzji o wykonaniu jakichkolwiek prac renowacyjnych i innych czynności w Parku Skaryszewskim, powinna być dbałość o jak najbardziej naturalny charakter siedlisk, co w znacznym stopniu pozwoli zachować wysoką różnorodność awifauny oraz innych elementów przyrodniczych parku (Bocheński i in. 2013, Luniak 2020). Duże znaczenie kontekście dbałości o środowisko przyrodnicze wielu warszawskich parków, w tym Parku Skaryszewskiego, ma fakt utworzenia na ich terenie ostoi faunistycznych oraz florystycznych, co zostało usankcjonowane w zapisach wcześniejszego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego m. st. Warszawy (Studium 2021) a obecnie Planu Ogólnego m. st. Warszawy.

Przy planowaniu działań mających na celu „renaturyzację” czy „renowację” parku lub jego fragmentów, należy pamiętać o utrzymaniu (lub ewentualnym polepszeniu) jakości siedlisk przyrodniczych, nawet jeśli celem działań ma być poprawa takich funkcji parku jak rekreacyjna, krajobrazowa, kulturowa, edukacyjna, dostępności dla ludzi. Niestety, dotychczas przeprowadzone prace, które nazwano „rewaloryzacyjnymi”, w trzech warszawskich parkach skończyły się katastrofą dla ich zasobów przyrodniczych. W Parku Żeromskiego, w Parku Kępa Potocka i w Ogrodzie Krasińskich po wykonaniu prac renowacyjnych, zarówno bogactwo gatunkowe awifauny lęgowej, jak i ogólna liczebność ptaków zmniejszyła się od 1/3 do połowy stanu sprzed podjęcia zabiegów. Nie dość tego, niekorzystne zmiany, które zaszły w zespole ptaków, utrzymywały się przez bardzo długi czas, nawet 7-11 lat (Popko 2008, Luniak, Węgrzynowicz 2019). Aby uniknąć błędów popełnionych w innych parkach, wystarczy stosować się do poniższych zaleceń (podzielono je pod względem głównych siedlisk parku).

Siedliska wodne i szuwarowe

- utrzymanie stałego poziomu wody w zbiornikach wodnych w okresie lęgowym (marzec-wrzesień). Wahania poziomu wody w stawach, szczególnie nagłe wezbrania, mogą przyczynić się do zalania lęgów ptaków. W okresie pozalęgowym zmiany poziomu wody w zbiornikach nie będą miały wpływu na awifaunę,

- oczyszczanie (odmulanie) dna stawów, w których docelowa głębokość ograniczy rozwój roślinności szuwarowej (Staw na Kosku), należy wykonywać w okresie pozalęgowym ptaków (październik-luty). Otwarte lustro wody, które nie powinno stanowić na tym stawie więcej niż 50-60% powierzchni stawu, umożliwia bytowanie i żerowanie części gatunków ptaków wodnych, jak kaczki, czaple, mewy, rybitwy, łyska i zimorodek. Jednocześnie, zaleca się w przypadku Stawu na Kosku pozostawienie części szuwaru (40-50% pow. stawu) do spontanicznego rozwoju, w tym w kępach/pasach przybrzeżnych i „wysp” szuwaru na stawie. W przypadku Jeziora Kamionkowskiego zaleca się pozostawienie istniejącego, wąskiego pasa szuwarów brzegowych do spontanicznego rozwoju. Siedliska szuwarowe tych dwóch zbiorników wodnych w Parku Skaryszewskim są miejscem liczego gniazdowania i żerowania ptaków wodnych i szuwarowych

- nie należy wykaszać roślinności szuwarowej na stawach i w strefie przybrzeżnej (także w okresie pozalęgowym) poza wyjątkowymi sytuacjami odmulania i pogłębiania stawu (opisane powyżej). Nie należy wykaszać całych szuwarów, z uwagi na zanik żerowisk wielu gatunków w okresie dyspersji, migracji oraz zimowania (sikory, pokrzewki, trzciniaki, trzciniczki, rudziki, strzyżyki, kokoszki) oraz zanik siedlisk lęgowych ptaków szuwarowych wcześniej przystępujących do rozrodu,

- należy ograniczyć presję człowieka na siedlisko bytowania ptaków wodnych i szuwarowych jakie stanowią stawy, nie budować kładek biegnących przez stawy lub szuvary, skutecznie zmniejszających użyteczność tych środowisk jako lęgowisk i żerowisk,

- wskazane jest prowadzenie działań edukacyjnych oraz ustawienie tablic informacyjnych przy niektórych zbiornikach, informujących o ich bogactwie przyrodniczym oraz zaleceniach (nie zakazach) służących utrzymaniu tych walorów, w tym o szkodliwości swobodnego wpuszczania psów do zbiorników wodnych w okresie lęgowym ptaków.

Zadrzewienia i zakrzaczenia

- wykonywanie wszelkich prac pielęgnacyjnych, polegających na usuwaniu gałęzi, drzew, krzewów, grabieniu liści powinno się odbywać poza sezonem lęgowym ptaków (najlepiej w okresie październik-luty). W sezonie lęgowym takie zabiegi narażają lęgi ptaków na zniszczenie,

- w przypadku konieczności usunięcia drzewa lub jego części, np. ze względów bezpieczeństwa ludzi, każdorazowo powinna być wykonana ekspertyza ornitologiczna będąca podstawą do uzyskania zgody na odstąpienie od zakazu zabijania, niszczenia jaj lub gniazd ptasich oraz niszczenia siedlisk i ostoi. Organem właściwym do wydania zezwolenia na niszczenie siedlisk (zrzucenie gniazd, eliminacja dziupli) lub przeniesienie ich w inne miejsce jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska

- pozostawianie martwych i zamierających drzew, lub z martwymi konarami, gałęziami o ile nie zagrażają bezpieczeństwu publicznemu (są w parku w wielu miejscach). Działanie takie sprzyja obecności typowo leśnych gatunków jak dzięcioły, pełzacze, kowaliki. Przez to, że w martwych drzewach i konarach najczęściej kują dziuple dzięcioły, drzewa takie są istotne dla innych dziuplaków (wtórnych) zajmujących dziuple już istniejące (muchotłówki, kowalik, sikory, szpaki). To samo dotyczy starych, dziuplastych drzew, szczególnie gatunków liściastych, w których występują naturalne dziuple o rozmaitych kształtach i rozmiarach, których nie da się w pełni zastąpić wieszaniem budek lęgowych,

- pozostawianie (po ścięciu) fragmentów pni i konarów na ziemi. Miejsca takie stanowią dogodne żerowiska dla ptaków i są istotne dla innych zwierząt żyjących w parku,

- nie ma konieczności zwiększania już obecnie dużej liczby zainstalowanych w parku budek lęgowych, wręcz sukcesywnie należy zmierzać do ich wycofania. W Parku Skaryszewskim występuje ogromna liczba rozmaitych dziupli, zapewniających gniazdowanie wszystkim, licznym tu dziuplakom i należy dążyć do ich zachowania. Dla dużej części dziuplaków budki lęgowe nie są w stanie zastąpić dziupli a warunki mikroklimatyczne panujące w budkach są dużo mniej korzystne dla lęgów niż w naturalnych dziuplach (Sudyka i in. 2023). Z niniejszej inwentaryzacji wynika, iż przeważająca większość dziuplaków gniazduje tu w dziuplach. Istniejące budki należy raz w roku, w okresie od 16 października do końca lutego, wyczyścić (usunąć nagromadzony materiał gniazdowy).

- rezygnacja z grabienia liści z wyjątkiem otwartych trawników, placów zabaw dla dzieci, ścieżek i dróg w parku. W ściółce żyje wiele bezkręgowców stanowiących pokarm ptaków,

- tworzenie i utrzymanie istniejących stref różnorodności biologicznej, czyli tzw. dzikich zakątków. Zachowanie bez ingerencji fragmentów zadrzewień i zakrzaczeń o naturalnym charakterze, z ograniczonym dostępem dla ludzi (i psów) poprzez np. warkocze chrustu stosowane dotychczas. Miejsca takie stanowią cenne i bezpieczne dla ptaków środowiska lęgowe i żerowiska.

Tereny otwarte

- w czasie wykaszania trawników i łąk, niektóre ich fragmenty pozostawić nieskoszone. Nasiona szeregu roślin zielnych (w tym chwastów) stanowią ważny pokarm ptaków, szczególnie w okresie zimowym. Miejsca takie należy typować z dala od alei i uczęszczanych ścieżek, dobrą praktyką jest stosowanie mozaikowości koszenia.

- wykaszanie części trawników powinno się odbywać w okresie od maja do sierpnia. Ma to znaczenie dla ptaków odbywających w tym czasie lęgi, zdobywających pokarm wśród niskiej roślinności (np. kosy, kwiczoły, szpaki, wrony, gawrony, pustułki). O ile przy wykaszaniu trawników (otwartych przestrzeni) stosowanie kosiarek kołowych nie budzi zastrzeżeń, to nie należy takiego sprzętu stosować przy wykaszaniu w kępach krzewów i zadrzewieniach.

Dodatkowo, należy rozważyć ustawienie tablic informacyjnych o awifaunie parku, na podstawie danych zawartych w niniejszym raporcie.

7. Literatura

1. Andrzejewski R., Babińska-Werka J., Gliwicz J., Goszczyński J. 1978. Synurbization Processes in Population of *Apodemus agrarius*. Characteristics of Populations in an Urbanization Gradient. *Acta Theriologica* 23, 20: 341-358.
2. Biaduń W. 2005. Winter avifauna of Lublin – species composition, distribution and numbers. *Berkut* 14: 1-23.

3. Bocheński M., Ciebiera O., Dolata P. T., Jerzak L., Zbyryt A. 2013. Ochrona ptaków w mieście. RDOŚ w Gorzowie Wielkopolskim.
4. Chodkiewicz T., Smyk B. 2022. Park Praski. Raport z inwentaryzacji ornitologicznej w roku 2022. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy.
5. Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z., Chodkiewicz T. (red.). 2015. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny. Wydanie 2. GIOŚ, Warszawa.
6. Dombrowski A., Rzępała M., Tabor A. 1993. Wykorzystanie stymulacji magnetofonowej ocenie liczebności lęgowych populacji perkozka (*Tachybaptus ruficollis*), wodnika (*Rallus aquaticus*), zielonki (*Porzana parva*) i kokoszki wodnej (*Gallinula chloropus*). Notatki Ornitologiczne 34: 359-369.
7. Grochowski T., Szlama D. 2010. Zmiany składu awifauny Parku im. Chrobrego w Gliwicach w latach 1974-2005. Ornis Polonica 51: 296-306.
8. Hayatli F. 2017. Awifauna lęgowa warszawskiego parku Dolinka Służewska. Praca licencjacka na kierunku biologia w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Warszawa.
9. Hayatli F., Wardecki Ł. 2019. Ptaki. W: Raport Bioblitz. Park Dolinka Służewska. Zarząd Zieleni m.st. Warszawy. Warszawa.
10. Jantarski M. 2017. Metody oceny liczebności lęgowych grążyc Aythyini i kaczek właściwych Anatini. Ornis Polonica 58: 117-139.
11. Jaroszewska K. 2023. Liczebność i wybiórczość drzew gniazdowych wrony siwej *Corvus cornix* na terenie Parku Skaryszewskiego i Kamionkowskich Błoni Elekcyjnych w Warszawie w latach 2022-2023. Praca magisterska. Wydział Rolnictwa i Biologii SGGW w Warszawie.
12. Kajzer K., Hayatli F., Wardecki Ł. 2021. Raport z inwentaryzacji ornitologicznej stawów w Parku Dolinka Służewska wraz z zaleceniami dla retencji wody w stawach parkowych. Warszawa.
13. Keller M., Engel J., Zawadzki J., Leszkowicz J. 1987. Metody oceny liczebności populacji lęgowej krzyżówki (*Anas platyrhynchos*) w warunkach miejskich. Notatki Ornitologiczne 28: 63-79.
14. Kojtek B., Marczewski A., Kajzer K., Dziadosz M. 2015. Ptaki – awifauna okresu lęgowego. W: Luniak M. (red.). Przyroda Parku Skaryszewskiego – raport z realizacji projektu w 2014 r. Warszawa.
15. Luniak M. 1981. The birds of the park habitats in Warsaw. Acta ornithologica 18: 335-370.
16. Luniak M. 1996. Inventory of the avifauna of Warsaw – species composition, abundance, and habitat distribution. Acta ornithologica 31: 67-80.
17. Luniak M. 2006. Bogactwo gatunkowe i liczebność fauny wielkiego miasta — przykład Warszawy. KOSMOS, Problemy Nauk Biologicznych 55: 45-52.
18. Luniak M. 2015. Przyroda Parku Skaryszewskiego – raport z realizacji Projektu w 2014 r. „Przyroda Parku Skaryszewskiego”. Warszawa.
19. Luniak M. 2019. Dzikie życie w parkach miejskich – jak mu sprzyjać. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy (broszura informacyjna).
20. Luniak M., Marczak P., Jabłoński P.G. 1986. Ptaki parku Łazienki Królewskie (Warszawa) w latach 1954-84. Acta ornithologica 22: 23-50.
21. Luniak M., Kozłowski P., Nowicki W., Płit J. 2001. Ptaki Warszawy. Atlas Warszawy, zeszyt 8. PAN IGiPZ. Warszawa
22. Luniak M., Lesisz M., Marciński A., Nowicki W. 2007. Ptaki Parku Skaryszewskiego w Warszawie w latach 1957-2006. Notatki Ornitologiczne 48: 92-105.
23. Luniak M., Węgrzynowicz A. 2019. Wpływ renowacji parków miejskich na ich awifaunę lęgową – przykład z Warszawy. Chrońmy Przyrodę Ojczystą 75: 3-15.

24. Michalicha M., Mitrus C. 2018. Ptaki jako wskaźnik różnorodności biologicznej miast. *Polish Journal for Sustainable Development* 22: 63-68.
25. Ornitho.pl. Baza obserwacji ptaków. (dane z Parku Skaryszewskiego z lat 2007-2025).
26. Pawłowski W. 1963. Awifauna Parku Skaryszewskiego w Warszawie. *Przegląd Zoologiczny* 7: 273-284.
27. Popko J. 2008. Skutki przyrodnicze modernizacji parku Kępa Potocka w Warszawie. *Turystyka i Rekreacja* 4: 29-36.
28. Ptaszyk J. 2003. Ptaki Poznania – stan jakościowy i ilościowy oraz jego zmiany w latach 1850-2000. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.
29. Redlisiak M. 2013. Gniazdowanie wrony siwej *Corvus cornix* oraz sroki *Pica pica* w różnych typach zabudowy mieszkaniowej w Warszawie. Praca magisterska na kierunku biologia Uniwersytetu Warszawskiego. Warszawa.
30. Redlisiak M., Kajzer K., Wardecki Ł., Elas M. 2014. Gniazdowanie gawrona *Corvus frugilegus* w Warszawie w latach 2013-2014. *Kulon* 19: 81-113.
31. Rowiński P. 2022. Park Dolinka Służewska. Raport z inwentaryzacji ornitologicznej w roku 2022. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy.
32. Rowiński P. (niepublikowane). Zimowanie ptaków wodnych w Warszawie w latach 2007-2022. Prace w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (Monitoring Zimujących Ptaków Wodnych).
33. Smyk B., Chodkiewicz T. 2022. Ogród Krasińskich. Raport z inwentaryzacji ornitologicznej w roku 2022. Zarząd Zieleni m. st. Warszawy.
34. Stój M., Dyczkowski J. 2002. Ptaki Jasła. Liczebność, rozmieszczenie i ochrona. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
35. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego m. st. Warszawy. Miejska Pracownia Planowania Przestrzennego i Strategii Rozwoju. Warszawa 2021.
36. Sudyka J., Di Lecce I., Szulkin M. 2023. Microclimate shifts in nest-boxes and natural cavities throughout reproduction. *Journal of Avian Biology* 2023: eo3000.
37. Tomiałoć L. 1970. Badania ilościowe nad synantropijną awifauną Legnicy i okolic. *Acta ornithologica* 12: 293-392.
38. Tomiałoć L. 1980. Kombinowana odmiana metody kartograficznej do liczenia ptaków lęgowych. *Notatki Ornitologiczne* 21: 33-61.
39. Tomiałoć L. 2013. Dlaczego z wyników względnych nie powinno się wyliczać zagęszczenia ptaków ani udziału procentowego w zespole? *Ornis Polonica* 54: 279-292.
40. Trojan P. 1975. *Ekologia ogólna*. PWN, Warszawa.
41. Wardecki Ł., Redlisiak M., Dmoch A., Mateuszczuk H., Życki A., Łukaszewicz B., Smyk B., Chodkiewicz T., Hayatli F. 2023. Ekspertyza oceniająca stan populacji lęgowej gawrona *Corvus frugilegus* na terenie m. st. Warszawy, miasta Radom, miasta Ciechanów, miasta Siedlce, miasta Mińsk Mazowiecki, miasta Garwolin, miasta Nasielsk i miasta Żyrardów. OTOP, Warszawa.
42. Wardecki Ł., Smyk B., Chodkiewicz T., Hayatli F., Redlisiak M., Kęsik P., Łochowska K., Rowiński P. 2024. Ocena liczebności populacji lęgowej łyski (*Fulica atra*) w Warszawie. OTOP, Warszawa.
43. Wilk T. 2016. Kryteria lęgowości ptaków - materiały pomocnicze. Wersja 3 – 16.02.2016. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Marki.
44. Wilk T., Chodkiewicz T., Sikora A., Chylarecki P., Kuczyński L. 2020. Czerwona lista ptaków Polski. OTOP, Marki.

45. Wilniewicz P. 1997. Ptaki lęgowe Parku im. Staszica w Kielcach wraz z przyległymi terenami zielonymi. Kulon 2: 47-51.
46. Wilniewicz P., Urbański M. 2014. Awifauna lęgowa Parku Zdrojowego w Busku-Zdroju. Naturalia 2: 98-105.

8. Załączniki

Załącznik I. Określone grupy gniazdowe dla poszczególnych gatunków ptaków

Lp.	Gatunek	Grupa gniazdowa
1	bażant	nisko
2	bączek	nisko
3	bogatka	dziuple
4	brzęczka	nisko
5	cierniówka	nisko
6	dymówka	budynki
7	dzięcioł białoszyi	dziuple
8	dzięcioł duży	dziuple
9	dzięcioł zielony	dziuple
10	dzięciołek	dziuple
11	dziwonia	nisko
12	dzwoniec	drzewa
13	gawron	drzewa
14	gąsiorek	nisko
15	głowienka	nisko
16	gołąb miejski	budynki
17	grubodziób	drzewa
18	grzywacz	drzewa
19	jerzyk	budynki
20	kapturka	nisko
21	kawka	dziuple
22	kobuz	drzewa
23	kokoszka	nisko
24	kopciuszek	budynki
25	kos	drzewa
26	kowalik	dziuple
27	krogulec	drzewa
28	krzyżówka	nisko
29	kukułka	nie dotyczy!
30	kulczyk	drzewa
31	kwiczoł	drzewa
32	łabędź niemy	nisko
33	łozówka	nisko
34	łyśka	nisko
35	mandarynka	dziuple
36	mazurek	dziuple
37	modraszka	dziuple
38	muchotówka szara	dziuple
39	muchotówka żatobna	dziuple
40	nurogęś	dziuple
41	oknówka	budynki
42	petzacz ogrodowy	dziuple

Lp.	Gatunek	Grupa gniazdowa
43	piecuszek	nisko
44	piegża	nisko
45	pierwiosnek	nisko
46	pleszka	dziuple
47	pliszka siwa	budynki
48	potrzos	nisko
49	pustułka	budynki
50	raniuszek	nisko
51	rokitniczka	nisko
52	rudzik	nisko
53	sierpówka	drzewa
54	słownik rdzawy	nisko
55	słownik szary	nisko
56	sójka	drzewa
57	sroka	drzewa
58	szczygieł	drzewa
59	szpak	dziuple
60	śpiewak	drzewa
61	świerszczak	nisko
62	trzciniak	nisko
63	trzcinniczek	nisko
64	wilga	drzewa
65	wodnik	nisko
66	wrona siwa	drzewa
67	wróbel	dziuple
68	zaganiacz	drzewa
69	zięba	drzewa
70	zniczek	drzewa